

49371

ద్వివీచ సుంపుటము

49371

ఏకోజీ రామాయణము ద్విపద

పరిష్కర్త సంపాదకులు

డా॥ మొరంగపల్లి చాగయ్య

తెలుగుశాఖ ఉపన్యాసకులు

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము

హైదరాబాదు

ఎం. శ్రీనాథ్ కుమార్ పబ్లిషర్స్

హైదరాబాదు - 5000 44

PLACED ON THE SHELF

Date.....

ఏకోజీ రామాయణము - ద్వీపద

EKOJI RAMAYANAMU - DWIPADA

Editor : Dr. M. BAGAI AH

ప్రథమ ముద్రణ - ఏప్రిల్ - 1993

ప్రతులు : 1000

ద్వితీయ సంపుటము

వెల : రూ. 55/-

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE.

Acc. No.....

Date.....

TIRUPATI.

ప్రతులకు :

ఎం. శ్రీనాథ్ కుమార్

రమా నిలయము

ఇం. నెం. 12-11-833/4/71

అంబర్ నగర్, అడ్మిక్ మెట్టు

హైదరాబాదు - 5000 44

ముద్రణ :

శ్రీ శబరి ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్

బసంత్ టాకెస్ ప్రక్కన

లింగంపల్లి - హైదరాబాదు - 5000 27

ఫోన్ : 246645

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారి

అధిక సహాయము పొందినది

అంకితము

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి

విషయ సూచిక

ద్వితీయ సంపుటము

క్ర.సం.	పుట.
1. కిష్కింధా కాండము	.... 1 -
2. నుందర కాండము	.... 27 -
3. యుద్ధ కాండము	.... 57 - 1

కృతజ్ఞతలు

'రామా' అనగానే పాపముల నుండి విముక్తి చేయువాడు రాముడు అనే యర్థము స్ఫురించక తప్పదు. ప్రతి ప్రాణి తెలిసితెలియక చేసిన తప్పులు సరిదిద్దుకొనుట మానవ ధర్మము దశాబ్దికాలము నాటి మాట ఆచార్య దివాకర్ల వేంకటాచార్యునిగారు నా మీద గల వాత్సల్యము చేత నాకొక సూచన నిచ్చి యుండిరి. అది డాక్టరేటు పట్టా పొందాలని చెప్పిరి. వారి ఆజ్ఞను శిరసా వహించి నేను అనేక రకముల గ్రంథములను ఏకలవ్యునివలె జూచితిని. ఏ మహానుభావుడు నన్ను దరిచేర్చని కాలములో దివాకర్లవారు నన్ను నాయనా! మీరు ఏకోజి రామాయణముపై Ph. D. చేయుమని చెప్పిరి వారి మాటలు పాటించి నేను ఆ గ్రంథ సేకరణకు బయలు దేరితిని. ఎవరో ఒకరు అవధాని గారికి తటస్థపడి వారు అడిగినంతలో ఈ ప్రతిని నాకిప్పించిరి. ఆ తరువాత APGOML&RI పురా సంచాలకులు శా॥ వి.వి యల్. సరసింహారావుగారు ఈ గ్రంథమును వ్రాసుకొనుటకు అనుమతించిరి. ఆపై డా॥ పి.వి. కృష్ణశాస్త్రి గారు అనుమతించిరి. పీఠం దరికి నా చిస్కవాదములు.

నా గురువర్యులు ఆచార్యులు ఎం. కులశేఖరరావు గారు నాకిన్ని విధముల అండదండలుగా నిండు మనస్సుతో నన్ను దీవించిరి. వారి నా ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

ఈగ్రంథములు రూపము చాలుటకు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే దయదలచును. శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారు ఆర్థిక సహాయము చేసి యున్నారు వారికి నా ప్రత్యేక ప్రణామములు.

ఇంకెవరో ప్రత్యక్ష పరోక్షములలో సహాయపడిరి. వారందరికిని నా హృదయపూర్వక సమోవాకములు.

బుధజన విదేయుడు

ఎం. బాగయ్య

కిష్కి-ందా కాండము

శ్రీలను మిగుల బాసిలు పంపజూచి
 జాలిని రాముడా సౌమిత్రి కనియె
 యీపంప జూచితే యెలమి సౌమిత్రి
 యా పద్మజునికై నలవియె పొగడ
 విరహులు : చెంతల విహరింతురెట్లు
 మరుడు సాన్నిధ్యుడై మనల నిచ్చటను
 యెన్నడు భూమిజ నేజూతు ననుచు
 చిన్నబోయిన రాముజేరి లక్ష్మణుడు
 మనుజేశ నీకింత మనికత మేల
 నినసూనునికి మన కిప్పుడె సఖ్య
 మవు రావణుని నీవు హరియించి పిదప
 నవనిజ చేకొందు వనహరుడుంచి
 కార్యమూహింపుచు కిదలు జెప్పచును
 సూర్య వంశజుడందు సుఖ గోష్ఠి నుండె
 ఆలోన సుగ్రీవుడా ఋశ్యమూక
 శైల శృంగంబుల చరియింపుచుండి
 సరగున రామ లక్ష్మణులను జూచి
 వెరచి యింద్రజుడుప్పు వీరిందు మనల
 వలగాని వధియింప పచ్చినారనుచు
 పలుకు సుగ్రీవుతో పవనజుండనియె
 వీరలు ప్రచ్ఛన్న బేములుగారు
 కారణ పురుషులు కపి సౌర్యభౌమ

తెలసి వచ్చెద వీరి తెరఁగు నీవుండు
 మలయాద్రీ వసియించి మార్తాండ సుతుని
 పటు వేషచారియై వాయు నందనుఁడు
 పటు రయంబున వచ్చి ఫలము చేబూసి
 మొనసి పంపా తీరమున నున్న సాధు
 జన నుతుండగు రాము నన్నిధి నిలిచి
 దారుణీ పుత్రి మన్తక మణి నింక
 నీ రీతి దెచ్చి నీ కిత్తు నన్నట్లు
 ఫల మర్థి ఫలమన్త్ర కానుక యిచ్చి
 కరములు మొగిడించి కాకున్లు కనియె
 అనుపమ రాగ చిహ్నములతో నుండి
 మునివేషదారులై మొనసి యీ పనిని
 శరచాపములు బూని చరియింపనేల
 నరుదయ్యె మీరెవ్వరనిన శ్రీరాము
 డతని వాక్యమ్ముల కతని రూపమున
 కతని చమత్కృతి కాత్మలో మెచ్చి
 కను సన్న సేయ లక్ష్మణుఁడు గురైరిగి
 వనచరులతో పూసవడి సూచినట్లు
 తాము వచ్చిన పని తమతెరంగెల్ల
 నామూలముగ దెల్పి యతని కిట్లనియె
 నీవెవ్వడవు భువి నీకు పేరేమి
 నీవిధంబెల్లను నిజముగా దెల్పు

మనవుడు హనుమంతుడను పేరువాడ
 యిన తనూజుని మంత్రినే వాయు సుతుడ
 సుగ్రీవుడత్యంత శూరుడు శత్రు
 నిగ్రహనుగ్రహ నిపుణుడా మనుని
 మీకు బంటుగను నెమ్మిగా చేయనేర్తు
 మీ కటాక్షంబు నామీద కల్గినను
 నావుండు రాము మానసము గురైరిగి
 బావించి సౌమిత్రి పావని కనియె
 సత్య సందుడు దయాశాలి సచ్చరితుం
 డత్యంత బలుడు మహావీరు డితడు
 రాముడు లోకాభిరాముండు విజయ
 దాముడు విక్రమోద్ధాముడు దారుం
 డీ విభునిల్లాలిని తని వంచించి
 రావణు డెత్తుక రయమున బోయి
 వదలక దుష్ట రావణు సంగరమున
 ను దరి చంపగ నితం డొక్కడె జాలు
 దనరంగ మేమేకతంబున బోవ
 జనదు మాకిది రాజ ధర్మంబు గాదు
 గాన సుగ్రీవుని గైకొను తలఁపు
 మానవాదీశ్వరు మదిలోన గలదు
 కావున కార్యంబు ఘడియింపు మనిన
 పావని పొంగి నద్భుక్తితో మ్రొక్కి

యినజుని కడకేగి యిట్లని బలికె
 వినుము సుగ్రీవ నీ వెరవెల్ల దీరె
 లోక సాగరమున సుడి గొనుచున్న
 నీకు రాఘవుడను నెర వేర్ప గలిగి
 అనిన రాము సౌమిత్రు లాడిన మాట
 లనుపమ శౌర్యంబు లా పంక్తి ముఖుడు
 జనకజ నెత్తుకొనిచన్న చందంబు
 వినిపింప వనచర విభుడుత్సహించి
 హనుమంతు నీవను యంజనంబునకు
 కనుగొంటి నేను రాఘవ నిహనంబు
 గరిమెతో ఋష్యమూకమునకు వారి
 పరువడి తెమ్మన్న పవనంబు డరిగి
 తడయక మూవుల దశరథాత్మజుల
 నిడుకొని తోడైచ్చి యెలమినా గిరిని
 విడియించే వనచర విభు చేర బోయి
 వడి జెప్పి వారలు వచ్చిన తెరంగు
 దిన నాథ తనయుని దెచ్చి సంప్రీతి
 పెనుపొంద రఘరాము లేటి నేయింప
 జలజాప్త సుతుడంత సద్భక్తితోన
 జలజాప్త కులునికి సాష్టాంగ మెరిగి
 ముకుళిత హస్తుడై ముందర నిల్వ
 సకలేశ్వరుడు కవి చంద్రుని జూచి

ఆలింగనముజేసి హనుమాంతుచేత
 నీలాపు నీరీతి నీ విక్రమంబు
 విన్నాను సుగ్రీవ వెరపు సికేల
 నెన్ననీ పగవాని యేనె జంపెదను
 నీవు నా నఖుడవు నీవు నా హితుడు
 నీవె నా జీవంబు నిజముగా నెంచు
 మన భాను నముదనుడా రాము జూచి
 నా వంటి బంటు మిన్నక నీకు గల్గె
 దేవ రావణువి వధించి యా బ్రాత
 ననువొంద గైకొంటినని నిశ్చయింపు
 మనిరామ సుగ్రీవులఁనోన్య బాష
 లనలు నన్నిది బల్కి యకశంకులైరి
 హనుమంతుడంత చేనటు సంజ్ఞసేయ
 నా వానరేశ్వరుండవనీ తనూజ
 భావించి తన చెంత వడవైచినట్టి
 సొమ్ములు దెచ్చియ్య చూచి రాఘవుడు
 నెమ్మిగైకొని చేర్చి నేత్రాంబుజముల
 తలంపి మూర్చిలి కొంత తడవుతునట్టె
 తెలలి సుగ్రీవుని దెస జూచి బలికె
 ధరణిజ చెరగొన్న దాన వాదముని
 పురము దేశంబు నొప్పగదెల్పుమనిన
 ఇనజుడిట్లనె రామయేవాని పురము

కినివిని యెరుగను గన కొన్నవాని
 నెరుగు తెరంగెల్ల నెరిగింతు సీవు
 పరితపింపకు నేను బలివాలిచేత (చా)
 హృత కళతుడనయ్య నింత శోకింప
 దృతిలేని పురుషుడు తృణ సమానుండు
 మా వెండి ప్రాకృతమనుజుల మాడ్కి
 సీవు శోకింపకు నెమ్మది నుండు
 మనవి రఘరాముడాత్మలోపలను
 జనక పుత్రిని పూని సాధించువనికి
 పనువడి మునుపీవి పగడీర్తు ననుచు
 మొనసి సొమ్ములను తమ్ముని చేతికిచ్చి
 వనజాస్త్ర సుతు జూచి వారికి నీకు
 ఘన విరోధముగల కారణంబేమి
 తెలుపుమటన్నను దిననాదసుతుండు
 పలికెనప్పుడు రామభద్రుని జూచి
 మాయావియనువాడు మనుజేశమున్ను
 పాయకవాలితో బనరంబుజేసి
 బలమెల్ల తూలిన పారి యీకొంటి
 బిలములోపల చచ్చు భీతుడై యసుర
 బలవైరి సుతుడు వెంబడి వచ్చి నన్ను
 బిలము వాకిట నుంచి బిలములో జొచ్చి
 ఒకయేడు వానితో యుద్ధంబు సేయ

ప్రకటమై రక్తంబు వై నుంచి రాగ
 కనుగొని యార్చు రాక్షసుని నాదములు
 విని వాలి దైత్యుడే వెనసీలైననుచు
 బిలము వాతను నొక్కివెనుగిరితో(సిన)
 యలరు కిష్కిందకు నరుగు దెంచితిని
 దట్టించి మంత్రులు తనకు (రాజ్యంబు) నట్టంబు
 కట్టిన రాజ్యంబు గావింపుచుంటి
 బలవైరి సుతుఁడంత వగతుని గూర్చి
 బిలము వాకిట కొండ పిండిగా దన్నీ
 వడిని కిష్కిందకు వచ్చి రాజ్యంబు
 కడిమి జేసెడి నన్ను కనుగొని కనలి
 నేమొక్కి వెండినని నిరసించిగాదు
 కామిని రాజ్యంబు గైకొని చంప
 కడగిన వచ్చి యిక్కడ నున్నవాఁడ
 యెడసి వాలికి గిరి యెక్క రాదనిన
 విని రాముఁడద్రది వావిరి వాలికెట్లు
 జనగూడ దనకపి చంద్రుడిట్లనియె
 తొల్లిమహిషా కృతి దుందుభివచ్చి
 వెలయు తర్జమున దిగ్విజయంబు జేసి
 వాలితో పోరాడ వాలి కోపించి
 వాలినా శక్తితో వానిని జించి
 పనువడి రిపు కళేబరము తన్నుటము
 మొనసి యోజన దూరమున బోయి బడియె

నారత్త మీ శైలమందు జిందగను (లేదు)
 నారసి వాలి నీయచలేంద్రమెక్కి
 రాకుండ శపియించె రామమతంగు
 డా(నా) కారణంబున నానాటి మొదలు
 నీకొండ నివసి(యి)ంతునేను నిర్భీతి
 నా కళేబరము నత్యంత దూరంబు
 చిమ్మిన నిను విశ్వసింతునేననిన
 సమ్మతి రామ (నా) చంద్రుండు నవ్వి
 మనమైన యా కళేబరమునం గుప్త
 మునపది యోజనమ్ములు మీడివైచె
 వైచిన సమ్మక వనజాప్రకులుని
 చూచి సుగ్రీవుడు సౌరధి యిట్లనియె
 వాలి యీ కాయంబు వడిజిమ్మునాడు
 చాల శోణిత మాంస సహితమైయుండి
 పూని యేచిన దీని పోజిమ్మిసంత
 దాన విశ్వాసంబుద గలదు తనకు
 తాళంబు లేడును తగ కూర్చిపట్టి
 వాలి పత్రంబులు వడిగోయుమున్ను
 సడలక నొక కోల సప్త తాళముల
 నడరచేసితివేని యావాలి కన్న
 బలశాలివనుచు నేర్పడసమ్మవచ్చు
 కలఘుని శ్రమయన్న నతడంత నవ్వి
 శరము సంధించి యాసప్త తాళములనే
 పరువడి (పరువడి) నేయ నా బాణంబు తాళ

ముల గూల్చి పాతాళమున జూచి మగుడి
పొలువైన యమ్ముల పొద జూచెంత
శరలాఘవము జూచి జలజాప్తమగుడు
కరములు మొగుడిగది కాకున్లు జూచి
వాలి ద్యావర కింక విధియించుటెంత
నీలావు శౌర్యంబు నేజూడనైతి
గైకొంటి రాజ్యంబు గైకొంటి తార
గైకొంటి రుమనునీ కారుణ్య మహిమ
నపరాధినపరాధిన పరాధినైతి
కృపజేసి మన్నింపు కీశుండననిన
నిగ్రహానుగ్రహనిధి రాముడవుడు
సుగ్రీవుజూచి యీ శుభ లగ్నమునను
చెచ్చెర నీవు కిష్కింధకు బోయి
నచ్చట వాలితోనని నేయచుండు
వాలిని నేనొక కోల పదియించి (నీకు)
వాలిన రాజ్యంబు వడినిత్తు నన్న
నాతోన సుగ్రీవు డారాము నెరిగి
నీల తారానలా నిల తనూభవులు
చేరి నేవింప కిష్కింధ తేతెంచి
పోరికై దేవేంద్రు పుత్రుని బిల్వ
శరచాపములు బూని సౌమిత్రితోన
తరువు చాటున నుండి తగినంత రాముం

డప్పుడు రవిజుటా రాలాపములను
 ముప్పిరి విని కోపమున వాలి వెడలి
 సుగ్రీవు మార్కొన్న సుగ్రీవుడంత
 నాగ్రహంబున వాలి నడరక తాడె
 సీరీతి వారిద్దరేక రూపముల
 పోర రాముడు జూచి బుద్ధితో భ్రమసి (శి)
 యిన తనూభవుండి తండింద్రజుండితం
 డనియెర్పలింపగ నలవినిగాదకట
 పదరి నేనిప్పుడు బాణ మేసినను
 తుది నెవ్వడని లోన త్రుంగు నోయనుచు
 విడవక శరము భూవిభుడుండెనంత
 బెడిదంబుగా వాలి పెడచేతి కొద్ది
 సుముకుల మేనెల్ల గుల్లలై వెరచి
 మిడుకుచు తన తోక మెడమీద వైచి
 యడరుచు ఋశ్యమూకాద్రిని జేరె
 నిసజుడచ్చట రాముడే తేరజూచి
 తన తలవంచి యద్దరణిఘడనియె
 శ్రీరామనిను విశ్వసించి నేబోయి
 బోరున వాలితో బోరితిగాని
 కాకున్నపోదు నేకటకటా కావు
 నాకు నమ్మికలిచ్చి ననుగావవైతి
 వనుడు సుగ్రీవ మీరగ్రజానుజులు
 పన్న వడి నేక రూపములుగా పోర

కని యెవ్వఁడీలునో కడపట ననుచు
 యెనసిన శరము నేయకయుంటి
 గరిమెతో నింక నీ గజపుష్పమాటల
 దరియింపుమని యియ్యదరియించి రవిజుం
 దారాజు పుత్రుల కట వినోదముల (చూపుచు)
 శూరుడై చూప మెచ్చుచును రాఘవుఁడు
 వాలిపాలిత హిమ వప్రసౌధాః
 కీలితంబైన యాకిష్కింద జూచి
 మాను చాటున నుండె మనుజేశుఁడంత
 బానుపుత్రుఁడు మంత్రిపతులతో బోయి
 గినులు చేదిల్ల కిష్కింద వాకిటను
 పరగ నార్చివిని బలవై రి సుతుండు
 తానొక ఒంటు చందమున నేతెంచె
 వీని చంపెదనని వెడలఁగ జూచి
 తారయిట్లనె దేవత వనజు మీద
 నీ రీతి పోచన నిది మేలు గాదు
 నొచ్చి నీచేబోయి నోరాడి మగుడ
 వచ్చునే యితఁడు లావరి ప్రాపులేక
 నదిగాక నొక సుద్దయంగదుచేత (చా)
 విదితంబుగా వింటి వినుము శ్రీరాముం
 డతివె రావణుచేత నటుగోలు బోయి
 దృతిబూని చేపట్టి దినకర సుతుని

నిను వధింతు నటంచు నెమ్మినున్నాఁడు
 చని రాము శరణని సందిగావింపు
 మన నవ్వియింద్ర జుడతివ కిట్టనియె
 తనవంటి పతియుండ తార నీకిట్టి (మ)
 వినుము రాఘవుడాది శిష్టపము నమ్మి
 నీకితడేల నీమాట చాలించు
 శరణని రిపులు నా సన్నిధికార
 పరుల నేనెటువలె ప్రార్థింతుచెపుమ
 సరగ యుద్ధమునకై శత్రువు బిలువ
 వెరచి యుండుట యొక్క వీరదర్శంబె
 వీరుఁడు నీతి కోవిదుఁడు శ్రీరాముం
 డూరకె నన్నేల నొగి చంప దలఁచు
 సనియూరడించి యాయజ్ఞాశీననిచి
 యనిమిషేశ్వర పుత్రుఁడగు వాలివెడల
 శరధులు కలగి భూచక్రంబు పగిలె
 గిరులెల్లడులై కిష్కింధమూర్ఖులై
 నప్పడు వాలిని తృణము గానొచి
 పోరియింద్ర తనూజు వుల్లంబులోన
 నాగ్రహంబీ యడనఱణచు నేతోటి
 సుగ్రీవుఁడను గాను చూచి పోరాడు
 మని మహాసాలంబు నగలించి తెచ్చి
 మనమైన వాలి వక్షంబు తాడింప

కంపించి మూర్ఛిల్లి కపిరాజు తెలిసి
 పెంపొందు రవిజువై పెనుకొండవైవి
 వైచిన నా కొండవాలాగ్రహతిని
 చూచి సుగ్రీవుండు చూర్ణంబు జేసె
 చరణంబులను దన్నె శతమఖ సుతుఁడు
 కరముల నొప్పించె కనులాప్త తనయుఁ
 డీరీతి నిరువురు నేకమై పోర
 తాలి సుగ్రీవుడ తరి వాలి చేత
 పెదవులు దడపుచు పెంపెల్ల పొలసి
 గుడికొని బ్రతుమని దిక్కులు జూచుచుండె
 నప్పుడు రఘురాముడర్కజు బలిమి
 తప్పిన కనియిక తగదూరకుండ
 ననియమేమాస్త్రింబునపుడు సంధించి
 వనదులు కలఁగ గీర్వాణులు బెదర
 వాసరమణి సూను వాంఛ పీడేర
 వాసవాత్మజు దృఢవృక్షంబునేసె
 నాయస్త్రిహతిచేత న్నదీచందమున
 పాయక నావాలి పడియె భూస్థలిని
 యవశుఁడై పడియున్న యావాలిడాయ
 రవి చంశమణియైన రాముఁడు రాఁగ

తెలిసి మెల్లనె రాము దెస జూచివారి
 పలికెను కోప సంభరి తాత్ముడగుచు
 దర్మాత్ముడై యుండి తగునె నీ కిట్టి
 కర్మంబునకు నొడి గట్టి శ్రీరామ
 ఆడవి మృగాదుల నణతురు గాని
 పుడమి కోతులను చంపుదురె భూపతు
 లన్న తమ్ములము మేమతరి పోట్లాడ
 నన్ను జంపుట నీకు నాయమే రామ
 యని యిట్లు హేతువు లాడనా వారి
 కనుగొని యంత రాఘవుండిట్టులనియె
 కట కటా వారి మర్కట బుద్ధివలన
 యిటులాడెదవు దీని నెంతురే బుధులు
 నీ సహోదరుని మానిని బుచ్చుకొన్న
 దోస విని నిన్ను త్రుంచుట తగవె
 మీడి పారెడి దుష్ట మృగముల చెట్టు
 చాటున కడుపొంచి చంపరే నృపులు
 తన మిత్ర శత్రువు తన శత్రువగుట
 నిను జంపితిని యిది నీతి యన్నంత
 విని సర్వ గీర్వాణ వినుతనూభవుడు
 కను మోడ్చి మూర్ఖిల్లి కదలక యుండె
 నంత తారాది వామాక్షులు వచ్చి
 వంతల బడియున్న వారిని జూచి
 కడలేని శోకాబ్ధి కడువడి మునిగి
 కడగట్టు గానక కళవళ జెంది

యోజీవితేశ్వర యోమహాదార
 యోజయ శ్రీమంత యోబలవంత
 నన్ను వంచన జేసి నా మాట త్రోసి
 యిన్నర నాధునే నిట్లు కూలితివె (!)
 యనితార విలపించి యర్కనందనుని
 కనుగొని దూరి రాఘవుని కిట్లనియె
 నో రాఘవేశ్వర యోమహావీర
 పూరకె వాలినిట్లాడి చంపతగవె
 నీ నీతి నీమతి నీదు విఖ్యాతి
 జానకి వెంటనే జనియె నో జెపుమ
 దేవేంద్రనందను తెగటార్చునట్లు
 దేవ నన్నిప్పుడు తెగ టార్చుమనుచు
 శోకింపుచును తన సుతుని యంగదుని
 చేకొని తలఁకుచు చింతింపుచుండె
 అంతలో తెప్పిల్లి యమరేంద్ర తనయుం
 డంతంత విలపించ నంగదు జూచి
 పరితాపమందుచు భానుజున కనియె
 నెరియ భాను తనూజ నీకేల వగవ
 జగమెరుగఁగ రామచంద్రుని వలన
 పగడిరె నేడు నిర్భయుడవై యుండు
 యే మాట జెప్పినన్నిట్లు జేసితివో
 యా మాట రామునికమర జెప్పింపు

బాలుడంగదుడు చేబట్టి రక్షించు
 మాలిమి విడకనా మారుగా జూడు
 దొరల చిత్తము విద్యుత్తులు గాన
 పరగ రాముని పట్ల భక్తితో నడువు
 మునికొని కపి రాజ్యమునకు చిహ్నంబు
 కనకమాలికె నీవు గైకొనుమనుచు
 యిచ్చి సుగ్రీవుని కెలిమితో చేర
 వచ్చిన నంగదు వగపెల్లజూచి
 నాకూర్చి నందన నా నిధానంబు
 శోకింప నీకేల సుగ్రీవుడుండ
 వెన రామచంద్రుని విదువక కొలుపు
 మసలక సుగ్రీవు మాటతో నడువు
 మనుచు బుద్ధులు తెప్పి యా రాము జూచి
 మను కులాంబుధి సోమ మనుజేశ రామ
 నీ వారి మూర్తిని నీ ఓవ్యమూర్తి
 బాపించి యాజగ వావనుండైతి
 జీవముల్ నెమ్మైన చిట్టాద దొణగె
 దేవ యీ బాణంబు దయ్యవే యనిన
 నీలూడు నృపునాజ్ఞ నిజ భుజ శక్తి
 వాలిన బాణంబు వడి రీసెనంత
 పరమ సుజ్ఞాన తత్పరుడైన వాలి
 పరమ చిస్మయ పస్తుపదమందెనంత

తారాదీ కాంతలు తక్కినవారు
 వీర వానరులెల్ల విలపింప జూచి
 సౌమిత్రి వారల సంతాపమార్యె
 రాముడాజ్ఞాపింప రవిసూనుడవుడు
 వానికి పరలోక వైదిక క్రియల
 నాలోన గావించి యంగదుతోన
 పరిశుద్ధుడై రామభద్రుని కెరగ
 కరుణించి రాముడా కవులతో ననియె
 కవులార సుగ్రీవ కపి శిఖామణికి
 కపిరాజ్య పట్టంబు గట్టడనంగ
 వారు రామునికిని వలనొప్ప మ్రొక్కి
 తారాదీ కాంతల తపన తనూజు
 సంగదు సంతట నాందోళికముల
 సంగతిగానుంచి సరగున దెచ్చి
 వచ్చి కిష్కింధకు వలనొప్ప సభను
 చెచ్చెర మణిమయ సింహాసనమున
 పూని తూర్యంబులు బోదన మొరయ
 భానునందను నుంచి పట్టంబుగట్టి
 కవగూడి కవులు సంగదుతోడిదెచ్చి
 యువరాజ్య పదమున నొప్పుగా నిల్చు
 సంతః పురాంగనలందరు మదిని
 సంతసీల్గిరి రామచంద్రు కొందాడి
 భానునందనుడంత భక్తితో వచ్చి
 కానుకల్ దెచ్చి రాఘవుకిచ్చి మ్రొక్కి
 డేవ కిష్కింధకు తెరగొప్పనిపుడు

వేవేగ దయజేసి వేంచేయు మనుడు
 సుర మహీధర దైర్య సుగ్రీవ వినుము
 పురముల పసియింప మునులకు తగదు
 వానకాలము వచ్చె ప్రైరులమీచ
 పోనేరమిక నీవు బోయి కిష్కింధ
 ననువొంద పసియింప మామాల్యవంత
 మున నుండు నేను నిమ్ముల శరత్కాల
 మరుదేర రమ్మని యర్కజు బనిచి
 తరుణి వంశజుడంత తమ్మునితోన
 నామాల్య వంతంబునందు వసింది
 కోమలి గుణములు కొనియాడుచుండె
 నంత శరత్కాల మరుదేరజూచి
 చింతించి రాముడు సీతను తలచి
 సౌమిత్రి జూచితే జలజాప్తనుతుడు
 కామాండుడై యువకారంబు మరచి
 మగువలతో పానమత్తుడై రాడు
 తెగడి సుగ్రీవుని తెమ్ము పొమ్మనిసి
 కరములు మోడ్చి లక్ష్మణుడట్టె వెడలి
 వరుసతో కిష్కింధ వాకిట నిలువ
 యా శూలిబోలు రామానుజు జూచి
 కీశులెల్లరు పార కిచ్చకొట్టుకొనుచు
 నా లక్ష్మణుని రాక యంగదుచేత
 నాలోన విని కమలాప్త నందనుడు
 తారాది సతులతో తగునేగుదెంచి
 కోరి యా సౌమిత్రి కోవంబుమాన్చి

వివిధ పూజలొనర్చి వివిధ స్థవంగ
 నివహించు తెమ్మని నీలుని బనిచి
 నలవొప్ప నున్న వానరులతో గూడ
 జలజ బాంధవ తనూజాతుడాపొద్దె
 సౌమిత్రి వెంబడి చనుదెంచి గిరిని
 రాముని పొడగని రయమున మ్రొక్కి
 దేవ నా సేనలే తెంచునీ వేళ
 భావింపుమన రామభద్రుడుపొంగి
 మన్నించి రవిజుని మదిలోన సుప్ర
 సన్నుడై యుండె నా సమయంబునందు
 నీలాచలమునందు నిషిధాద్రియందు
 తైలాస గిరియందు కనకాద్రియందు
 శోణాచలమునందు సోమాద్రియందు
 ద్రోణాచలమునందు తుచనాద్రియందు
 ఋషభాచలమునందు ఋషాద్రియందు
 వృషభాచలమునందు వింధాద్రియందు
 నా రత్నగిరియందు సప్తాద్రియందు
 పారియాత్రమునందు ప్రాగ్గిరియందు
 మలయాచలమునందు మంధాద్రియందు
 నెలకొని వర్తించు నిరుపమా కృతులు
 దీక్షనాలేజుల భేద్య విక్రములు
 శేషాపి సన్నిభాజాను బాహుపులు
 పవమాన సూనుండు వనసుడంగదుడు
 గవయుండు శరభుండు గంధమాదనుడు
 పావకాక్షుడు కాలపాశుడు నీలుఁ

డావేగదర్శియు నగ్గవాఙ్మండు
 నలుఁడు మైందుఁడు మహానాథుఁడు నూఁముఁ
 డలరపు జంఘుఁడు నగ్గిరి బేది
 త్రిముఖుండు దసరి జ్యోతిర్మఖుండు
 విముఖుండు తారుండు విగతుండు గజాఁడు
 జాంబవంతుండును సంపాతిరంభుఁ
 డంబురాశి తనూజుడగు సుషేణుండు
 శతవరిహరుఁడును సంస్కారుఁడాది
 వితత శౌర్యులు కపివీరులున్నతులు
 తమతమ సుతులును తమ సహోదరులు
 తమ చుట్టముల గూడి ధరయెల్లనిండి
 గణనా పరంపర గడచి యేతేర
 రణ భయంకరుడైన రాముండు జూచి
 యిచ్చతో నుప్పొంగి యినజా కౌగిటను
 మచ్చికతో జేర్చి మన్నింపు చుండ
 యావేళ సుగ్రీవుఁడధిపతిఁ జూచి
 దేవసీదేవిని తరగాప్ప తేగ
 నొక్కడొక్కడె చాలు యుర్యశయనిన
 నెక్కిన్నమైత్రిచే నృపుఁడిట్టులనియె
 యిన తనూభవ నీకు యెవ్వరుసాటి
 యనువుము వై దేహి నరసిరానిపుడు
 విని రామునికి మ్రొక్కి వేగ సుగ్రీవు
 డొనర సుత్రమమైన యొక్క లగ్నమున
 వినతుని వానర వీరుని విలివి

పనువడి యుత్తర భాగమంతయును
 కనకాచలంబాదిగా దేశములను
 పనజాక్షి సీతను పలనాపు వెతకి
 నిలువక నటబోయి నెల లోనరమ్ము
 నలవడి రాకున్న నాజ్ఞసేయింతు
 నావుడు లక్ష వాగురులతో గూడి
 చేజేగ విసతుండు వెడలె నంతటను
 హనుమ దంగదసీలహర జాంబవంతు
 లను జూప కపిరాజు లలితతా వలికె
 ధరణిజ వెదకి యీ దక్షిణంబెల్ల
 పరువడి నెలలోన ప్రతివార్త తెండు
 పొమ్మన్న వారలు పొంగిరాలోన
 రమ్మని హనుమంతు రాముండు బిల్చి
 జనకజ పొడగాన జాలుదువీవు
 మునుకొని సీతకీ ముద్రిక యిచ్చి
 సీత సేమము దెమ్మ కీప్రమేయనిన
 నాతదాముద్రిక నొదల దాల్చి
 పుదయార్క బింబము సుజ్జ్వలంబైన
 పుదయా చలము మాడ్కి నొప్పెనావేళ
 కరములు మోడ్చి రామపునికి ధత్త మొక్కి
 సరిగె వాయుజుడంగదాదుల గూడి
 యాసుషేణుని జూచి యర్కజుండనియె
 వాసిగా నొక లక్షవానరుల్ గొలువ
 పడమటి దిక్కుల్ల భామను వెదకి

గడువు దప్పక రమ్మ కడగి పొమ్మన
 వాడేగె నంతట వనజా వ్ర సుతుఁడు
 వేడుక శతవరి పీక్షించి వలికె
 పలగొని యొక లక్ష వానరుల్ గొలువ
 తిలకించి యాపూర్వ దిగ్భాగమెల్ల
 పూసచందంబున భూమిజ వెదకి
 మాసంబు గిడువు రమన్న వాడరిగె
 తగపూర్వ పశ్చిమోత్తరములు వెదకి
 జగదీశు పనుపున చన్నవానరులు
 యెందాక యినశశ్శులెపుడు దీపించు
 నందాక చనిచని యోదేశములను
 నశినాక్షివెరకి కానక కిశపతికి
 చెలువేది ప్రతివార్త జెప్పిరంతటను
 హనుమదాదులు బోయి యట దక్షిణము
 వనములు దేశముల్ వలనొప్ప వెదకి
 తిద్దెన దప్పిచే బిలములో జొచ్చి
 పొట్టనిండ జలంబు పొలుపొంద గ్రోలి
 యందు స్వయం ప్రభయను భామగాండ
 వందనంబులు జేసి వనజాక్షి తెరగి
 యరుదెంచి యా మహేంద్రా చలంబును
 నరిగి యందరు గూడి యలరియోజనలు
 జేసి యామితిదప్పె శ్రీరాముపనులు
 జేసెదమని వచ్చి జేయలేమైతి
 మాజ్ఞాన దురంధరుడైన సుగ్రీవుఁ

దాజ్ఞలు నేయించు సటమున్నెమనము
 ప్రామోపవేశ మేర్పరచి మేనులను
 బాణుదమని దర్శనైనుండి కవులు
 పొరలుచుండగ వాలిపుత్రు డిట్టనియె
 హరహర యెటువంటి హానివాటిలై
 వాముఁడు విడిచి యారాజ్యంబు విడిచి
 నీమకు రానేలనీర రాధణుఁడు
 నెరగొని పోనేల చేరి జహాయు
 వరిమురిపానిచే నని గూలనేల
 నా రాఘవేశ్వరుఁడర్కజుతోన
 గారవంబునను సఖ్యము గాలనేల
 జనకజ వెదరను చనువుననేల
 పనువడి మనకు నీ పనులు రానేల
 ననవుడా మాటల నాలించి చేవుల
 ఘనుడు సంపాతి భక్షణ బుద్ధిమాని
 యను జన్ముఁడైన జటాయువు తెరగు
 విని విస్తరంబుగా విలపించి కొంత
 నని యద్దిలో కృతస్నానుఁడై పచ్చి
 తన వూర్వరథ కపి తటలను తెప్పి
 శ్రీరాము కార్యంబు సేయగ తలచి
 మీరిందు వచ్చుచో మీరటాక్షమున
 మొతుకలువచ్చె మీరీక్షింపుడిదిగొ
 పరికింప నాజన్మ పాపసంబయ్యె
 మీరు వై దేహిని మిన్నరబోయి

వేరొందు యెడలను వెదకంగ వలవే
 దదిగొ లంకాపురం బాపురంబునను
 సుదతియున్నది మది శోకింపుకొనుచు
 బనుడు లంకకటంచు సరళసవృత్తి
 దనియె హేమాద్రికి పంపాతియంత
 వనచదులెల్ల దుర్వార కల్హాత్యఘనతర
 పేన భీకర దుష్ట విపులసుసత్వ
 జనితారవాభీల సంతత జార
 వననికరోల్లాసి వనరాశిడాసి
 యీ పయోనిధి జాడ హృదయంబు కలగె
 నీ పయోనిధినిదాట నెవడు సమర్థుఁ
 డని యని చింతింప నాజాంబవంతు
 డనువొంద సంప్రీతి హనుమంతుకనియె
 నీ వొక్కడవుఁ దక్క నీపయోరాశి
 దేవతావశిక్తైన దృష్టింప తరమె
 నీ మహాసత్వంబు నీ పౌరుషంబు
 నీ మహాన్నతి నుతి నేసేయగలనె
 శ్రీరాము కార్యమై సిందువుదాటి
 యీ రావణుని పురంబల్లన జూచి
 నీతను జూచి యానీత క్రమంబు
 భూతలేశ్వరునికి పొందుగా జెప్పి
 యాచంద్ర తారార్కమాయువు కీర్తి
 భూచక్రమందున పొందులెమ్మన్న
 వాయుజుండపప్పుడా వార్తకుప్పొంగి

పాయక రఘురాము దావించి మొక్కి
 వినుతింప వనచర వీరులంతంత
 ననువమంబగు మహేంద్రాచలం బెక్కి
 తిరమొప్ప జలనిధి తృణముగానెంచి
 నురు శక్తిదాట నుద్యుక్తుడై యుండె
 అని భోసలాబ్ధి సుదాంశుడు త్తముఁడు
 ధననాథతుల్యుండు దారవిక్రముఁడు
 సరస సాహిత్య లక్షణ చక్రవర్తి
 కరుణా సముద్రుండు కవి కల్పకంబు
 విలస్థిలు తుగుజ భూవిభు కుమారకుడు
 పాలుపొందు మేకోటి భూమిపాలకుఁడు
 తనతండ్రి తుళజేంద్ర ధరణీశుపేర
 జెనుపొందు మకరంద బిరుదాంకుపేర
 శ్రీలు రంజిలు శబ్దచిత్రార్థ సంగతుల
 నవని కిష్కింధాఖ్య నమరునీకాండ
 నవిరళంబగు శయ్య నమరంగజెప్పె
 నిది తుళజేంద్రుల కిడునెప్పడిలను
 పొదలు సంపదలను పరిపూర్ణశక్తులును
 సకల దీర్ఘాయుష్య సంతానములను
 సకల రాజ్యంబులు సకల భోగములు
 సమర జయంబులు సకల సత్కీర్తు
 లమరంగ నొసఁగు మహారామ చరిత
 మిది మహాపుణ్యదమిది వేదసార
 మిది ముక్తిసోపానమిది శుభోదర్శ

మివ్వ నుంధరదీని భక్తినెలమితో దీని
 నెవ్వరు చదివిన నెవ్వరు వినిన
 నెవరు వ్రాయించిన నెవరు వ్రాసినను
 భువిలోన వారికి పుత్రసంపదలు
 ఘనమైన కీర్తులు కరితులంగములు
 మనసు రంజిలజేయు మానినీమణులు
 పరగ దీర్ఘాయుష్కభాగ్యంబు లొసగు
 ధరణిలోనా చంద్రతారార్కముగను

సుందర కాండము

శ్రీ రఘువీరుని చిత్రాంబుజమున
 వారకనుంచి దుర్వారుడై పేర్చి
 హనుమంతు డామహేంద్రాద్రి పైనుండి
 ఘన సుధార్థము జను గరుడుని మాడ్కి
 చేర్చి పదంబులు చెవులు నిక్కించి
 యార్చివాలము తన హస్తంబు లెత్తి
 యమరాతి పురిమీద నటుదృష్టి నిల్చి
 కొమరొప్ప హుంకించి కుప్పించి దాటి
 పోవుచునంత నంభోధి మధ్యమున
 భావించి మైనాకు పరగ మన్నించి
 సురనను సోలించి సొరదియై నీడ
 చరగొని లాగించు సింహిక నణచి
 యా సువెల్లాదిపైనటు విశ్రమించె
 నా సమయంబున నర్కుండు గ్రుంకె
 దురి తాత్ముడగు సురద్రోహి పాదములు
 పరగ దిక్కులయందు పరగిన మాడ్కి
 గిమ్మని చీకట్లు తెలకుల నిండి
 పమ్మె రాత్రి నభోభాగంబు లెల్ల
 గ్రమ్మె నా పురిలోని కలకలంబణగె
 నిది నాకు తరియని యలమి వాయుజుడు

పదలక చనికోట వాకిలి జొచ్చి
 లంకిణి పరిమార్చి లంకలోనున్న
 పంకజానన సీత పరికింప జూని
 కనక సౌధంబుల కనక హర్మ్యముల
 కనక గోపురముల కనక గేహముల
 సరస కాంతాది వాసముల సానువుల
 చిరుల చప్పురముల వివశి మార్గముల
 నందు నిందనకను నాలంకలోని
 నందుల గొందులయందు నకలంబు వెదకి
 రావణులొక విద్రావణు నగరు
 బేవేగజేరి భావించి యుబోచుట
 కాంతల నెల్లను కలయ శోధించి
 అంతఃపురంబున కరుగు నవ్వేళ
 పగటింటి దొర జూడు పద్మనైకోడు
 తొగల మేల్వాడు కంతుని నేస్తకాడు
 సురలపాలిటి కూడు సుధలకు వీడు
 సొరది చుక్కలరేడు చూపదైమింట
 నాచందురుని జూచి యౌదల నుంచి
 యా చిత్రసభలెల్ల ననువొంద వెదకి
 కని కుబేరుని పుష్పకమున శోధించి
 యనిల నందనుడంత యంతఃపురమున
 పరిగి నానారత్న హాటక చిత్ర
 భరితమా నొక దివ్య భవనంబు నందు
 గరు దోరగామర గంధర్వ యక్ష
 సరసిద్ధ సౌధ్య కన్యలు బీరితోన

సీలించి నిద్రారక్త నేత్రత్రయందు
 వలనొప్ప సొలసి నేవలు నేయుచుండ
 సాశ్వర్య కరమగు నలరుల శయ్య
 నిశ్చింత తోడుత నిదిరించువాని
 వరబలా కావ్యత వదనంబు మాడ్కి
 మురువు ముక్తా సరమ్ముల నొప్పవాని
 పది కూటముల నొప్పు పర్యతమనగ
 పది మస్తకమ్ముల భాసిల్లువాని
 దారి వాసించు గంధపు పూతవాని
 తోరపు బంగారు దుప్పటివాని
 రావణు గతిజిత్రై రావణుఁజూచి
 పావని తలయూచి పలుమారు మెచ్చి
 సీలమేఘము చెంత నిగనిగలాడు
 మేలైన క్రొక్కారు మెరుపు చందమున
 వాని కౌగిటిలోన వదలక పొదలి
 మూని సుఖించు మండోదరి జూచి
 యిది సీతయని నిశ్చయించి యోచించి
 తొడమ సింహము రీతి కుప్పించిదాటి
 తోక ముద్దిడుచును తొడరి కంఠముల
 పోకి వానర జాతి భావంబు జూపి
 గరిమె నంతట వివేకము మదిజూని
 సతనగుట వ్రాత జగదేకమాత
 పాపనావని జాత భాషిని సీత
 తొవజు కోరునే రాముని బాసి
 దానవి యిదిగాని ధరణిజగాడు

సోనా వీధంబుల నా బుద్ధి ప్రభువనె
 నని నిశ్చయముజేసి యచ్చోటుబాసి
 చని చని యటు పానశాలలు వెదకి
 చనరాని యెడల నిచ్చలుబోయి నెమకి
 వనితలు చెరలున్న వాడలు సరసి
 యావలబోయి నీ పాత్రుతక్కొల
 కోవి దారతమాల కురవకావకుళ
 కనకదాడిమలాళ ఖర్జూర తరుల
 నసమానమైన యూద్యానంబు గాంచి
 యావనంబెల్లను నవనిజ వెదకి
 యావల జనిహేమ హర్మ్యంబు జూచి
 యా మేడలోపల నంతయు వెదకి
 భూమిజగానక బుద్ధి చింతించి
 రాకేందు ముఖుడైన రామభూపాలుఁ
 దేకాంతమున నన్నునెలమితో బిలిచి
 నీవు నా బంటువు నీవు నా హితుఁడ
 నీవు చూతువు నీత నెక్కెంటుంచు
 నానవాలిచ్చిన నందినేవచ్చి
 గాన నైతిని యిందు కమలాక్షి నీత
 నెటువలెనే బోదునేమి జెప్పుదును
 కటకటా వచ్చిన కార్యంబు దప్పె
 తప్పిననేమాయె దైర్యంబు బూని
 యిప్పుడే భర్తీంతునెల్ల దేవతల
 నింత నేజేసిన నెల్లగీర్వాణు
 లంతట వచ్చిరామలివ చెప్పేంతు

రసి నిశ్చయము జేసి యామేడనేక్కి
 యనిల నందనుడుండె సమీపమున
 తనవతి నెడబాసి తన మేనుబాసి
 ఘన దుఃఖముల తేలి కడగండ్లదాసి
 తనపాటు తలపోసి తగనలికేసి
 దనుజాంగనలగాసి దైర్యంబుమాసి
 యున్న యా భూపుత్రి సుత్సలనేత్రి
 కన్నుల నీకించి కమలాక్షి సీత
 కా బోలునని యెంచి కాకున్ధవరుల
 కాబలారాతి ముఖ్యాళికి మ్రొక్కి
 యామేడ దిగివచ్చి యంగుష్ఠమాత్రుఁ
 దై మారుతాత్మజుఁ డాశింశుపమున
 గొనకొని పెనగొన్న కొమ్మల నడుమ
 పనచరేంద్రుడు డాగి చలనోపసుండి
 పరికించి పరికించి పవమానసుతుఁడు
 మరల థావించి యా మగువనుజూచి
 కడువడి ఋష్యమూకముననుగన్న
 తొడవులు నీయున్న తొడవులు నరసి
 శ్రీరాముడానతిచ్చిన వ్రతారమున
 నా శమణీమణియవయవ శ్రీలు
 నడునతోడుత పతివ్రతల చిహ్నములు
 సరిలేని మానవ సతుల చిహ్నములు
 కనిరాము పేర్కొని కాంత శోకింప
 కనకాంగి భూపుత్రిగా నిశ్చయించి
 మానవేళుడు నన్ను మన్నించి యొసగు

సానవాలునుగొనీ యారనీ మున్ను
 నాడాడి వచ్చిన నా పంతమెల్ల
 నేడు సార్థకమయ్యె నే ధన్యుండైతి
 ఘోర రాక్షస వదూ కోటిలోనున్న
 నీరజనేత్రిని నిత్య కల్యాణి
 నెట్లునే సూరార్తునెట్లు భాషింతు
 నెట్లు రామును సేమమే వివరింతు
 నని మారుతాత్మజుఁడాత్మ చింతింప
 పనజాషీ తలచి రావణుఁడు వేకువను
 మనసిజాస్రాప్రపృష్ట మానసుండగుడు
 కనక భూషణములు కనకాంబరములు
 కనక కిరీటముల్ ఘనదురుల్ నింప
 దనరు బంగారు గంధపు పూతతోన
 వలిపె దువృట్టిచుంగువలె వాటుతోన
 పొలుపొందు పొడవైన భుజములతోన
 కిన్నర గంధర్వ గీర్వాణ యక్ష
 పన్నగా సురసిద్ధ భామలు గొలువ
 కలయడి చెంత దీపికలు వ్రకాశింప
 వెలది మందోదరి వెంబడి నడువ
 ననువమంబగు చంద్రహాసంబు బూని
 జనకజ ముందర దనుదొంది నిలిచె
 నంత రావణుగని యవనీతనూజ
 యంతరంగంబున నడలిన భీతి
 గురుతర వక్షోజ కుంభంబులాడు
 బూతు హస్తంబులు నుదరంబు నంట

హాకుచీతము జేసి యనువెల్లబాసి
 చీకాకు బడుచున్న నీతనుజూచి
 కనకాంగి కుచముల కరములు నురము
 తను మధ్యమేటికి దాచెదవిపుడు
 చేకొని బలిమిని స్త్రీల బట్టుటయు
 మాకుల ధర్మంబు మర్యాదనెంచి
 నీమది రాకోరి నేనున్నవాడు
 రాము డంబుధిదాటి రయమున వచ్చి
 గొనిబోవునని నీవు కోరియున్నావు
 నను గెల్వశక్యమే నగవైరికైన
 తన తండ్రి పొమ్మన్న తాపసవృత్తి
 వనముల దీనుడై వర్తించుచున్న
 రాముని బొందియో రాజీవనేత్రి
 యేమి భాగ్యంబుల నెనయ బొయ్యెదవు
 నీమహి దివిజుల కెదిరింపరాని
 నా ముందరను నిల్వ నరులెంతవారు
 యీ లంక యార్థకయ్యనకులుండేద
 చాలింపు మీబుద్ధి జలజాషీ నన్ను
 పొంది భోగమ్ముల పొందుమటన్న
 కుంది యీసీత చేకొని తృణంబునను
 తన మది తృణముగా తలచి రావణుని
 కనలుచు గడ్గది కంఠియై బలికె
 నావతి వందించి ననుడెచ్చినపుడె
 నీపాతి మృత్యువు నేనిజము సుమి
 బలహీనుడై రామభద్రుని నీవు

తలవక మును ఘోరదండ కాటవీని
 యారసి ఖరదూషణాది రాక్షసుల
 నీరుగాసేయఁడే నిమిషమాత్రమున
 ప్రతిలేని రాముతో బవరంబు డేసి
 బ్రతుకలేకను మీద బ్రతుక జూచినను
 వేవేగ నను రామవిభుని కర్పించి
 జీవముల్ నీవు రక్షించు కొమ్మునిన
 దశముఖుడంత నుద్ధతిని కోపించి
 శశిబింబముఖ జూచి చలమున బలికె
 కైలాసమెత్తి దిక్పతల నోడించి
 కైలాసపతిచేత కైకొనివరము
 లున్న నాముందర నొక హీనమనుజు
 నెన్నెదవని రాఘవేశు నిందింప
 వీసుల నామాటవిని తాళలేక
 జానకి శోకించె జానకి జూచి
 గరుడ పన్నవ యక్ష గంధర్వ సిద్ధ
 సురకాంతలంధరు శోకించిరంత
 రావణు గర్వంబు రమణి శోకంబు
 పొవని భావించి పరితపింపుచును
 లంకాధిపతిమీద లంఘింప తలచి
 శంకించి పీమ్మట చతురుడై నిలిచి
 యీ మహారాక్షసునే వధించినను
 స్వామి జేసిన ప్రతిజ్ఞాభంగమగును
 వీనిచే నేనొక్క విధమైతినేని
 జానకి సేమంబు జననాథుతోన

తెలుపు నేవ్వండిది తెరగొప్పదనుచు
 తలపోయుచుండె నా తరువున నంత
 వనితలందరు విన వనజాక్ష సీత
 తను దూలనాడిన దశముఖుండలిగి
 చంద్రహాసము బూని చలమున రామ
 చంద్రుని దేవిని సమయింపబోవ
 నృదిరి గ్రక్కునను మండోదరి వచ్చి
 కదిసి రాక్షసవిభు కరమొప్పబట్టి
 కొమరై న యా బ్రహ్మకులమున బుట్టి
 యమర వేదంబుల నన్నియు దెలిసి
 కామాతురత్వంబు గైకొని యిట్లు
 భూమిజ తెగటార్చబోవుట తగవె
 యదిగాక నిది మానవాంగనదీని
 కదియుట నీవంటి ఘనునికి తగదు
 వలనొప్ప నీమీద వలచి వర్తించు
 చెలులతో జూడ యీసీత యోపాటి
 మనసిజాకేళిని మనసు రంజిల్ల
 ననుబొందు నా ప్రాణనాథ రమ్మనిన
 తనతోన లట్లంది దశముఖుండపుడు
 వినతనయోముఖి వికట హేమాస్య
 హరిజట త్రిజటర నా మహోదరిని
 సొరదిరమ్మని దయాభానుడై బలికె
 నదరు మాటలనైన ననునయంబులను
 జెదిరించియైనను ప్రియములనైన
 నలయు డాథలనైన వంచననైన

నెలలు కనిక రెండునెలలు నాసొమ్ము
 జేసి తోడైండుట నేయరాకున్న
 నీనున మీరెల్ల నెలమితోగూడి
 యీసీత తెగటార్చి యింతి మాంసముల
 నాన దీరగ తినుండని యొప్పగించి
 చింతా నిమగ్నుడై చివికి లంకేశుఁ
 డంతఃపురంబున కరిగె నంతటను
 దనుజ కామినులెల్ల దశముఖునాజ్ఞ
 గొనకొని వెనజుట్టుకొని రాముసతిని
 వెరపించునొక్కతె వెంటనే లేచి
 పరగ శూలముబట్టి బర్జించు నొకతె
 యిది బుద్ధిగాదని యెలయించు నొకతె
 గదుము నొక్కతె కూడ గర్జించు నొకతె
 వలదని వెంటనే వారించునొకతె
 తలద్రుంచగను మ్రింగదట్టించు నొకతె
 దనుజ నాయకుఁడగు దశకంఠుఁగూడి
 యనుభవింపుము భోగమని జెప్ప నొకతె
 కంటకతైన రాక్షస కాంతలిట్లు
 దంటలై గారింప ధరణిజ బలితె
 దనుజ కామినులార దయమాలి మీరు
 ననుగాసిబెట్టుట న్యాయమే మీకు
 పతిహీనుడైనను పతిదుష్టుడైన
 పతి నిర్ధనుడైన పతి మూఁడుడైన
 పతియే దైవంబుగా భావించవలయు
 పతిభక్తిగల పతివ్రతలకు కాగ

నా రామచంద్రుని నా మనోహరుని
 దీర్ఘని కోదండ దీక్షా గురువును
 బాతునే జీవముతో బాతునుగాని
 యీ తప్ప బోధన లింక మీరేల?
 తిట్టిన తిట్టుండు దిట్టలై వచ్చి
 కొట్టిన కొట్టుండు కొడవలు దీర
 చెలఁగి మీరేమి జేసిన నేఁఁడుఁడనిన
 కలుషింది రాక్షసకాంత లెంతయును
 గారినప హారామ కరుణా సముద్ర
 హా నుమిత్రాపుత్ర! హా రణహర!
 హాయత్త కౌసల్య! హాతండ్రియనుచు
 పాణుక భూమిజ విలపింపుచుండె
 నంత నా త్రిజట సీతాంగన దుఃఖ
 మింతఁ జూడగ లేక నెలమితో బోయి
 నిదురించి కలగని నెరియ దిట్టులిడి
 వదలక వచ్చి యావనితల రనియె
 కలగంటి నేను నిక్కముగ నీవేళ
 తెలియజెప్పెద దాని తెరగొప్ప వినుఁడు
 సామజంబున నెక్కి సౌమిత్రి గొలువ
 రాముండు సీతతో రాజుఁడఁగంటి
 శ్రీకరంబై నట్టి సింహాసనమున
 కాకున్ విడుఁడుండగా రనుగొంటి
 వదలక తన బంధువర్గంబుతోన
 మదమెల్ల సుక్కి సామజమందుండ విడిచి
 తెల్ల సీతాంగుడై దళకంధరుండు

నేలపై యూరకే నిద్రింపఁగంటి
 గురుతరోష్ఠము నెక్కి కుంభకర్ణుండు
 పరగ కర్ణమయమున పడియుండఁగంటి
 వదునతో నొక కపి కాలాగ్నితోన
 దరికొని లంక దగ్ధముగాఁగఁగంటి
 ఆరుదుగా ధర్మాతుడగు విభీషణుడు
 సరసత దనుజ రాజ్యము సేయఁగంటి
 రావణ మరణంబు రఘురాము జయము
 భావింప సిద్ధంబు పడతి జానకిని
 వలగొని బాధింపవలదు పొందనిన
 కలఁగి యామాటకు కళవళలు బడుచు
 దనుజ కామినులెల్ల దవ్వులకేగి
 ననువొంద నిద్రించి రలసట దీరఁ
 నంత రాక్షస కాంతలవ్వల చనఁగ
 వంతల గాసిల్లి వనజాక్షి లేచి
 ఆ రావణుండంత నాడిన కఠిన
 దారుణాలాపముల్ తలచి భీతిల్లి
 యాకొమ్మ ప్రాపుగా నా చెట్టుకొమ్మ
 చేకొని తనలోన చింతింప దొడగె
 యెక్కడ సాకేత మెక్కడ లంక
 యిక్కడ నను విధియిటువలెదోనె
 చలపట్టి దైత్యుచే సమయుదువనుచు
 తలను లఖించెనో దాతకాకున్న
 రానేల రాఘుఁడరణ్య భూములకు
 పూని మృగంబునకై పొమ్మననేల

కడగి నన్నసురుండిక్కడికి తేనేల
 విడువక నన్నింత వెతబెట్టనేల
 యీ జీవనమునకు నాకేల శోకింప
 రాజీవనేత్రుండు రామచంద్రుండు
 తాను తమ్ముని గూడి త్వరనేగుడెంచి
 కాననంబున నన్ను గానక వెదకి
 యెంత శోకించునో యెట్లున్నవాడో
 ఆంతరంగమున నానై యిందునెత్తి
 యెన్నడు వచ్చునో యీ నీచుఁబట్టి
 యెన్నడు దునుమునో యిది యెట్లుగూడు
 నిట్టి కోరికలేల యీ నీచుచేత
 గట్టిగా తనుహాని గాంచుట కంటి
 యే విధంబైన మున్నేమేను బాసి
 బోవుట మేలని బుద్ధిలో వగచి
 తరలాక్షి దీర్ఘకుంతలముల సరుత
 నురిబెట్టుకొని చననూహించునంత
 సొరదియై తనమేన శుభసూచకములు
 బరువడి దోప యప్పద్మాక్షిజూచి
 మాని యాతెగువ నెమ్మదిని రాఘవుల
 మానుగాఁదలఁచుచు మమత రెట్టింప
 తనతల్లి దండ్రుల తన బాంధవులను
 తన యత్రమామలఁదగబేరు కొనుచు
 కనకాంగియుండ నొక్కతె వాయుజుండు
 కని సమయంబిదిగా నిశ్చయించి
 వనచర భాషలను పఠించియెల్ల

మనుజు బాషణముల మగువకిట్లనియె
 జనని నీవతి రామచంద్రుడు తమ్ముడు
 తన తమ్ముడగు సుమిత్రా పుత్రుతోన
 మనసురంజిల్ల సేమమున నున్నాడు
 వనచర సేనలవ్వారిగా గొలువ
 వననిధిదాటి రావణు సంహరించి
 నిను దోడుకొనిబోవు నిశ్చయంబున
 యా మాట లాలించి యవనీ తనూజ
 వేమారు దిక్కులు వీక్షించి బ్రమసి
 పలుకక నా శింశుపావృక్షమునను
 తలయెత్తి జూడ వశ్రముల మధ్యమున
 కపి రూపమును జూచి కదిమి దద్దరిల్లి
 వివరీతమిది యని విస్మయంబంది
 నరగున యీ దుష్టశకున పలంబు
 తరలి రావణునికి తాకుగాకిప్పుడె
 మనుజు బాషలనాడు మర్కటంబునను
 విననిది రాక్షస విభుమాయ యనుచు
 తలవంచి యున్న యా ధరణిజ మనసు
 తెలిసె మారుతిమాను దిగివచ్చి మ్రొక్కి
 తల్లి నీ పతికినే తగిన సేవకుండ
 కల్లగాదిది నీకు కలుగ విశ్వాస
 మంగుళీయక మం పెనని జూపఁజూచి
 యంగనామణి పొంగి హనుమంతు కనియె
 దనుజ మాయల నేను తరచితిగాన
 కనిముద్ర నమ్మిక కలగదు తనకు

నీపూడు నీపేరు నీకుల క్రమము
 వాచిరి దెలుపుము వరుసతో మున్ను
 సాంద్రతేజో మహాజ్యోలుడైన రామ
 చంద్రుతో నీకెట్లు సఖ్యంబు గలిగె
 సరసుడు రాముడే చందంబు వాడు
 పరుగు సౌమిత్రి యేప్రాయంబువాడు
 కాకున్దుడిప్పుడెక్కడ నున్నవాడు
 నీకు నేమని జెప్పి నిన్ను పుత్తెంచె
 యేమాడ్కి వచ్చితి వీయబ్బిదాటి
 నామది రంజిల్ల నాలోన జెప్ప
 మనవిని ముదమంది హనుమంతుడనియె
 హనుమంతుడను వాడ ననిల సందనుడ
 సుగ్రీవు మంత్రినై సొరడి వర్తింతు
 నగ్రజుడే రాజ్యమతడు గోల్పోయి
 మనమైన ఋష్యమూకమున సుగ్రీవు
 డెనసి మాతోనుండ నీపంక్తిముఖుడు
 గొనకొని నిన్నెత్తుకొని పోవునపుడు
 నిను జూచుచుంటిమి నీవును జూచి
 వయ్యెద కొంగున బంధించి తొడవు
 లయ్యెడవై చితివది దాచియుంటి
 మచ్చట రఘురాముడరుదేరజూచి
 మచ్చిక నేబోయి మనజేశ దెచ్చి
 యిన తనూభవుని నినవంశజునికి
 వినియోక్తి మైత్రి గావించితి నంత
 నా తొడుపులు దెచ్చి యర్కజుండియ

ప్రితి రాముఁడు తనపెంపు దీపింప
 వారిని వదియించి వాసరరాజ్య
 మాతొన సుగ్రీవు కనువొంద నిచ్చె
 నిచ్చిన భృత్యుఁడైన తనూభవుఁడు
 చెచ్చెర నీవున్న నీమ శోధింప
 వనచరులను బంచె వరుసతోమమ్ము
 దనరంగ ననిపెను దక్షిణంబరయ
 రాముఁడప్పడు నన్ను రయమున బిలిచి
 యీ ముద్ర నాచేతికిచ్చి పొమ్మన్న
 వలగాని కవులతో వచ్చి దేశముల
 కలయ శోధింపుచు గానకమేము
 శోకింప ననురుని సుతుఁడు సంపాతి
 మాకు లంకాపురి మార్గంబు జూప
 సంగదాదులను నే నయ్యెడ నిలిపి
 సంగతిగా భీమ జలనిధి దాటి
 పూని రేయెల్ల నీ పురమెల్ల వెదకి
 గానక నిన్నిందు కనుగొంటిదేవి
 యింతకు మున్ను లంకేఁడు వచ్చి
 పంతంబుతో నిన్ను భంజింప జూచి
 వాని చంపెదనని వడి నిశ్చయించి
 నీనాథు నేమంబు నీతోన జెప్పి
 నిందు వేడుకతోన నేబోవువేళ
 చండ రాక్షసుబట్టి నమయింతు ననుచు
 సుండితిగాని నేను సురాశించి (గాదు)
 యుండలేధిధి నిక్కమూహింపుమనుచు

రాముని రూపంబు రాము శౌత్యంబు
 రామునియెడ గల్గు రాజ చిహ్నములు
 సౌమిత్రి చందంబు సకలంబు జెప్పి
 వేమారు వినుతించి వినయంబుతోన
 జనక పుత్రిక భక్తి సాష్టాంగ మెరిగి
 హనుమంతుడంగుళీయక మిచ్చెనంత
 వనితె గైకొని నేడు వచ్చి ప్రాణంబు
 లనుచు రామునిరూచి నట్లానవాలు
 కనుగొని మూర్ఛిల్లి గక్కున దెలిసి
 హనుమంతుఁజూచి యిట్లనియె మోదమున
 వానరాధిప నీవు వచ్చి నా ప్రాణ
 దానంబు జేసితి తగునట్టి నీకు
 నుపకృతిగాన నీవుర్విని రాము
 కృపను వర్ణిల్లుము కీర్తితోననిన
 పవనజుండానంద భరితుఁడై పొంగి
 సవినయంబున మ్రొక్కి జనకజఁజూచి
 యా దేవతలకై న నందంగరాని
 సీదయ బడసితి నే ధన్యుడైతి
 రావణు వధియించి రామచంద్రుండు
 దేవినిన్ గొనిపోవు దిగులేల నింక
 తడవని తలచితే తల్లి నిన్నిప్పు
 డిడుకొని భుజముల నినవంశజేర్తు
 నరుణోదయంబున కనసంతస్థిల్లి
 ధరణిజ వపమాన తనయున కనియె
 సీవంతవాడవు నృపునాజ్ఞలేత

బావిరి గొనిపోవ వచ్చునే నన్ను
 నీవు గొట్టునబోయి నెమ్మి నా పతికి
 నా విధంబెల్లను నయమున దెల్పు
 నా బాధ దయగల్గి నా మరిదైన
 సౌమిత్రితోన నా చందంబు దెలుపు
 సూర్యపుత్రుండైన సుగ్రీవుతోన
 కార్యంబు సఫలంబు గావింపుమనుము
 పొమ్ము నీవటువేగబోయి రాఘవుని
 దెమ్మన్న మారుతి దీరుడై బలికె
 దేవి నీ విపుతానతిచ్చిన దెల్ల
 నీ వితునకుబోయి నే విన్నవించు
 ననువొంద నీకిచ్చి యంగుళీయకము
 దనరనే రిత్తహస్తములతోబోవ
 రగడు నా కిదిదూత ధర్మంబుగాదు
 మగుట నీ మస్తక మణి యిమ్మటన్న
 పలికె భూపుత్రియో పవమాన తనయ
 పలుమారు నీరూపు వదికించిగాని
 యీ మణి నీదేతి కియ్యనేననిన
 యా మారుతాత్మజుఁ డచలుడై పెరిగి
 వినువీధినంటి త్రివిక్రముండనగ
 కనబడకని సీత కడు సంతసిల్లి
 తన రత్నమీయ నాతఁడు గొనిమొక్కి
 జనకజ వీడ్కొని జడ బిరొడ్దతిని
 పస మహిరుహముల వడిగూల్చి యార్చి
 పనపాలకులనెల్ల వధియిరిచినై న

కావలియున్న రాక్షసకాంతల దరి
 రావణుతో జెప్ప రావణుండలిగి
 వీరుల నెనుబదివేల రాక్షసుల
 పోరికి ననుపనవ్వుడు వారు వెడలి
 రంత సూర్యోదయంబగుటయు జూచి
 పంతంబు తోడుత పవన నందనుడు
 ప్రకటించి కాంచన పర్వతాకృతిని
 మకర తోరణముపై మలయుచునుండి
 తనుదాకి నొప్పించు దనుజ వీరులను
 గని కోపమడరంగ గర్జించి వలికె
 వోరి రాక్షసులార యుర్విపై నేను
 శూరత విలసిల్లు సుగ్రీవుబంట
 శ్రీరాము డూతనే శీలిని వాయుజుడ
 శ్రీరాము నేమంబు సీతతో జెప్పి
 పోవుచున్నాడ నీవురి రాక్షసులకు
 వానిరి మృత్యువై వచ్చియున్నాడ
 ననిబల్కి దైత్యుల నందరిని గూల్చి
 దనరుచు తోరణస్తంభంబు నుండె
 హత శేషముఖమున నావార్త దెలిసి
 ధృతిఁబూని కోపించి దేవతారాతి
 గురి గొని పింగళాక్షుని దీర్ఘ జిహ్వ
 వర వక్రనాసాశ్శ పక్షగార్ధాల
 ముఖం నేవురఁబంపమొనసి పారవ్వు
 డభిలాష్టముల నొంప హనుమంతుఁడలిగి
 ఘనువులు విరిచి కేతనములు కూల్చి

వనువడి రథములు భగ్నంబు జేసి
 కనలుచుఁబట్టి రాక్షస పంచకమును
 ననిలోన తెగటార్చి యసమానుఁడగుచు
 సరగున తోరణ స్తంభంబు నెక్కి
 గరిమె సంగరకేళి కాంక్షింపుచుండె
 నత్తరి లంకేశుడా సుద్దిదెలిసి
 మత్తుడై యా జంబుమాలిని బంప
 వాడు శతాంగంబు వలనొప్ప నెక్కి
 పోడిమి బలములు పొరలి యేతేర
 వచ్చియా హనుమంతు వలనొప్పదాకి
 చెచ్చెర నొప్పింప నిశిత శరంబులను
 కాలదండము మాడ్కి కడువడినుండు
 వాలదండము బూని వాయునందనుఁడు
 బలములనెల్లను బరిమార్చి పేర్చి
 యలిగి రాక్షసుని శతాంగంబుల గూల్చి
 విరడుడై రాక్షస వీరుండు కనలి
 కరవాలమొక్కటి కరమున బూని
 వవమాన తనయుని ఫాలంబునేయ
 యవశుడై మూర్ఖిల్లియంతతో దెలిసి
 యలిగి కైదువబూని యలజంబు మాలి
 తల తెగవేసిన ధరణిపై బడియె
 హత శేషులతని పాటంతయు జెప్ప
 నతి కోపమున దళాన నుండపుడు
 జీతరిపు విక్రమోర్జిత సప్తమంత్రి
 సుతుల భాసటగాంగ సౌరదియైజేసి

సమీత బరోదారు నమర విదారు
 నమరాద్రి సమదీరు నక్షకుమారు
 బిలిచి నీవటుబోయి బీదవానరుని
 తలగొట్టి తోరణ స్తంభంబునందు
 గట్టి రమ్మన్నవాడు గ్రక్కున మొక్కి
 ధట్టించి మంత్రినందనులతో ముద్దు
 పాటించి ఘోటక ప్రకరనంభరిత
 తోటి సూర్య ప్రభాంకుర రూపరత్న
 హాటక స్థగిత శతాంగంబు నెక్కి
 మేటి విల్లెక్కిడి మీటుచు వచ్చి
 కంతీరవంబును గంధసింధురమ
 కుంతిత గతిని మార్కొన్న చందమున
 ననిల నందను లాకి యమిత బాణములు
 వనువడి నేయనా పవమానసుతుడు
 వాల దండంబున వారించి దాని
 తాల వృక్షంబునుద్ధతి చేత బూని
 వాని కేతనములు వాని సారధిని
 వాని గుఱ్ఱములను వాని రథంబు
 మొనసి నేలను గ్రుంత మొత్తియార్చినను
 కనలి యఱ్ఱుడు లయకాలుని మాడ్కి
 పడి బాణముల కపివాలంబు నేయ
 గడరి మూర్ఛిలి యతడతలో దెలిసి
 యఱ్ఱుని నిజవాల హతిని నొప్పింప
 యఱ్ఱుడు గడగొని యనిలజానకచె
 నడచిన వివళుడై యంతలోదెలిసి

యువృడు గదగొని యనిలజుండేయ
 దప్పించుకొని వియత్రలమున కెగయ
 విడువక మారుతి వెంబడి నెగసి
 తడయక వాని పాదములూడ్చి పట్టి
 పిడుగుతో సరియైన పిడికిట బొడిచి
 జిరజిర త్రిప్పి యాక్షితినివై వగను
 పరగ నక్షుడు నేలపడికూలె నంత
 విజయలక్ష్మి సమన్వితడై కపీశు
 డజితుడై రణకేళియాసక్తినుండె
 బెదరి యువృడు హత శేషులు పారి
 వది ముఖంబుల పరికించి మ్రొక్కి
 దేవ వానరుడని దృష్టింపరాదు
 జావింప నలవీర భద్రుండుగాని
 వనమెల్ల పొరిగొనె వాల దండమున
 వనపాలకుల నెల్ల వసుధపై కూల్చె
 నరయ శార్దూల ముఖ్యాది రాక్షసుల
 పరిమార్చి యక్షుని భర్జించి వైచె
 నానగ చరుగెల్ల నమరులకైన
 దానవాదీశ్వర తరముగా దనిన
 వెరగంది రాక్షస విభుడక్షు తలచి
 పరితపింపగ జూచి పాతారివైరి
 దేవసీకింతు చింతింప నేమిడికి
 నా వానరాధము నవలీల బట్టి
 తెగటార్తు లేకున్న డెత్తునే ననుచు
 తగ తండ్రికివీ మ్రొక్కి తన రథంబెక్కి

యేసీలజు పైరాగ నా యింద్ర జీత్తు
 వనధులు కలగె భూవలయంబు నదరె
 నప్పడా యింద్రజిత్తనిలజుమీద
 తప్పక శరవర్ష ధారలు గురిసె
 గురిసిన కపివీర కుంజరుండలిగి
 తరులను గిరులనాతని మీదవైచి
 తొడరివాని రథంబు తోకను జుట్టి
 యడచె భోరున దైత్యులడుగంటిమడయ
 ననిలోన నవిరతుడై యా యింద్రజిత్తు
 హనుమంతుపైని వాయువ్యాత్మమేసె
 ననిం పుత్రుడు గాననా యస్త్రమునకు
 మునుకొని నిల్చెనిమ్ముల దీరుడగుచు
 దానవుండపుడు రౌద్రాస్త్రంబునేయ
 నానక తొని నిల్చె రుద్రాంశంబు గనక
 హనుమంతు బలిమికి నచ్చెరువంది
 తనమది కోపించి తగయింద్రజిత్తు
 సురులు బీలిలవాయు సూనుని మీద
 వర భయంకరమైన బ్రహ్మాత్మమేసె
 ననువమ బ్రహ్మాత్మ మరుదేర జూచి
 తనమది బ్రహ్మమంత్రములుచ్చరింప
 నది చంపజాలక నతని జంధించి
 కుడియించి వడవైచె కుంధిని మీద
 కనియింద్రజిత్తు రాక్షసులచే నతని
 పైను రజ్జువులఁగొని బిగియ గట్టింది

హనుమంతు దేచ్చి లంకాధిపు నేడుట
దనర నుంచిన తన ఆనయుని మెచ్చి
తన శౌర్యమటు జూప తలచుచునున్న
హనుమంతుఁ జూచి యిట్లనియె రావణుడు
వోరి వానర వినవోరి నీవెవ్వ
డే రాజు సేవకుండెడి నీ పేరు
వీలమై నిర్జరాభేద్యమౌ లంక
కేలాగు వచ్చితి తెరిగింపుమనుడు
వానరాధిపుడంత వడితృణంబుగను
దానవేశ్వరుజూచి దర్శించి పలికె
వినరోరి రావణ విశ్వంబులోన
నినుతోక గట్టి మున్నీటిలో ముంచి
యనుపమ బలశాలియైన యావాలి
దునిమి భానుజునికి దొరతనంబిచ్చి
దంటయై కీర్తులఁదనరు శ్రీరామ
బంటము వాయుజుండ నేభానుజుమంత్రి
హనుమంతుడనువాడ నా రాముడనుప
దిన కరకులుని ముద్రిక గొంచు వేగ
వచ్చినీరధిదాటి వడిని నీ లంక
ఱొచ్చి భూపుత్రిని జూచి యుంగరము
నిచ్చి జానకి రత్నమిచ్చిన గొనుడు
చెచ్చెర బలిమియై చెలఁగి నాలాపు
నీకు చూపదలచి నీవసంజెల్ల
చీకాకు జేసి శిక్షించి రాక్షసుల
దడయక నిను జూడ తాకట్టువడితి

ఏడివడినే బోయి విన్నవించినను
 వనచరులను గూడి వననిధి దాటి
 నిను వధిందును రామన్మృత్యుడు నీవిపుడు
 మన దలచితివేని మనుజేశ్వరునికి
 జనక పుత్రికనిచ్చి శరణంబు గొనుము
 నావుండు రాక్షస నాకుండు కనలి
 యా వీరవరుని ప్రహస్తుని జూచి
 కుదురుగా నుండి యీ కోతియేమేమో
 వదరు చున్నది దీని వధియింపు మనుచు
 నా విభీషణుడు లంకాధిపు జూచి
 దేవదూతలను వధించుట తగునె
 మగుడ కోపము నీకు మనసున నుండ
 తగిన దండన కొంత దండించిపంపు
 మన రావణుడు రాక్షసావళిలిచి
 కినుక నీ మర్కట గేరవాలంబు
 విరివిగా గాలిచి వీధుల ద్రిప్పి
 తరలగ మనమెట్టు దాటింపుడనిన
 దానవులంతను తాళ్లుదెచ్చి
 చానరాధీశుని వదలక కట్టి
 తరుచుగా మునువేళ లాళముల్ మ్రోయ
 విరసంబులాడుచు వీధుల ద్రిప్పి
 చేలారు కోకలు వెంటనే దెచ్చి
 తైల ధారలుబోసి తగవాయు సుతుని
 వాలంబునను జుట్టి వడిచిచ్చువెట్టి
 దోలిరి యంత వాతూలనందనుని

దనుజ కాంతలు జెప్ప ధరణిజ చెలువ
 దనకరంబున నీట దయను స్పృశించి
 సదయ రాముఁడు సత్యసంధుడౌ నేని
 పదలకనే పతివ్రతనౌదునేని
 హుతపహా: దయను నీవొగివాయుతనయు
 నతి శీతలుండవై నాడు కొమ్మనిన
 హనుమంతు సీకప్పడతివ దీవనల
 ననలుండు కడుచల్లనై యుండెనంత
 వావిరి యా బ్రహ్మవరమున జేసి
 పావని కాయస్రబంధమ్ములూడ
 కాలాగ్నిరుద్రుని కరణివాయుజుఁడు
 వాలాగ్నిఁజూచి దుర్వారుడై పేర్చి
 తలయసీలంక దగ్గము నేతుననుచు
 తలవనర్కుడు గ్రుంకె తరుచకుడపుడు
 తనవాలమెత్తి యత్తరి లంకలోన
 కినుక బుట్టిన ధూమకేతు వోయనగ
 వడి వాయుజుండు రావణు హఞ్జారమున
 తడయక నెక్కి ముందరచిచ్చుబెట్టి
 వాలాయముగ దైత్యవరుల గేహములు
 లీలమై చేర్చి కొలిచి గంపకెత్తి
 ధీమాగ్ని కిలలాఢిల ధూమంబు
 లామహా బిలమున నందంద గప్పి
 యపుడుహనుమంతుడా లంకయెల్ల
 తప్పక శోధింని దగ్గంబు జేసి
 తన మది చింతించి ధరణి తనూజ

యనలోగ్ర శిఖల నేమాయ నోయనుచు
 యసుర ప్రతాపాగ్ని నార్చుచందమున
 వెనపాల పహ్నిని విషధిలో నార్చి
 జనకజ కడతేగి సదృశి మ్రొక్కి
 తనదు వృత్తాంత మంతయు విన్నవించి
 యా సీత దీవింపనందుండి మగుడి
 యాసువేలాద్రిపై యనువొందనెక్కి
 యనిల వేగంబున నంబుధి దాటి
 వనచరులకు శుభవార్తలు దెల్పు
 వనచరులుప్పొంగి యా వాయుజు పొగడి
 తియ్యని ఫలముల తృప్తిగావించి
 నయ్యడవసియించి యో రాత్రి గడిపి
 మరునాడు కవులెల్ల మరువనంబునకు
 తరలి యా మధువనాంతరమున జొచ్చి
 ఫలముల మధువుల బహు తృప్తిబొంది
 తొలగక తరుల గంతులువేయ జూచి
 మొరసి దిట్టచు దధిముఖుడేగుదేర
 మరలి వానికి దేవ మార్గంబు జూపి
 పిడుగుతో సరియైన పిడికిళ్ళవాని
 బొడిచి బోడ్రోలిన బోయి వాడప్పు
 డిన సుతునికిఁ దెల్పు నినజుండు మిగుల
 కనలిన జూచి లక్ష్మణుఁడిట్టులనియె
 వావిరి కవులు నీవని జొచ్చినపుడె
 దేవి సేమము వారు దెచ్చియుండుదురు
 పిలిపింపుమన నివి ప్రియము రెట్టింప

పిలిపించెవారి సంప్రీతి నర్కజాఁడు
 వనచరోత్తములు దుర్వార విక్రములు
 వినయంబు భక్తి వివేకమ్ము దనర
 రామ లక్ష్మణులకు రంజిల్ల మ్రొక్కి
 యా మీద నినజాని యడుగుల కెరగి
 వారలు హనుమంతు వలనొప్ప దెచ్చి
 శ్రీరామ చంద్రుని చేరువ నిలువ
 మనువంశ తిలకుని మనుసు గురైరిగి
 హనుమంతుడెరగి యిట్లనె రాముఁజూచి
 కంటి సీతను వాలు గంటిని రామ
 కంటిని పదము రాగంటి నీ కృపను
 దేవనేనీ కృపా దృష్టిచే బోయి
 యా వననిధి దాటి యా లంకజొచ్చి
 యవనిజ పొడగాంచి యానవాల్చి
 యవనిజచే రత్నమంతనే బడసి
 నా చేతనై నట్టి నరనాథ కొంత
 రాచ కార్యము జేసి రహివచ్చినాడ
 ననిరత్నమిచ్చిన నతడు చేబూని
 కనుల నొత్తుకొని యా కపివరు కనియె
 పావన చరిత యోపవమాన తనయ
 సీవంటి బంటునే నెందును గాన
 యెలమి సీతో సీతయేమని జెప్పె
 తెలుపవేయని విని దేవసీదేవి
 వొంటిమై కడగండ్లకోర్చి శోకమున
 కంటనశ్రువులిడ కాల్యలై దొరగ

చెక్కిట చెయజేర్చి చిత్తంబు మిగుల
 నెక్కొన్న భక్తిచే నీ యందు నిలిపి
 సుడుగని పగలతో నొక మానురింప
 తడబడి యున్నది ధరణీ తనూజ
 తానిందువచ్చుచో తగకొన్న మాట
 తానాతి దెల్పెనే నవి విన్నవెందు
 నను చెట్టబట్టి మిన్నర కాననమున
 దనుజుని తొప్పింప తగవుగాదనుచు
 వినిపింపుమనె దేవి వినుము శ్రీరామ
 తనతండ్రి రాముడు ధర్మజుడనుచు
 నను దారబోసెను నమ్మికతోన
 కడవట నన్నొంటిగా లంకలోన
 విడుచుట యిది నీకు పీఠ ధర్మంబె
 తనవున జీవముల్ తనరింక నిల్వ
 వని తెప్పమనెనని నన్నియు తెప్పి
 సౌమిత్రికిని యల జలతాప్తనుతుని
 కామె జిప్పిన మాటలనుబొందఁజెప్పె
 తెప్పిన కపివీర సింహంబు లెల్ల
 సప్పుడాసందించి రాత్మ సుబోధి
 యని భోసలాబ్ధి సుధాంశుడు త్తముడు
 ధననాథతుల్యుడు దార విప్రముడు
 సరససాహిత్య లక్షణ చక్రవర్తి
 కరుణా సముద్రుండు కవి రత్నకంబు
 విలసిల్లు తులజ భూవిదురుమారకుడు
 పౌలుపొందు యేకోటి భూమి పాలకుడు

తన తండ్రి తులజేంద్ర ధరణీశు పేర
 జెనుపొంద మకరంద విరుదాంకు పేర
 తమణియమైన యీ రామాయణమున
 కమనీయ సుందర కాండంబు తెప్పె
 నిది తులజేంద్రుల కిడునెప్పడిలను
 పొదలు సంపదలును పూర్ణశక్తులును
 సకల దీర్ఘాయుష్య సంతానములను
 సకల రాజ్యంబుల సకల భోగముల
 సమర జయంబుల సకల కీర్తి
 లమరంగ నొసగు మహారామ చరిత
 మిదిమహాపుణ్యదమిది వేదసార
 మిదిముక్తి సోపానమిది శుభోదర్శ
 మివ్వసుందర భక్తినెలమితో దీని
 నెవ్వరు చదివిన నెవ్వరు వినిన
 నెవరు వ్రాయించిన నెవరు వ్రాసినను
 భువిలోన వారికి పుత్ర సంపదలు
 పునమైన కీర్తులు కరితురంగములు
 మనసురంజిలజేయు మాని నీ మణులు
 పరగ దీర్ఘాయుష్య భాగ్యంబు లొసగు
 ధరణీలో నా చంద్రతారార్కముగను

—: శ్రీరామ చంద్రాయనమ: :—

యుద్ధ కాండము

శ్రీరఘు వీరుండాశ్రిత ప్రాప్తజాతుం
 దారుడిగను సమీరాత్మజా చేత
 జనక సేమంబు సకలంబు దెలిసి
 మనసు రంజిల హనుమంతు దీవించి
 ఆలింగనము జేసి యతనిచే నప్పు
 వాలంక చొప్పెల్ల నాను ఘోరిగను
 విని తన మదిలోన విస్మయంబంది
 దిననాథ సుతుజూచి తెరగొప్పనీవు
 విశదంబుగా నేడు విజయలగ్నమున
 దశముఖుపై దండు తరలింపుమనిన
 సుగ్రీవు ననుమతి సొరది వానరులు
 సిగ్రహానుగ్రహ నిధిరాము తెరిగి
 నిరుపమా కృతిగల నీలు వెంబడిని
 పరగ నార్చుచు తమ పాదఘట్టనల
 ధర పెల్లగిల్ల దిక్కటములు డుల్ల
 శరదులు కలంగ నిర్జరులుల్లసిల్ల
 తడయక సింహనాదములు సేయుచును
 నడచిరసంఖ్యలై నానాముఖముల
 హనుమంతుపై రాముండగదు మీద
 ఘన పరాక్రముఁడు లక్ష్మణుఁడేగుదేర

వనచర భటులు కైవారముల్ సేయ
 వనజాప్త సుతుండు తేవల భక్తినరుగ
 మలయ సంహృదల మలక జూచుచును
 వెలువడి వనచర వీరులతోన
 కడలిని జూచి యక్కడ రాఘవుండు
 విడియించె పాశ్వంబు వేడ్కతోనంత
 రాముడేక తమున రవిజుని జూచి
 యీ మహాంబుధి కపులే విధంబునను
 దాటుదురిందుకు తగునుపాయంబు
 పాటించి వేగ నేర్పరచు మటన్న
 నాలోన రవి పశ్చిమాంబుధి గ్రుంకె
 భూలోకమెల్లను పొదలె చీకటులు
 వెలయు రాముని కిర్తి విలసిల్లు మాడ్కి
 మలసి తూర్పున చందమామ చూపదై
 నంత సూర్యోదయంబైన రాఘవుండు
 సంతసంబున లేచి సౌమిత్రితోన
 తడయక సాంధ్యకృత్యములను దీర్చి
 కడలింతల సన్నికను గొనుచుండె
 రావణుండక్కడ రాక్షసాధిపుల
 రావించి యాకోతి రాయడి మీరు
 కంటిరి గదుదుష్ట కపివేగబోయి
 వెంటనే యా రామ విభుదెచ్చెనేని
 శౌర్యంబు తప్పను గావున తగిన
 కార్యమూహించి చక్కగ జెప్పడపుడు
 వినిమంత్రులదై త్య విభుకెట్టులనిరి

దనుజేశ నీకింత దైన్యమేమిటికి
 శరమర్థి నెత్తవాతైలానగిరిని
 సురుల శోధింప వాహుడు నీవు
 నీముందరను దా నిల్వనేర్చునేరాము
 వామర్యు వధియింప నల్పుండు చాలు
 ననిబల్కు మంత్రుల నందరి జూచి
 పెనగాన కినుకవిభీషణుండనియె
 కారులాదెదరు పై కార్యమెంచకను
 మీరొక్క మంత్రులే మీరొక్కఘనులే
 పెరలె త్తకను సామజేదదానముల
 సొరది శాత్రవుడు వభ్యండు గాకయున్న
 నామీద దండంబు నమరు మీరెట్లు
 నేమైన యత్నంబు లేచి జేసితిరే
 రామభద్రుని వరాక్రమ గుణంబులను
 హేమగర్భునికైన నెంచంగ తరమె
 మనుజ మాత్రుండని మదినెంచవలదు
 దనుజాంతకుండు సుమ్మి దశరథాత్మజుడు
 కనలేదా నిన్న రాఘవుడూత శౌర్య
 మనిజెప్పివిని యార్తినన్న కిట్లనియె
 వినురాక్షసేశ్వర విక్రమోదార
 చనటి మంత్రులమాట చెవిజెట్టవలదు
 దేవిని లంకకు దెచ్చిన మొదలు
 దేవ యీ పురలక్ష్మి దీనయై పొలిచె
 తోచుచున్నది మహా దుర్నిమిత్తంబు
 లే చందమున జూడనిది బుద్ధిగాదు

జనకజ గొంపోయి నరగున రామ
 జనపాలమణికిచ్చి శరణంబు జొరుము
 నీవంశ గరిమెను నీ జీవములను
 నీవారినెల్లను నీవు రక్షింపు
 మని చిలుకకు జెప్పి ముమ్మారు
 చనబుద్ధి యా విభీషణుడు చెప్పినను
 విని రావణుడు కోప వివశుడై జూచి
 తన తమ్ముడనకను తన్నె తన్నుటయు
 నా విభీషణుడు శోకాక్రాంతుడగుచు
 వేవేగ రాక్షస విభునికి మ్రొక్కి
 రావణా విను నీవు రాముజాణాగ్ని
 కావరంబున గంగ గ్రాగెడు నాడు
 తలచుము నా బుద్ధి తలఁపున నన్ను
 తలఁచు మటంచును తరలయా ఝణమె
 తన మంత్రివరులతో తగ విభీషణుడు
 వినువీధిరాగ జూపించి వానరులు
 సమరసన్నద్ధులై చనుదేర జూచి
 సముచితంబుగ విభీషణుండిట్టులనియె
 రావణానుజూగననే రహి విభీషణుడ
 వేవేగ శ్రీరామ విభునికి సీత
 నిమ్మన్న దశకంతుండెలమి కోపించి
 పొమ్మన్న వచ్చితి భూనాథకడకు
 మాతకుండనుగాను కవటినిగాను
 బీతుడైవచ్చి విభీషణుండనుచు
 శరణాగత త్రాణత సిద్ధాత్ముతోన

కరుణించి తెలుపుడీ తపలారయనుచు
 జామాట సుగ్రీవుండాలించి వేగ
 రామునితో దెల్పు రఘురాముడనియె
 నా విభీషణుండైన యర్కజ వినుము
 రావణుడైన గర్వము దిక్కివచ్చి
 శరణన్న రక్షింతు సంశయంబెల్ల
 ధర నివి క్షత్రయ ధర్మంబు సుమ్మి
 యభయ మిచ్చితి నొందునాత్మ నెంచకుమి
 నభయ చిత్తుని విభీషణు తెమ్మటన్న
 విని భాను తనయుడు విస్మయంబంది
 చని కూర్మితో విభీషణు తోడిదెచ్చి
 ప్రేమతో శ్రీరాము వేటి సేయింప
 నా మహాత్ముడు రాము కతితత్తె మ్రొక్కి
 పరమాత్మ శ్రీవక్ష పద్మపత్రాక్ష
 కరుణించి ననుప్రేమగావవే రామ
 శరణాగత త్రాణ దాప ప్రవీణ
 కరుణించి నను ప్రేమకావవే రామ
 దిరక్రిలోల కొశిక యాజ్ఞపాల
 కరుణించినను ప్రేమకావవే రామ
 హరి యహల్యా ప్రణాహర జగద్రూప
 కరుణించినను బ్రోచి కావవేరామ
 హరచాప భంగమోహన సుందరౌతిగ
 కరుణించి నను ప్రేమ కావవేరామ
 ధరణి సుతాదీశ తవన సతకాశ
 కరుణించి నను ప్రేమ కావవేరామ

పరశురామా ఓల పావనశిల
 కరుణించి నను ప్రేమ కావవేరామ
 ఖరమాషడాది రాక్షస సంవిదార
 కరుణించి నను ప్రేమ కావవేరామ
 పర సద్గుణోదార వాలి సంహార
 కరుణించి నను ప్రేమ కావవేరామ
 యని సన్నుతులు నేయు నా విభీషణుని
 తన దయాదృష్టిచే తనియంగజేసి
 దనుజేశునికి నీవు తమ్ముడుగావు
 తనకు తమ్ముడు నీవు తద్యమ్మునుమ్మి
 యని జెప్పి యతనిచే మరి మర్మమెల్ల
 పనువడిగా రామభద్రుండు దెలిసి
 యా విభీషణునికి నద్ది శీరమున
 తావించి లంకకు పట్టంబుగట్టి
 కడలిని ప్రార్థించి గర్వించిమించు
 కడలిని శరముల గావించి పిదప
 బాతిగా నలునిచే బహుశుభప్రకర
 హితువశర్వించు నింద్రాది డూష
 శత్రువ గిర్వాణ కీర్తిత పుణ్య
 శత్రువ గట్టి ప్రదిత్ర వైఖరిని
 జూచు పానరులు మెచ్చుచు మంత్రకముల
 గుంచు పానరులు నై య్యుదధితో డుముకి
 యుందు పానరులై త్తి యలమి జంతువుల
 యొందు పానరులు నిమ్ముల సేతు వీధి
 బాధు పానరులును బట్టు పానరులు

నై రాము ముందరనాడు చూడగను
 శ్రీరాముడన శ్రీ చెలువుగ చర సేనలు గొల్చి
 తోర మైనట్టి సేతువ మీదబోయి
 యదరక యీసువెల్లి చంగటను
 విడియించి పాశ్యంబు వేడ్కనందుండె
 చారులచే రాము జననాథురాక
 యీ రావణుడు విని యాత్మ పీడిల్లి
 భకసారణుల పంప సొరదియైవారు
 సకల వానరపేర నైస్యంబు జూచి
 వచ్చి జెప్పినను రావణుండాత్మలోన
 నచ్చెరువొంది మహాసౌధ మప్పు
 డెక్కి వానరనైస్యమీక్షించి బెదరి
 సుక్కి యాసారణ భకుల కిట్లనియె
 నివ్వటిల్లెడి కపి నివహంబులోన
 నెవ్వడు సేనాని యెవ్వడు శూరు
 డెవ్వడు రాముని కిష్టుడెయుండు
 నెవ్వని ప్రాపున నీసేన నడుచు
 నెవ్వడు లక్ష్మణుండు రాము
 డెవ్వడు సుగ్రీవు డెవ్వడంగడుండు
 మీరు నెవ్వర నెమ్మిగ దెబ్బుడనిన
 సారణుండవుడు రాక్షసనాథు కనియె
 గురుతర కపనాయకు తల్లక్షగొల్వ
 తతుచర సేనముందర నున్నవాడు
 పరమ దుర్జయుడల్ల పావకసుతుడు
 వర నైస్య సాధుడు వాడు నీలురిడు

గీరిమేతో శతబృంద కపులు సేవింప
 చురుకుచూపుల లంక చూచుచున్నాడు
 వారికందెను దుర్వార విక్రముడు
 చాలి నందనుండుల్ల కాదంగదుండు
 ఘన బలాధ్యుడు విశ్వకర్మ నందనుడు
 పనుపడి నేతువు బంధించినాడు
 నగచర శతకోటి నాధుడైనాడు
 నగదైర్యుఁతాతండు సగుడు లంకేశ
 వర మేష్టి తనయుండు భల్లూక విభుఁడు
 వరసనాతడు జాంబవంతుడు దేవ
 వాఁడు గవాక్షుండు వాఁడు గజుండు
 వాఁడుపో ద్వివిధుండు వాఁడుమైదుండు
 వాఁడెపో శతవరి వాఁడె సంపాతి
 వాఁడె ధూమాదుడు జాంబవంతు తమ్ముండు
 వాడింద్ర జాలుండు వాఁడెపోహరుఁడు
 వాఁడెపోక్రధనుండు వాఁడు తారుండు
 వాఁడు కేసరియల్ల వాఁడె సుముఖుఁడు
 వాఁడు సుషేణుండు వాఁడు విముఖుఁడు
 జలనిధి లంఘించి జానకి గాంచి
 పోలుచు లంకాపురి పొరిగొన్న శూరు
 తా వాయు తనయుండు హనుమంతుడిరక్ష
 నీవు నెరుంగుడు నిర్భరాతతి
 కామరూపులు వీరుఘన తర శౌర్య
 కీమరిదు కపిబలురేన్నంగ తరమె
 అని సౌరముఁడు దెల్పు నా శుకుతిదనియే

వినుదేవ రఘురాము పీత్రమ స్ఫురణ
 సీలమెప్పుము పోలు నెమ్మేని వాడు
 శూలిపోలితె జటజూటంబు వాడు
 నిందు చందురువంటి నెమ్మొమువాడు
 పుండరీకాక్షుండద్యుత పరాక్రముడు
 కరుణా సముద్రుండు కమలా ప్రకులుడు
 పరశరణాగత వజ్రపంజరుండు
 భూమిజాతి చకోర పూర్ణచంద్రుండు
 రామాభిరాముడు రాముడా ఘనుడు
 ఆ రాము చేరువ నతిథక్తి నిలిచి
 వీరుడై శరములు విల్లు చేబూని
 వేమారులంక ణావింపుచున్నాడు
 సౌమిత్రి యాతడు స్వర్ణవర్ణుండు
 గట్టిగా రఘురాము కారుణ్యరాసు
 పట్టాభిషిక్తుడై పరగుచున్నాడు
 మనుజేశ్వరునికి నీ మర్మముల్ జెప్పి
 చనువున మను విభీషణుండాతండధిప
 ఆ రాముతోన మంత్రాలోచనముల
 కోరి నేయురు చెంత కూర్చున్నవాడు
 వన చర ధీశుండు వారి సోదరుడు
 ఘన హేమమాలి కాకలితుడా రాముండు
 యీ రామచంద్రుని చేరి యా కిష్కింధ చేకొన్నవాడు
 శూరత విలసిల్లు సుగ్రీవుడతడు
 యీతని సైన్యంబు లెన్నంగ తరమే
 ధాతకునైనను దనుజాధినాథ

యన పని వారుల ననిచి లంతేజుఁ
 తొనరంగ నొంటి విద్యుజ్జిహ్వా లిలిచి
 రామాభి ధనువు శిరంబు సోలికను
 నీ మాయనొక్కటి నిర్మింపుమనుఁడు
 వాఁడట్టు నిర్మింపవాని కొండాడి
 పొండిమీవనితేగి భూపుత్రి జూచి
 రాఁచెందు ముఖియింక రామునియాశ
 నీతేల నీపతి నిదురింపుదుండ
 నతని మ స్రకము ప్రహస్తుండు కూర్చి
 వితతంబుగా తలవిలుదెచ్చి యిచ్చె
 ననుఁడు విద్యుజ్జిహ్వాండా చాపశిరము
 లనుగ్రీవాద్దటు వైచి యరిగె నవ్యుచును నా
 శిరము చాపము జూచి సీత మూర్చిలై
 నరిగె రావణుండంత ననువొంచ సభకు
 మరల నా విలుతల మాయమై చనియె
 సరమ మూర్చనుదెల్చి అనకట కనియె
 ఓరామ! నీకింత యలుక నేమిటికి
 యీ రావణుని మాయయని నిశ్చయింపు
 శ్రీ రాఘవుని యీ త్రిజెందునే యనుచు
 గారవింరగ సీత కరుణతో నుండె
 సంత వానర ఘోషమాలించి నుదినీ
 చింతించి చింతల చివకి రావణుఁడు
 తొడరి ప్రహస్తుని తూర్పు వాకిటికి
 కడిమి దైత్యుల గూర్చి కొప్పుండ బనిచె
 వక్షిణంబున మహోదర మహాపార్శ్వ

లక్ష్మణ బలయుతులైయుండ బసీచె
 వలగొని వడమటి వాకిటియందు
 చెలువుమీరగ నిండ్రజిత్తును బనిచె
 దనుజుల గూడి యుత్తరపు వాకిటికి
 జనుడని పనిచెను సారణశకుల
 పుర మధ్యముననుండ పుత్రెంచెనప్పు
 డతి భీకరుండగు నా విరూపాక్షుఁ
 డంత రాముఁడు సువెలొద్దిపై నెక్కి
 వింతగా లంకను వీక్షింపుచుండ
 వన చరార్చకులు భూవలయంబు నిండ
 విని పంక్తికంతుడు విభవంబులొన
 గోపురంబున వచ్చి కూర్చున్న జూచి
 భూపాలుండప్పుడద్భుతమంది పలికె
 వినుము విభీషణ వీఁడెవ్వడనిన
 తనయన్న యీతఁడు రశకంతుడునుడు
 రామరసాప్త సందనుండంత చూచి
 రామునికిని మ్రొక్కి రావణుపైని
 తుప్పించి చాటి నెక్కొన్న కోపమున
 నప్పుంక్తి కంధదునదరంట మొత్తి
 తనపేరు చాటి యీతని కిరీటములు
 పనుపడితన్ని దోర్బల శక్తిమెరయ
 రావణుండా కపి రాజును బట్ట
 చాపిరి గదకొని వక్షంబు పొడువ
 కడగి వారిద్దరు కంతుక ద్వయము
 వధువున వంధీరవముల చందమున

కలయినంగంటు లేకంటుగా పెనగ
 సొలసి వెంటడి రాక్షసుడు మాయబన్న
 కని వాసరేంద్రుండు గ్రక్కున నెగసి
 చని రామునికిని మ్రొక్క జననాధుడంత
 యాలింగసముజ్జేసి యతని కొందాడె
 యా సులోచన యాసువేలాద్రిని డిగ్గి
 వసదరావళితోన వచ్చి రాఘవుడు
 దనరంగ డిగ్గె నుత్తరపు వాకిటను
 వలిముఖులను గూడి వచ్చి నీలుండు
 వలనొప్పడిగ్గె పూర్వ ద్వారమునను
 తడయక దక్షిణద్వార మంగడుడు
 కడువడి బంధించె కపులను గూడి
 గురికిని పడమటి కోట వాకిటను
 హరుల తోడుతగూడి హనుమంతుడుండె
 పది యోజనంబుల పరువున నిట్లు
 వదలక వర్తించె వాగరసేన
 యవ్వడు రఘురాముడంగడు బిలిది
 తప్పక నీవేగి దశకంరుతోన
 నికనైన జనకజ నిమ్మని బలుకు
 సకల బాంధవులతో చనవలదనుము
 తాదేని శూరుడై కదనంబు సేయ
 నా దటరమ్మని యతనితో దెలుపు
 మన మ్రొక్కియంగదుండవ్వడె కదలి
 దనుజనాథుని సఘాస్థలి నీల్వజూచి
 యినజుండు క్రమ్మర నేతెంచె ననుచు

దనుజులారాచనిబట్టి దట్టంపబోవ
 వారి వారింది రావణుండు భావించి
 తారాత్మజుని జూచి తగనిట్టులనియె
 నెవ్వని తనయుండ వెవ్వని బంట
 నెవ్వంక వీపు పేరెరిగింపు మనుడు
 ఓది రావణ! తోరనొగి నిన్నుగట్టి
 వారిధి ముంచిన చాలినందనుండ
 నీ కొవ్వ పొలియించి నిను నెరగొర్ప
 యా కారవీర్యుని నణచె భార్గవుడు
 సట్టి భార్గవ రాము ననితోన లీల
 పట్టి గెల్చిన రామభద్రుని బంట
 సంగదుండను నీకు ననువువచింతు
 నింగితజ్ఞుడవేని బ్రాతవుగా గొనుము
 శ్రీరామునికి నీవు సీత నొసంగి
 నీ రాజ్యమెల్లను నీవు రక్షించు
 చెడు బుద్ధితే నీవు సీతనీకున్న
 కడగి యుద్ధమునై కడలుమీక్షణమే
 నీవు రాకున్నను నీదు జీవముల
 నా వానరేంద్రులు హరియింతురని నప్పు
 డన విని దశకంఠుడతని బాధింప
 దనుజుల బంచిన తారాసుతుండు
 తనుబట్టి బాధిండు దైత్యులనెల్ల
 వినుచిది గొంపోయి విదలించివేచి
 రాము సన్నిధికి రయమున మ్రొక్క
 రాముచంగదునిపై గాగిల్లచుండ

నంతట చాలించి యా సభకేగ
 డల్లతఁపురంబున కరిగె రావణుండు
 రాముఁడంతట కపిరాజును జూచి
 తామసింఛక నీపు తగలంక లగ్గ
 పట్టింపుమన విని భానుజుండనుప
 పట్టల్కుతోడుత కపులెల్లగూడి
 విడివిగా వాలముల్ విసిరి యాడుచును
 తరువులు గిరులు నుద్దతి చేతబూని
 యగ్గలంబున వచ్చి యాలంక కోట
 లగ్గబెట్టిరి కొందలము చైత్యులంద
 నీరీతి కోటల నెక్కి వానరులు
 వీర నాదములతో వెడలి రాక్షసులు
 శూలంబులను గ్రుమ్మి సురియల పొడిచి
 కాల దండోద్ధండ గదలను మోఁచి
 భిండి వాలములచే పిండిగా కొట్టి
 దండించి కపులను తరిమిన పోక
 కపులు కోపించి రాక్షసులపై కదిసి
 విపరీత నఖముల విదళించి చించి
 తరువుల మొత్తి భూధరముల నడచి
 పురిగొని పోరాడ భువనముల్ వణతె
 శరధులు కలంగె భూతలము కంపించె
 తెరలి భూనటములు తెంధూళిగమ్మె
 నప్పడు రావణుండభిల రాక్షసుల
 రప్పించియు చించి రణముతై బనుప
 వారణంబుల నెక్కి వాజులనెక్కి

దారుణంబైన గార్హస్థముల నెక్కి
 యతులితంబు కసక శతాంగంబు లెక్కి
 ప్రతిలేని శౌర్య సంపదలను మెరసి
 ధేరీ మృదంగాది నీమనాదములు
 వీర దైతేయుల వీర నాదములు
 భూనభోంతరములద్భుతముగానింగ
 దానపుల్ కపుల సుద్ధతిదాక జూచి
 కదఁగి దైత్యుల తాకె కపి సైన్యమపుడు
 తదయక ద్వంద్వయుద్ధంబయ్యెనందు
 కడిమియై తాకెనంగడు నింద్రజిత్తు
 జడియ సంపాతి ప్రజంఘుండు తాకె
 ననువమ విక్రముండతి కాయుడంత
 వినతుని రమ్మని వెనతాకి పోర్చి
 కదఁగి వాని రథంబు కడ పెసంగడుఁడు
 సారె ప్రజంఘుండు సంపాతి నడచె
 వారక సంపాతి వాని వధియించె
 వినతరువుల తాకె వెనసతి కాయుఁ
 డని వారు లిద్దరు సతని నొప్పించి
 రా సుషేణుని దాకె సటుమహోదరుఁడు
 నా సుషేణుండు గూల్చె నా మహోదరుని
 మకరాక్షు నెడతాకె మహిజాంబవంతు
 సౌకట విద్యుజ్జింహ్వందోగి శతావలిని
 కలయ విక్రమ ధనుగజుఁడు వధియించె
 తొలఁగక కుంతుండు భూము మార్కొనియె
 తిరిగె గవాక్షుపై దేవాంతకుండు

శరతుని త్రిశిరుండు చలమున కదిసె
 అల వనసునిపై నరాంతకుండలిగె
 కలయంగ కుముడుండకంపను దాకి
 శేసరిపైనచ్చెకి నిశిదూముండు
 యీ సునతుకు దాలె నిలవేగదర్శి
 అలగంధమాదనుండా మహాపార్శ్వ
 నలుదాఁతె తపనుడున్నత జంబుమాలి
 హనుమంతు దాఁకిన నతడు బంధించె
 ననిదాఁతె మిత్రఘ్నుడా విభీషణుని
 యా రవిజుండు ప్రహస్తుని నుంచె
 పోరిమైందుతు వజ్రముష్టిని గూల్చె
 యశని ప్రభుభువి గూల్చెనా ద్వివిదుడు
 అశని తుల్యనికుండుండా నీలు కవినె
 చని విరూపాక్షుండు సౌమిత్రిదాఁక
 దనుజుని శరముల దట్టించ సతఁడు
 రాముపై నుప్తష్కరశ్మి నేతుమట
 నా మేయినాగ్ని కోపాగ్ని నేతువులు
 చలమున వెనదాక జననాధుఁడలిగి
 నలుగురి నిలగూల్చె నాల్గు బాణముల
 ఆ త్తరి భంగంబులైన దాపములు
 తుత్తుము రై నట్టి తోమరంబులును
 విరిగిన రథములు వెనబారు హరులు
 కరిఖండలై నట్టి కరి శిరంబులును
 కోర జీవముల దన్నుకోనెటి నైత్యులును
 పౌరలు సౌరధులు వాపోమయోధులును

కలిగి బయంకరా కారమై యోప్పె
 కలితరత్నామ సంగర భూమి జూడ
 యంత నర్కుడు వశ్చిమాంబుధి గ్రుంకె
 వింతగా చీకట్లు విరిసె దిక్కులను
 తమవేళగాంగనుద్దండ రాక్షసులు
 గమనించి కవులతో కయ్యంబు సేయ
 పడి భుకసారణ వజ్రరంఘ్రిలును
 తడయక నా మహోదర మహాపాద్యు
 రా మహాకాయుడత్యంత బాణముల
 రాముని నొప్పింప రాఘవుండలిగి
 యనలాస్త్రమున తను చిత్తమునణచి
 యనువొంద శరణుల వారు సంధించి
 యార్ధురి దైత్యుల నగరంట న్యాయ
 నార్ధురినిల్వక నటపారండు
 కలదైత్యులెల్ల రాఘవు బాణవహ్ని
 శబంబులై పడి సంసీరంతటను
 అవని సంగనుడిట్లు సరదంబు గూల్చి
 సవ పర్ణశాలకు వేగణని యింద్రజిత్తు
 నవిరళ బలశాలి యా యింద్రజిత్తు
 చెత్తర రాక్షస సేనలగూడి
 వచ్చియద్రిశ్యుడై నడిచివినుండి
 మసలక రామ లక్ష్మణులపై వేయ
 ననద్రిశకాండంబు లందందనిచ్చి
 వానరావళినంప వానలోసొచ్చి
 పూనియార్పగజూచి పొడలి లక్ష్మణుడు

కనుగొంటివే రామ కపటరాక్షసుడు
 పనదర సేకనవాసిగా గూల్చె
 మొనసినే బ్రహ్మత్రయున వీనిద్రుంతు
 ననవిని రఘురాములను జన్ముజూచి
 కనునె యొక్కరునికై సమయింప జగము
 మనము రాజధిర్మము జూడ వేమి
 వెరచిదాగినవాని వెన్నిచ్చువాని
 శరణు జొచ్చినవాని చనిమొక్కువాని
 కదనంబుతో పూరి కరచినవాని
 వదలియాయుధముల వనరెడువాని
 తలజూపకనునని దాగినవాని
 మొలమితోడుత పుట్టలెక్కడివాని
 నిద్రబోయెడువాని నిర్దింప తగదు
 భద్రంబుగోరు భూవతికి సామిత్రి
 వనచరులను వీని వధియింప పంపు
 మన సుమిత్రా పుత్రుడ్రాగ్రహించెనగ
 పరభయంకరుండగు పనకేసరిని
 శరభుని నిషదుని సన్నాదుగజుని
 వరుసనీలుని జాంబవంతుని బసువ
 వానరపతులు వర్వత మహిజముల
 పూనియప్పుడు నభంబునకు చిదైగయ
 నా రావడాత్మజుండలిగి బాణముల
 వారించి వడవైచి వసుధపై కఫుల
 బంధురంబుగ లోక బాంధవాన్వయుల
 బంధింపనటు నాగపాశ సంతతుల

నవనీలపుడు సీతాహి పాశముల
 వివళులై యున్నంత పీడించి నగుచు
 చనియింద్రుణ్ణి రాక్షసలోకపతికి
 వినిపించ తనగల్పు వివరంబుగాను
 తనయుని కొండాడి దశకంఠుడంత
 జనకజకీమాట చక్కగా దెల్పు
 డని రాక్షసస్త్రిలనంప వారెరగి
 తిన్నగా హితవుదెల్పు భూపుత్రి
 విన్నంత ధృతిమాలి విలపింప దొణగె
 కటకటా రామనీ కాక్రూణ వింధ్య
 లెటబోయె నీదైర్యమెటు బోయెనేడు
 సకల లక్షణ బల సంపన్నుడయ్యు
 నొకదైత్యుడే నిట్ల నొందెట తగవె
 సౌభాగ్యవతి యంద్రు జనములునన్ను
 నా భాగ్యమిట్లయ్యె నాథయేమందు
 హానాథ! హావీర! హారామయనుచు
 జానకి శోకింప సదయయై త్రిజట
 టదేవి! నీకింత నలుక నేమిటికి
 యాదయాంబుధి రాముడను జన్మతోన
 నున్నాడు సుఖముగా నోయమ్మ జూడు
 నన్ను పీడింపుము నామాట నమ్ము
 కాదేని యీ పుష్పకంబేల మోచు
 రారాత్రి నీకని రమణీనూరార్చి
 సుందరి త్రిజట యశోకవనంబు
 నందు క్రమ్మరదెచ్చి యవనిజనుంచె

శ్రీరాముడట మున్ను చెలువొప్పదెలిసి
 పీరుని సౌమిత్రి వెరగంది బాని
 చూడు నా తమ్ముని సుగ్రీవ నేడు
 పాడి దప్పిటువలె పడియున్నవాడు
 నితని బాసిన వెన్న నీ జీవమేల
 ప్రతిలేని జయమేల గామినియేల
 కట కటాద్రియ్యారు కాంతలు వర్తు
 రిటువంటి తమ్ముని నేనెందుకందు
 పురమునకేనాంటి బోవుదునెట్లు
 భరత శత్రుఘ్నులు పరగ తల్లులును
 సౌమిత్రియేదన్న సన్నిధునుండి
 యేమందు వారులకేమి జెప్పదును
 యీతందు నా జీవమితఁడు నా బంధు
 పితనితో గూడ వేవేగువాఁడ
 సరుగుము కిష్కింధకర్కజు నీవు
 తరుచరులను గూడి తామసింపకను
 యన విని సుగ్రీవుఁడా రాము బాని
 జననాథ నీవిట్లు చలియింప తగునె
 తొడరి నొక్కొక వేళతోడు నాపదలు
 విడుతురే దైర్యంబు విశ్వతోకేళ
 యనిబల్కి రవిసూసుడంగదు బిలిచి
 తనయ నీవింక నీ రశరథాత్మజుల
 కొని బొమ్ము కిష్కింధకును నేను వేగ
 తన యాప్తమిత్ర బాంధవులతో గూడ
 రావణు పరిమార్చి రయమున లంక

నీవార్థితో వల నేర్పడముంచి
 వానరాధిపులతో వలనొప్పకేసు
 జానకి కొనివత్తు జననాథు కడకు
 ననుడు విభీషణుండా రాము జూచి
 తనమది శోకించె దైర్యంబు వదిలి
 యదరని దుఃఖంబు లందంద పొదల
 సుడిగొని కవులెల్ల శోకించి రంత
 నా సుషేణుడు వచ్చి యర్కజా జూచి
 వాని దప్పిటువలె వగచుట తగవె
 హనుమంతు సంపించి యోషదశైల
 మనువొంద రెప్పించు మనుచుండెనపుడు
 యారూఢము సమృత్తాబ్ధి యు తరపు
 తీరంబు నందుండి దిగ్గసలేచి
 రెండు రెక్కలతోన రేగి పైనుండి
 కొండ చందంబున ఘోయని యార్చి
 తరుచుగా నిండి పత్రత వాయువులు
 గిరుల వృక్షముల మిక్కిలి పెల్లగింప
 ఖానుకోటి ప్రణా ధానురుడగుచు
 నైన తేయుడు రాగవనదరుల్ జూచి
 వెరగొందుచుండ నా వినతాతనూజు
 డరుదేరి నృపతుల నందంద జూచి
 మరుగు రెక్కల చేత మేనులు నీమీరి
 యురగపాశమ్ముల యెరగి విరారించి
 యీ నాగపాదమ్ములిటు మీమ్ము బాసే
 ధానపాథముడగు దశకంఠ ద్రుంచి

ధరణి గొనినయోధ్యకు బొమ్మరామ
 సరసతనే నీకు సఖుడనై యుందు
 ననిజెప్పి పక్షిండుదమ్మతాబ్ది కరిగె
 జననాథులంత నుత్సాహులై యుండి
 రా మహా వానరులానందమునను
 రామ లక్ష్మణులకు రహస్యమొక్కరంత
 శంకింపకను కపి నైస్సంబు లెల్ల
 లంకా పురంబుగ లంగనార్యంగ
 సంత సూర్యోదయంబై నను జూచి
 వింతగా రాముని వృత్తాంత మరసి
 రారులు వేల్పు రాక్షస విభుండలిగి
 పోరికై దూమ్రాక్షు పొమ్మన్న వాడు
 జేరులు శంఖముల్ పృథుమృదంగములు
 భూరి ఘోషమ్ముల భోరున మొరయ
 నుదయార్క సంకాశ మొక రథంబెక్కి
 పదిలుండై యేలెంచి బలముల తోన
 వానర సేనలవడి గూల్చుచుండ
 బానరుల్ గాతగ వాయునందనుడు
 తొలాగ్నిరుద్రుడై గదిమివాడేయు
 భాణములను ద్రుంది వడిగొల్పి రథము
 యో నాన్ర వృక్షములతో నడిపై వైది
 దూమ్రాక్షు శరము నీర్దూమంబు జేసె
 నా పాత్ర విని రాక్షసాధిపు దలిగి
 తావరంబుదనర నకంపను బిలిది
 జూసికి పొమ్మన్న పాడరథంబు నేక్కి

ధనుజులతోడ నుద్ధతి నేగుడెంటి
 కపి సైన్యముల సాయకముల నొప్పించి
 విపరీతుడై రాగ వీక్షించి కపులు
 తరులను గిరులను దనుజ సైన్యముల
 పరువడి నొప్పింప పవన సందనుని
 యా యకంపనుఁడు సూయ శరముల ముంప
 వాయు పుత్రుండొక్క వర వృక్షమునను
 కంపింప దనుజుల కంపను బట్టి
 చంపు వానర సేన సన్నుతింపగను
 పరులచే నకంపనుఁడు కూలుటయు
 పరితాపమున విని పంక్తి కంధరుఁడు
 నరుల వానరుల మిస్సక ద్రుంచు మనుచు
 కరమర్ది నా మహాకాయుని బనుప
 నా రాక్షసుండు శతాంగంబు నెక్కి
 దారుణా కృతితోన దక్షిణ ద్వార
 మునరాగ చైత్యము మొనసి వానరుల
 మొనలుదీరిన జలైముల గ్రుద్చి గ్రుద్చి
 కరవాలముల నొంది గదలది సడది
 సురియలనాడింది శూలాల బొడిది
 పరిసుల విడిచింది పట్టె సప్రాస
 శరపరంపరలేసి చక్రముల్ వైచి
 కడువడి నొప్పింప కపులు కోపించి
 విడువక నా చైత్య వీరపుంగవుల
 మోకాళ్ళ పొడిది నిమ్ముల పరిద్రకరచి
 తోకలను చుట్టి గొంతుల సురిబెట్టి

గదమీ గోళ్ళనుచించి కరకాళ్ళదంచీ
 గదిసిట్లు రాక్షసుల్ కపులు పోరాడ
 సంగదుపైని మహాకాయుండపుడు
 పొంగుచురాగ నప్పడు పేర్చి యార్చి
 వానర ప్రముఖులు వైచి శైలముల
 వాని మంత్రులనెల్ల వధియించి రంత
 అంగదునపుడు మహానాథుండె విరి
 సంగతిగా మూడు శరముల నేయ
 అతుల కోప స్ఫూర్తినంగదు డంత
 అతని శతాంగంబునవనిపై కూల
 పట్టి భూధరముపై వడవైచి కుమ్ము
 మెట్టిగుడ్డురుకంగ మెడద్రుంచివైచి
 తమ్ముడు కూలసుచ్చంద కోపమున
 నా మహాకాయుండయ్యంగదు పైని
 తోలించి రథము తోడ్కొన దాణములు
 కీలించి యంగదుకేరి యిట్లనియె
 వోరి వానర వినకొని నీ మీద
 నా రాచముల కొట్టినాయంటె తనకు
 శివుని చాపము ద్రుంచి నీతచేకొన్న
 యవనీశుడైగాని యమ్ముని విడువ
 పరకురాముని భంగపరచిన యట్టి
 కూరి శౌర్యుడైగాని యమ్మునే విడువ
 వీరుడై యాఖడునీ దలిచినట్టి
 యా రాజుడైగాని యమ్మునే విడువ
 యూవాలి నొక కోలననీ గూల్చినట్టి

యో వీరుపైగానీ యమ్మునే విడువ
 తూరివార్థిని యందు సేతువు గట్టినట్టి
 యో రామునిపైని యమ్మునే నిడువ
 భుజబల స్ఫూర్తిని పొదలి లీలగను
 రజతాద్రి యెత్తిన రావణసుతుడ
 తుది నేను యింద్రజిత్తునకు తమ్ముడను
 యిదె మహాకాయుండ నే తెచ్చినాడ
 నని బల్కి పేర్చు మహాకాయ జూచి
 పనువడి సుత్రామ పాత్రుఁడిట్లనియె
 వోరి మహాకాయ వోరి దురాత్మ
 యీరీతి బీరంబులేల నాడెదవు
 మీ తండ్రి గిరియెత్తి మెరసె మాతండ్రి
 మీతండ్రి నెత్తి నెమ్మిగ వార్థిముందె
 నీలావు పొలియనే నిను ముంచుననుచు
 వారి నందనుండు దుర్వారుడై పేర్చి
 పరఁగు రాక్షసునిపై పర్యతం జేసె
 శరపరంపరల రాక్షసుండది గూల్చె
 నారసి తేరుపై నంగదుండురికి
 పోరి సారథితోన పొడిపొడిజేసె
 డనుజుండంగదుండును తలపడి యపుడు
 దనరుచు మల్లయుద్ధము సేయుచుండ
 కరముల నురముల కాళ్ళను వేళ్ళ
 సరి సరిపోరి రాక్షసు రొమ్ముఁద్రొక్కి
 యడుగుల పడదన్నీ యమ్ముహాకాయు
 మెడనుల్కి తలద్రెంచి మిన్నంటవైచె

హత శేషులంత మహాకాయు పాటు
 వితతంబుగా విన్నవింప శోకించి
 యా రావణుడు ప్రహస్తుని బిల్చి
 యా రాముపైసంప నా ప్రహస్తుండు
 రావణ వినుము శ్రీరాముని మీద
 నీవు పొమ్మన్నను నే నిల్వరాదు
 చనువున బుద్ధులు సచివులు జెప్ప
 వినవై తివికనైన విడువీర రామ
 జననాథునికి నిమ్ము సంధిగావింపు
 మని జెప్పి వీడ్కొని యా మంత్రివరుడు
 సతి జయప్రదమైన యరదంబు నెక్కి
 చతురంగ బలముల సంఖ్యలు గొలువ
 గాలాంతకుని రీతి కాత్మకంబంది
 చాలమ్ము సంధించివచ్చిన జూచి
 వనచరులెల్లను వడిపారుచుండ
 జననాథుడా విభీషణుని కిట్లనియె
 రేజంబు బలమును దీప్తశౌర్యంబు
 రాజిల్లుచున్న యీ రాక్షసవరుని
 పేరేమియన్న విభీషణుండనియె
 నా రావణునికి వీరరావుండు దేవ
 కలిగిన నైన్య సంఘములకు నెల్ల
 దళవాయి యీతని దళములతోన
 మూడవ పాలిండు మొనసియేతెంచె
 దాడె వీరుడు రావణుని మాచుటందు
 తపన కులేశ యీ దైత్యునితోన

కపినాదులకు తేస్స కయ్యంబు కలుగు
 నని చెప్పుచుండఁగ నగచరులెల్ల
 దనుట సైన్యముల నుద్దతి రాకిరాకి
 కొండలుపై వైచి ఘోయని యార్చి
 చండ భూజమ్ముల చరియంగ మొత్తి
 పొరపైన నఖముల నురములచించి
 విరివిగా తోకల విసరి యాడగను
 కవుల రాక్షసులు రాక్షసులను కవులు
 కుపితులై పొరనెకొన్న కోపమున
 ద్వీవిదుండు కుధరంబు తెరగొప్పవైచి
 ఆవిరళ శక్తిన కాంతకు గూర్చె
 ననిలోన యశకుంభహనును కీటణచె
 మునుగొని యొక వటుంబున తారుఁదతిగి
 వదలక గిరి జాంబవంతుండు బూని
 యదరంట వైచి మహానాధునణచె
 తరమి దుర్ముఖుండొక్క తరువెత్తి దివిజు
 లరువొంద వధియిందె నా సమున్నతుని
 తనమంత్రు లిటువలె ధరణిపైబడిన
 కనలి ప్రహస్తుండు కాలాగ్నిమాడ్కి
 సొక్కొక్క శరమున నొకలక్ష కోటి
 తక్కిన కవుల విదారించి వైవ
 నిలునిలుమనీ వచ్చి నీలుఁడావేశ
 రులమున నొక్క పృథము పెల్లగింది
 తేరలి ప్రహస్తుని తేరుపై దాకి
 హారాల సొరదివెత్తి యదరంట మొత్తి

యదలించి యార్చిన యా ప్రహస్తుండు
 గదగొని నీలు సక్షంబున బొడిచె
 బొడిచిన మూర్చిల్లి భూమిపైవారి
 తడయక తెలిసి యుద్ధతి నీలుఁడంత
 పొడవైన యొక మహా భూధరంబెత్త
 తొడబడి యా ప్రహస్తునిమీద వైచె
 వైచిన నెత్తురుల్వాత గ్రమ్మగను
 కోంచకూతలు గూసి కూలె భూస్థలిని
 నీలుండప్పుడు రాజస్యపునికి మ్రొక్కి
 నాలింగనము జేసె నతని రాఘవుఁడు
 చెదిరిన రాక్షససుత శీఘ్రంబుతోయి
 తుదిముట్టి యా ప్రహస్తుని పొటుదెల్ప
 వెరచి మంత్రులజూచి వెరవొప్ప బలితె
 గరిగొని తలపులు కొనసాగదయ్యె
 దూరమున కేగు రైత్యుఁడొక్కతైన
 మరలిరాడిది యేమి మాయయో యెరుగ
 నీచ వానరులట్లు నిఖిల దానవుల
 నేదినప్పుడె బూచ యిది కాలకీడు
 తొడబడి యొకపని తొడగంగరాదు
 తొడిగి వీడిన బహు దుష్కిర్తి గాన
 రని నేను రామలక్ష్మణుల పానరుల
 ననితోన వధియింది యవనిజతోన
 ననుభవించును సౌఖ్యమనుమానమేల
 ఘన దాపసాయక కలితమౌ రథము
 తెదగొప్ప తెమ్మన్న తెచ్చిరంతటను

గురులు గండర్వులు జూచి భీతిల్ల
 దశముఖుండప్పడు తన రథంబెక్కి
 విశదంబుగా పది విండ్లు చేబూని
 పటుతర నిస్సూణ భాంకారములును
 పటహ నేరీ శంఖ భయద మోషములు
 హస్తీభృంహితములు నశ్వమౌనులును
 ప్రస్తుత పాదక ప్రకర నాదములు
 కమనీయ రథనేమి ఘర్మర ధ్వనులు
 సమితంబులగుడు బ్రహ్మాండములునిండ
 తన తనయుండు రామ ధరణిశుజేరె
 తనమీద దండెత్తి తరలి నాదనుచు
 పనువడి దాగిన వగటి తెంచూళి
 కనుబడందాయను కమల బాంధవుడు
 వికృత చూపంబులు వికృత నేత్రములు
 వికృత వక్త్రంబులు వికృత గాత్రములు
 కలిగి భీకరులు రాక్షసులేగునేర
 జలదులు రలగ దిక్ప్రకంబు పగల
 తదయక నప్పడు తర వాకిటను
 వెడలిన రాక్షస విభుని వీక్షించి
 ధావించి భావించి పలుమారు మెచ్చి
 యా విభీషణునితోన ననియె రాఘవుడు
 యీ పచ్చ వాడెవ్వడి మోధుడెవ్వడు
 నను విభీషణుండా రాముకనియె
 మనుజేశ వినుమహా మదగజంబునను
 గొనకొని యెక్కి యంకుశము చేబూని

ఘనమైన నవరత్న కంకణములు దనరే
 కొనురైన ముత్యాల గొడుగులనీడ
 కమల బాంధవు లీతి కాంతి వహించి
 గరిమెతో దైత్య సంగతి వచ్చునాత
 డురుశక్తి గలిగిన యురు పాశుండధిప
 పీరుడై రథముపై విలసిల్లువాఁడు
 వారుడాకృతి మహోదరుఁడు శ్రీరామ
 ఘనమైన నీత హేటకంబుపై నెక్కి
 చనుదెంచువాఁడు పిశాచ నాథుండు
 పనువడి సింహంబుపై వచ్చువాఁడు
 దినకర కులనాథ త్రిశిరపన్వాఁడు
 చలమున కాంచనోజ్వల రథం బెక్కి
 రలకొని విలుగుణ ధ్వనులు సేయుచును
 దొరసిన సర్పకేతువు గలవాఁడు
 గురుర్భంగు బలశాలి కుంభుండుదేవ
 అతని వెంబడి విశతాంగంబు నెక్కి
 వ్రతిలేని హేమ రావము చేతబూని
 యరిమురి చనుదెంచు నా రాక్షసుండు
 గురులైలనిభుఁడు నికుంభుండు దేవ
 కనక రథంబెక్కి కపులపై పగుల
 కణలుచు మణి కార్ముకంబుచే బూని
 యనిసేయ సన్నద్ధుడై వచ్చు దైత్యుఁ
 డనువమ బలుఁడు సరాంతకుండధిప
 భీషణాకారుడై పేర్చి వాక్యములు
 రోషించి అయకాల రుద్రుని మాడ్కి

కరముగ్రులైన రాక్షసులు కౌల్యగను
 చరుదెంచువాడు దేవాంతకుండధిప
 శునమైన ఘోషంబు కలపైడి రథము
 దనరార నెక్కి యుద్ధండుడై చేర్చి
 యరుణాంబరమ్ముల నరుణమాల్కముల
 నరుణ గంధమ్ములన నలరి కోపించి
 గుంధ్యాంబుదచ్ఛాయ చనుదెంచువాడు
 వింధ్యాచలముజోలె విలసిల్లువాడు
 కూరుడై మనల టాచుచు వచ్చునారఁ
 గా రావణుని సుతుండతి కాయుండధిప
 భూరిసితచ్ఛత్రములు పదివేలు
 చారు చామికర చామరావళులు
 వెలయ రథందెక్కి విలుచేతబాని
 కలిత శస్త్రాస్త్రనికాయుడై పేర్చి
 సురపతి చెరబట్టి సొంపొరినట్టి
 వర గర్వమున వచ్చు వాడింద్రజిత్తు
 పసిడి కొండల చేత టాసిల్లిరుచుల
 మసలుచునున్న రామరములు నీవ
 ఓశ భానువుల మాడ్కి దశ కిరీటములు
 దశ శరంబుల యందు దనరారు చుండ
 రోషమహాదృష్టి రోచుల మిగుల
 గ్రీషణా కారుడై పేర్చినవాడు
 దనరులైరావత దంత ముద్రికల
 మొనసిన పెను వక్షమున నొప్పువాడు
 హరునితో తైలాన మగలింబినాడు

సరిలేని చంద్రహాసము గొన్నవాడు
 త్రిశగముల్ భీతిల త్రిదశుల గెల్చి
 దుఃఖల స్ఫూర్తుల పొదలిన వాడు
 మొనసినేనామధ్యమున వచ్చువాడు
 పనతా వ్ర హితవంశవాడు రావణుడు
 అనుచు విభీషణుండాడు వాక్యములు
 విని రామచంద్రుండు విస్మయం బంది
 యిట్టి తేజమ్ముల నిట్టి దైర్యమ్ముల
 నిట్టి వైభవముల నిట్టి సంపదల
 గట్టిగా జూడ రాక్షస కులంబునను
 పుట్టదొక్కడు వీడు పుట్టె వింతగను
 క్రూర కర్మముల గైకొనకుండెనేని
 యీరెండు జగముల కితడు పూజ్యుండు
 వాలిన భుజకత్తి వడిలేని భటులు
 కాలరుద్రునినైన గదుముదు రనుచు
 నాగ్రహంబున రాముడా దశగ్రీవ
 నిగ్రహక్రమ కళానిపుణుడై పేర్చి
 యనికి సన్నద్ధుడై యనుజన్ము చేరి
 ధనువందుకొని గుణధ్వని నేయుచుండె
 అప్పుడు రావణుండసుర యోధులను
 తప్పక జూచి రాతగడు నావెంట
 వచ్చిరేని యీ వనచరుల్ కోట
 జొచ్చిన మనలావు చొప్పుడదపుడు
 కావున లంకకు కడంగి పొమ్మనుండు
 వేవేగ రాక్షస వీరులు జనిరి

దశముఖుండంతట ధనువుచే. బూనీ -
 దశదిశల దరనుద్ధతిని పేర్చుచును
 కరకు దాణముల పుంఖాను పుంఖముగ -
 పరువడి వనచర బలముపైనేయ
 నాశిలీ ముఖముల సంగముల్ నొగిలి
 కిశులు భయమంది కీచు కీచనుచు
 పోరి లోపలబడి పొరలు వానరులు
 పారు వానరులును భ్రమయు వానరులు
 శూలు వానరులును క్రుంగు వానరులు
 వ్రాలు వానరులును వనరు వానరులు
 కలిగి సంగరము భీకరమైన జూచి
 బలరిపు ప్రముఖులు భయమందిరపుడు
 సుగ్రీవుడంతట శూరర మెరసి
 యాగ్రహంబున భీకరాద్రిని వైచె
 వైచిన కనలి రావణుడు శైలమున
 చూచి దాణముల చూర్ణంబు జేసి
 దండధరోద్ధండ దండంబు బోలు
 కొండంబువింట నొక్కటను సంధించి
 వాలిన శక్తియై వక్షంబు నేయ -
 నాలోన సుగ్రీవుడవనిపై బడియె
 ఘటబలాడ్యాడు ఋషభుడు సుదంష్టుడు
 గజుడు గవాక్షుండు గవయుండు నలుడు
 జ్యోతిర్ముఖులు జూచి కోపమున
 నాతత వృక్ష శైలాదులనేయ
 నవి ద్రుంచి రావణుండమిత దాణముల

నవనిపై పడబైచె నా యేడుగురుని
 వాయుజుండపుడు రావణు లేరుపైని
 పాయక దుమికి కోపమున నిట్టనియె
 ఓరి రావణ విసరోరి మూఢాత్మ
 యూరేడు జగముల ఇంద్రాది సురుల
 క్రౌర్యంబును విడక త్రుళ్ళించునీడు
 త్రుళ్ళునంటే చోటు తొలగిందె ననిన
 పీడించి రాక్షస విభుఁడాంజనేయు
 వక్షంబు బొడిచినవణకి వాయుజుండు
 వడిచేర్చి రావిణువక్షమ్ము నపుడు
 పిడుగుతో సరియైన పిడికిట బొడవ
 పడి మూర్చితెంది వెంటడి మూర్చదెలసి
 అడరుచు రావణుండనిలజ జూచి
 నీలాపు కొండాడ నేనెంతవాడ
 మేలు పావని నిన్ను మెచ్చితినిన
 రావణ నాలాపు రహినెక్క గలదె
 నీవు ప్రాణములతో నిలిచిన యపుడె
 యన విని రావణుండలిగి వాయుజుని
 పెనుపొందు వృక్షంబు పిడికిట పొడిచె
 పొడిచిన మూర్చిల్లి పొలుపెల్ల పొలిసి
 పడియె వాయుజుడంత పంక్తికంధరుఁడు
 నీలుపై కవిసిన నీలుండు పేర్చి
 గైల శృంగముల వృక్షంబులనేయ
 తెలిసి మారుతి నీలుదెన రావణుండు
 కలహించ జూచి యక్కడ పోకయుందె

ఘనుడాతనునిమీద మలయ శృంగంబు
 గొనివై చె నీలుండు కోపించి పేర్చి
 తునిమె రావణుండది తొడరి బాణముల
 కని నీలుండప్పుడు కరలాఘవమున
 దనుజులు కనుగొని రల్లడంబంద
 దనుజేశు రథముపై తద్దయు నుడికి
 పొడితేసి తేతనమ్ముల చామరముల
 విడువక చాపంబు విరిచి పోవైచి
 యొక మోళిపైయుంచి యొక మోళిపైనుండి
 యొక మోళివేసి యొక మోళిజూచి
 పెనచి హారంబులు పెరికి పోవైచి
 దనరగ సింహనాదముసేయ జూచి
 కనలి రావణుడగ్ని కాండంబు తొడిగి
 యనల పుత్రునికేయ నతడంత బడియె
 సౌమిత్రి యంతట చాపంబు బూని
 త్రిధనువంది చనుదేర జూచి
 యా మహారాక్షసుండనియె నవ్వుచును
 చక్కగా లక్ష్మణ చాపంబు చేబూని
 యెక్కుబెట్టగ నేరవింక బాలుడపు
 వలనొప్పనని సేయ వచ్చితివేని
 బలియిత్తునిను భూతపంక్తుల కనిన
 వలదిట్టిమాట రావణబంటవైతె
 నిలిచి పోరాడుము నీలావుజూపు
 మన పంక్తిముఖుడు రామానుజు మీద
 సుని శిలాస్త్రంబులు సోనరై కురియ

నరఁడు కోపించి దశాన్యు బాణముల
 ప్రతి బాణములనేసి దగ్గుంబు జేసి
 విలుద్రుంప రాక్షస విభుఁడు కోపించి
 చలమున నలబ్రహ్మశక్తి వైచినను
 వలగాని కాళాగ్నివలెవచ్చి శక్తి
 కలయ నాటినను లక్ష్మణుడదై బడియె
 నరసిదశాననుండంత లక్ష్మణుని
 నిరువడి చేతులనెత్త బోయినను
 నారఁడు నారాయణాంశంబు గాన
 నే తెరంగున వానికెత్తరాదయ్యె
 పూనిది కైలాస భూధరం జేను
 నానాటి బలమెందు నణగె నేదనుచు
 భీమహస్తంబుల పెనది రావణుఁడు
 సౌమిత్రి నెత్తెడి చందంబు జూచి
 యిరిమురి కోపించి యాంజనేయుండు
 కరకు రాక్షసుని వక్షస్థలి వగుల
 పొడిచినంతన మూర్ఛపొంది రావణుడు
 కడుదూలి నెత్తురుల్ గ్రక్కి బోరిగిల
 పడియె పిరుందను పదమిడలేక
 పడిన రావణుని దుర్బలము నీక్షించి
 పాపనియును విష్ణు భక్తుడుగాన
 రావణునకు నెత్తరాని లక్ష్మణుని
 చేరుకొని యవలీల కొని దెచ్చిరామ
 జనవాధు ముందర సరగున నుంచె
 నట రాక్షసేశ్వరుండమూర్ఛ దెలిసి

చటుల బాదాశరాస నన్నుద్ధవయ్య
 సనుజు పాటున జూచి యా రాఘవుండు
 కనలి రావణు మీద కరమర్దిననిన
 అనిల తనూభవుండనియె రామునకు
 యిన కులాధీశ్వర యీ దశగ్రీవుఁ
 దరదంబుపై నుండి యాలంబునేయ
 గరిమెగాదిది నీవు కాల్యదన చనియె
 రావణు శక్తి సౌమిత్రి బాసి
 మొనసి లక్షణుడంత మూర్ఖతెప్పిల్లె వంక్తిడు
 వననవుడు సంప్రీతి హనుమంతు నెక్కి
 యనిమిష కరిమిది యమరేంద్రుఁడనగ
 నొప్పి గుణధర్మని నొయ్యనసేయ
 యప్పుడు కోపించి యసుర వల్లభుఁడు
 భీమాహులను బోలిపేర్చు బాణముల
 రాముపై నేసిన రాముండు కనలి
 చక్కగా వెసనర్థచంద్ర బాణమున
 రక్కసు విలుద్రుంచి రయమున వాని
 మర్మముల్ నొప్పింప మసలక నొక్క
 ధర్మంబు గొనియార్చి దశకందరుండు
 పటు బాణమొక్కట పవన నందనుని
 నిటలంబు నేసిన నెత్తురుల్ పొడమె
 డూది యా రాముండు హుతి చందమున
 ట్టుది కోపానలంబెనగ కన్నులను
 కల్లెంబు బొడిగె యీ వంక్తి కరిరతుని
 వీల్లంత తోపల విరుగంగ జేసి

యొక్కట సారథి నొకటనశ్వముల
 నొక్కట నరథంబు నొకట పఠాకఁ
 నొక్కట గొడుగుల నొకట వస్త్రముల
 గ్రక్కుననేసి చూర్ణములుగా జేసి
 పది శరంబులవాని పంక్తికంధరుని
 పది కిరీటంబులు పడఁదొల్లనేయ
 ననికి నిశ్చేష్టఁడై నొదల దార్చి
 దనుజేశ్వరుడుండ తగ రాముఁడనియె
 కపులతో పోరాడి గాసిల్లినావు
 కవట రాక్షస నిన్ను కదలెర్పరాదు
 నీవు లంకకు వేగనేడు బొమ్మనిన
 రావణుం డప్పుడు రాము మెచ్చుచును
 కరతెల్లనుడిగి యొక్కరుఁడుగా బోయి
 పరగ యా లంకలోపల జొచ్చెనంత
 నీరితి లంకకు నేగి రావణుండు
 శ్రీరాము శౌర్యంబు చింతించి వగది
 తన మంత్రులను దిల్చి తగనిట్టులనియె
 తన గర్వబలము లంతయు రాముడణచె
 ననిలోన నా ప్రహస్తాదులు జనిరి
 టునవంశు గెల్వనింతెవ్వఁడున్నాడు
 ఘన బలుండగు కుంభకర్ణుండు దక్క
 తను దానె మేల్కొంది తగవిభీషణుతో
 నలలి యేతెంచి మంత్రాలోచనంబు
 పొలుపాఠగా జేసి బోయి క్రమ్మరను
 నేడు తొమ్మిది నాళ్లు నీద్రయ్యె నున్న

వాడు శత్రువులనెల్ల వధియింపగలడు
 తడయక మీరలాతని మేలుగొలిపి
 విడువక లెమ్మన్న విని దైత్యవరులు
 తరలి వారపుడు నిద్రాగుహ జొచ్చి
 విరివిగా నటు హేమవేదిక మీద
 పుడుగని బెట్టూర్పు లప్పతిల్లంగ
 కడు నిద్రగొను కుంభకర్తుని జూచి
 యురువడి శంఖంబులూదియు బెట్టు
 మెరయంగ నిస్సాణములు దుందుడులును
 తెంది వ్రేసీయు తోన సింహనాదములు
 సందంద చెలఁగింప నా మహారవము
 భూనభోంతరములు పాలుపొందనిండ
 దానపుడందు సల తగమేలుకొనక
 నిదురబోవగ జూచి నిఖిల రాక్షసులు
 గదలును ముసలముల్ ఘనముగ్గరములు
 పదివేల కుంతముల్ వైని వైచుచును
 వదలక కొండలు వైచి యూర్పుచును
 యురముపై మెట్టుచు నొగి వృక్షములను
 శిరము తాటింపుచు సింధురంబులను
 పోతుల మేకల పులుల దుప్పలను
 బాతిగా బరములపైని మెప్పింది
 కోటది మీరిన నూనెకుండలు కాచి
 పలుమూడు చెవులలోపల పోసిపోసి
 ప్రాతటంబుగ గడ్డపారల గార్చి
 భీకర నాసికా బిలముల బెట్టి

రక్కసులాశీతి రాయడి సేయ
 నొక్కంత మేల్కొని హుమ్మని నిలిగి
 బదబాముఖాభమై పరగిన నోరు
 తడయక తెరచి వింతగ నాపులింది
 శ్రీరాముచే ముక్తి చేకొన కోరి
 దూరంబుగా నిద్ర తోసిన మాడ్కి
 ప్రళయ కాలాగ్ని బింబంబుల బోలు
 కలయంగ నెఱ్ఱని కన్నులతోన
 కనువిద్ది యసురులు కంపింపమేలు
 కని కుంభకర్ణుండుగ్రతను కూర్చుండి
 అనుపమంబైనట్టి యాహారకాంక్ష
 తనయొద్ది రాక్షసతలిజూడ వారు
 నిరవౌందగా నప్పడిరువది యొక్క
 పురుషుల మాంసంబు ప్రోవుగా బోసి
 యెనబది వల భాషంబులెనదు నూరబముగ
 లునువేయు క్రొడంబులును నాల్గువేలు
 ఘన శశంబులును మృగంబులార్పూరు
 ననువౌందగా దెచ్చి యవి వేరువేర
 దంపి సువక్రమాంసంబులు మిగుల
 నింపార సాతని యెదుట బోయుటయు
 రసిఫారయెసవీ యుద్ధతి రెండువేలు
 ఘన ఘటంబులతోన కలిమధ్యమాని
 పటపట దిక్కులు పగలద్రెల్లుచును
 తటబంబులైన మీసములు దీర్చుచును
 తనమున్ను నీలిచిన దానవ తతి

కనుగొనీ యా కుంభకర్ణు డిట్టనీయే
 మీరు నన్నేటికి మేలు కొల్పితిరి
 వారక రాక్షసేశ్వరునకు శుభమె
 యనిన యుదాపాక్షుడు హస్తముల్ మొగిచి
 వినుదేవ రాక్షస విభుండు శ్రీరాము
 రమణి నెత్తుకురాగ రామలక్ష్మణులు
 సమర భీకర కపి సైన్యముల్ గొలువ
 వనధి బంధించి వడిలంక జొచ్చి
 యనిలోన యా ప్రహస్తాదుల కూల్చి
 నిన్న మీయన్నను నెరయ నోడించి
 యున్నాడు గావున నులికి రావణుడు
 నినుతోడి తెమ్మనె నీవు విచ్చేయు
 మన కుంభకర్ణు డిట్టనియె వానికిని
 సరుల వాసరుల రణంబున గూల్చి
 మరలి నేవచ్చెద మాయన్నకడకు
 ననిన మహాదరుండనియె కేల్మోడిచి
 వినుదేవ రాక్షస విభునిచే నీవు
 పనులెల్లవిని బోయి పగతుల గెల్వ
 మనిన యుద్ధేగాకయని కుంభకర్ణుఁ
 డనుకూలమయ్యె నాచేత బూనీ
 కనులను కోపొగ్గి కణములు దెదర
 కరమర్థి తనపాద ఘట్టనంబునను
 శరధులు కలఁగ దిచ్చక్రమల్లాడ
 బాటంబుతో పచ్చువాని రూపంబు
 కోట యవ్వలి కపి కోటలు జాలి

వరచీ టిక్కులను వాపిరి పారుదుండ
 పరువడి కొందరు భ్రమని మూర్ఖిల్ల
 తమ్మునిచేసున్న ఘనువు బీటాని
 యమ్మహిఁడు రామదాసుజా తనియె
 యీవచ్చు రాక్షసుండెవఁడు లోకముల
 నావటంచును చూపసుత్యంత భయద
 మునిస విభీషణుండా రాముజూచి
 వినుదేవ దెల్పెద వీని చందంబు
 వడిగలవాఁడు రావణు సహోదరుఁడు
 కడు క్రూరమతి కుంభకర్ణుఁడనాఁడు
 పుట్టినప్పుడె వీఁడు శువనంబులెల్ల
 పట్టించఁగ వద్మఱుండలిగి
 నీవు సతతమును నిదురబొమ్మనుచు
 రావుతో సరియైన శాపంబొసంగి
 రావణుండప్పుడు రాతీవభవుని
 వావిరి ప్రార్థింప వనజాంధపు
 డక్కజంబుగను వీడారెడు నెలల
 కొక్కొక్క దినము మేల్కొని యుండుననియె
 నానాటి మొదలు నిద్రాసక్తుండగుచు
 దానవుడుండును దశముఖుండవుడు
 దేవరచే నోడి టినుఁడై పోయి
 వేవేగ పిలిపింపఁగి మేల్కొంచి
 దేవారి సగరి తేతెంచుచున్నాడు
 భావించి కపులెల్ల భయపడకుండ
 నసురగాదొకదారు యంత్రంబుండు

పనసు చాటించిన పరపొప్పదేవ
 యనవుడు నీలున కానతియిచ్చి
 జననాదుడిభృంగి చాటంగ బనిచె
 గతిమె నంతట కుంజకర్ణుండు నగరి
 కరుదెంచి సాష్టాంగమన్నుట మ్రొక్కి
 మగచాల పీఠిని మలసి డుర్పుండి
 నగధీర రావణ నిన్ను మేల్కొలుప
 కారణంబేమి చక్కగ దెల్పుమనిన

—:కుంభకర్ణుని బుద్ధి:—

నారాక్షసేశ్వరుండను జన్ము జూచి
 వనచర సేనతోవచ్చి రాఘవుడు
 వననిధి బాధించి వడిలంక జూచి
 యనితోనం య ప్రహస్తాది వీరులను
 దునిమె నీవిప్పుడు దోర్బల శక్తి
 తరుచరావళిలోన దశరథాత్మజుల
 పరిమార్చి యీలంక పాలింపుమనిన
 విని కుంభకర్ణుండు విఘ్నదారి కనియె
 మును రాము ధార్యను ముచ్చిలి నీపు
 తెద్దినప్పుడె కీడుదెచ్చితివధిప
 యిచ్చట పునదుక్తులేటిని నిరను
 తుద మొదలెరుగక దుర్మదంబునను
 కడరిలసౌమ్యుడు కార్యభాగంబు సేయు
 బాఠాపదల పొందు పాదంబులిందు
 బాఠననేల రావణ నీవెనుమ్మి
 మతిగల వారల మంత్రాను ముతుల
 కృత కార్యములు బరికించునే విఘ్నకు

నేగి ప్రభుమంత్ర సమతోత్సాహ శక్తు
 లగణిత ఫలదండంబులై వాని కమరు
 పతి దేశకాల విభాగంబు తెరిగి
 చతుర జనభృత్య సంపద గలిగి
 శార్కంబు మీదగు కార్యమూహించి
 కార్య విఘ్నప్రతీకారంబు దెలిసి
 ఫలసిద్ధికైతేని బహు రాజ్యభోగ
 ములనిత్యుడై యుర్విమోదింపవలయు
 సగవాని భుజశక్తి ధావించి సంధి
 తగు బుద్ధియై జేయ తలపోయవలయు
 రూపింప సమబల రూఢిని తోడ
 నేర్చుతోడుత నిగ్రహింపంగవలయు
 నటుగాక బలశూన్యుడగుట చింతించి
 పటు సత్కుడై శక్తుపై నెత్తవలయు
 విడిసిన బలము వివేకించిమీద
 విడిసి మార్తరగెల్వ వెరవొందవలయు
 వైరుల సాధ్యులై వ్రాలిన వారి
 తో రెండు పుట్ట ప్రలోభింప వలయు
 నతి సత్కులై వైరుల జితులై రేని
 హితబుద్ధియై నాశ్రయింపంగ వలయు
 నీయారు గుణముల నెరిగి వర్తిండు
 నా యవనీపాలుడభివృద్ధి బోందు
 పూని యేవురు మండెప్పుడు సోమభేద
 దాన దండములు చిత్తము దప్పజేయు
 నెతయ పానికిగల నీతి శాస్త్రములు

కొరహాలియుండు నిక్కువ మివ్వధంబు
 పరసతి పరధన పరచిత్తుడెవ్వఁ
 డరయ నాతఁడు కులమంతయు జెరుచు
 నని కుంభకర్ణుఁడిట్లాడు వాక్యములు
 విని రావణుఁడు క్రోధవిపశుఁడై బలికె
 దావిరి నను వెర్రివానిగా జేసి
 సీపు శిక్షింపకు నిదురింప బొమ్ము
 నిదుర బొయ్యెదవేని నిద్రింపరొరులు
 కడుదుగా రక్షించు కొమ్ముప్రాణముల
 ననిన రావణు డాచి యా కుంభకర్ణుఁ
 డనియె నాతని మతం బంతయు దెలిసి
 నావంటి తమ్ముడున్నత శక్తినుండ
 రావణ సీతల రణ విచారంబు
 లుపమింపరాని నాయుగ్ర శూలమున
 కప్పుట రాసువులను బంధించి వత్తు
 నని యన్నకును మ్రొక్కి యా కుంభకర్ణుఁ
 డనికి సన్నద్ధుఁడై యార్చుచు లేచి
 శూలి శూలము బోలు శూలంబు బూని
 శూల రుద్రునిమాడ్కి గర్జించుకొనుచు
 తనుజేరి దైత్యులుదగ్రులై గొలువ
 కనుగొని దివిజులు కంపింపు చుండ
 ధరణి వీలులు బాయ ధరములుడుల్ల
 శరధులు కలఁగ దిక్పక్రముల్ పగుల
 జనియింపరాని దుశ్శకునముల్ పొడమ
 కని లెక్కగొనక లంకాపురి వెడలి

కడిమి వచ్చిన కుంభకర్ణుని జూచి
 జడిసి యా వానర సైన్యంబు లెల్ల
 చెదరి దిక్కులబారి చెట్లలో దూరి
 వదలక మూర్ఛిల్లి వడిగ తెప్పిల్లి
 ఘనశైల వృక్షముల్ కరముల బూని
 సనుజు సైన్యములపై ధట్టించి దేవ
 వడెడు రథంబులు భ్రమయు యోధులును
 జడియు సారధులును సమయ గుర్రములు
 త్రెళ్ళెడి గజములు తెగివడునిండ్లు
 మల్లాడు శూరులు మార్కొను కవులు
 కలిగి భీకరమైన కదనంబు జూచి
 తలఁకుచు దైత్యులు తన వెన్నెబడిన
 కని కుంభకర్ణుడు కపి సైన్యములను
 ఘనమైన తోకలు కాళ్ళను బట్టి
 ధిరణి వైచియు కాళ్ళదన్ని గూల్చగను
 హరులు పారగ జూచి యంగడుండనియె
 కవులార మీరిట్లు కదన రంగమున
 విపరీత బుద్ధులై వెనపారతగవె
 గక్కున మగుడుడు ఘనతతో యనిన
 నక్కజంబుగ కవులద్రె వృక్షములు
 నా కుంభకర్ణుపై నందంద నేయ
 తోకతోనవియెల్ల చూర్ణంబు జేసి
 చుతలంబు దట్టిల్ల కుంభకర్ణుండు
 మిరిలేని కవులను మ్రింగె మింగుటయు
 కవులెల్ల వెదలిరి కర్ణ రంధ్రములు

కుపితుడై యాచ్చుచు కుంభకర్ణుండు
 గడగొని వేసిన గద కిందనపుడు
 సదకుదమైరి యసంఖ్య వానరులు
 పవమాన నందన ప్రముఖులలోన
 వివిధ పర్వతములు పృథ్వంబులేయ
 శూలంబుచే దాని చూర్ణంబు జేసి
 వానిన నిజశక్తి షాయుజు నడచె
 నీవారు పీఠసకను వనచరాధిపుల
 గావించు నా కుంభకర్ణుని జూచి
 సుగ్రీవుడప్పుడు కూరత మెరసి
 యాగ్రహంబున నొక్క యచలంబువై వ
 పడి కుంభకర్ణుని వక్షంబు దాకి
 పొడిపొడియైరాలె భూధరం బపుడు
 కాలాగ్నివలె కుంభకర్ణుడు బేర్చి
 కూలి శూలముబొలు శూలంబులైన
 నదిరాగ కనుగొని హనుమంతుడెగసి
 తుదముట్టగు దాని తునిములు జేసె
 శూలంబు విరిగిన జూచి రాక్షసుడు
 చే లీల మలయాద్రి శృంగంబు బెరికి
 గురిగొని రవిజుపై కోపించియాయ
 నొరలుచు సుగ్రీవుడుర్విపై బడియె
 సచ్చట పడియున్న యర్క నందనుని
 గుచ్చి కేతులనెత్తి కుంభకర్ణుండు
 లంక తోవల రాగ లలనానంబు
 పొక్కిగా నరవిపై పూపులుజల్ల

తెలిసి సుగ్రీవుండు దిక్కులు జూచి
 వెలవెలనై కడు వెరగున గుడ్డి
 యిటు పట్టుబడితినే యీ దైత్యుడేత
 పటుతరమూర్చచే బడియింత దడవు
 నని తన కరముల నాదైత్యు నెవులు
 బెనచి తమ్మెలతోడ పెరికిరా దిగిచి
 తొటములుతోముక్కు బోసివోగరచి
 పటుగతి మీదికి భానుజుండెగయ
 నిమ్మల బోసిక యేచి రాక్షసుఁడు
 క్రమ్మర నాతని కడగాళ్ళు బట్టి
 నేలతో వేసిన నెగసి సుగ్రీవుఁ
 డేలినపతి కడకేగె నయ్యెడను
 తన ముక్కు చెవులునుద్దతి బోవజూచి
 కనలుదు నా కుంభకద్ధుండు మగుడి
 తరుచరావళులను ధట్టించి పట్టి
 మొరయంగ జలధిని ముంచె కొందరిని
 వెన లంకలోపల విసరె కొందరిని
 విసువక నెమ్ములు విరిచె కొందరిని
 హుంకించి యిట్లు వాఁడుగ్రుఁదై యార్వ
 శంకించి వనచర సైన్యంబు కలఁగ
 ఘన బాహుబలుఁడు లక్ష్మణుఁడు కోపించి
 చనుమర నాటించె శరములేదింట
 మరల పెక్కింట లక్ష్మణదేవుండేయ
 కరకు రాక్షసుఁడు లక్ష్మణుని గైకొనక
 కడఁగి యేఱెందు రాక్షసు వీక్షించి

కడు విస్మయంబంది కాకున్దకులుఁడు
 శరణావములు బూని చనుదేరచేత
 మురువైన గడగొని ముందర నడచు
 నా విభీషణు జూచి యా కుంభకర్ణుఁ
 డావేళ సంప్రీతిననియె నీతిగను
 మన వంశమెల్లను మన్నించి బ్రోవు
 మనువంశ తిలకుని మనసు రానడువు
 నిలువక నా మున్ను నీవు పొమ్మన్న
 నల విభీషణుఁడు దుఃఖాక్రాంతుడగుచు
 తొలఁగె కన్నుల నీరు తొలుకుచుండగను
 బలకాలి యగు రామబద్రుఁడావేళ
 గార్చింపు నా కుంభకర్ణుని జూచి
 వోరి రాక్షసమాయ నొకట బన్నకుము
 శూరుంధవై లేని శూరత జూపు
 పన్నగ స్ఫురసిద్ధ పతులు గాచినను
 నిన్ను నోనియ్యను నిను నేడు ద్రుంతు
 నన విని రాముని కనియె రాక్షసుఁడు
 వినురామ నీవొక్క విప్రుని లేడి
 తలలేనివాని వృద్ధగు మర్కటమున
 పొలియించి చుదిలోన పొంగుచున్నావు
 నే కుంభకర్ణుంధ నిర్జరాంతకుఁడ
 నీకు నాముందర నిలువ శక్యంబె
 యన విని రఘరాముఁడలిగి వేగమున
 ఘన సాయకమ్ముల కఙ్కువడినేయ
 పరువడి నాటాడ పంక్తులు గ్రోలి

కరముగ్రమైన ముద్గర ద్రిప్పుదును
 నెదురుగా చనుదెంచు నింద్రాది జూలి
 మది లెక్కచేయక మానవేశ్వరుడు
 కవిసి యుర్బటగదా కలిత హస్తంబు
 నవలీల బడనేసె యాయ బాణమున
 నున్నదాపగిడి చేత నొక పెద్ద వృక్ష
 మన్నర బోజుండవలీల నెరికి
 ఇంద్రాదు లదరంగ నేతేరరాముఁ
 డైంద బాణమున నా హస్తంబు ద్రుంచె
 చేతులు ముక్కును చెవులును లేక
 యాతలంబుగ వికృతాకారుడగుచు
 నదుగుదెంచుచున్న యా కుంభకర్ణు
 నురవడి గనుగొని యుర్విశ్వరుండు
 దురమున ద్రుంచె తోటైన రాక్షసుని
 చరణ యుగ్మము నర్థ చంద్రబాణముల
 నా రాక్షసుని వక్షమను వొంద జూచి
 యా రామచంద్రుడైంద్రాస్త్రంబు నేసి
 దనరారనంత నంతక శరంబేసి
 దనుజ నాథుని గొప్పతల ద్రుంచివైచె
 యా మస్తకముబోయి యబ్ధిలో బడియె
 నీమ రాక్షసులెల్ల ధీతి జెందగను
 సప్తదానందించి రఖిల గీర్వాణు
 లప్తదానందించిరఖిల వానరులు
 చిరునవ్వు చఱకొత్త శ్రీరాముడపుడు
 సఖసఖ నిలిసిల్లె జయలక్ష్మితోన

ఘనుడైన యా కుంభకర్ణుండు పడుట
 విని రావణుడు శోకవివళుడై యపుడు
 కడిమియై నై య్యతి కాయుని జూచి
 వడి రామ లక్ష్మణ వనచరావళుల
 యనిలోన గూల్చి రమ్మనిన పాడవుడు
 తన తండ్రికిని మొక్కి తనరథం బెక్కి
 దనుజులలో మహాదర మహాపార్శ్వ
 డిలనుపమ బలశాలియగు ధ్విశిరుడు
 తనక రథంబుల కణకతో నెక్కి
 తనవెంట రాగనుత్తత శక్తిమీరి
 శరచాప ఖడ్గాది శస్త్రాస్త్ర సమితి
 శరమొప్ప సూర్య ప్రకాశమై దనర
 దీపిత గవచాల్చి దేవాంతకుడు
 రూపింప రుద్రుని రూపున వెడలె
 అంతనాకృతి నినరాంత కుండవుడు
 కుంతంబు చేబూని కుపితుడై నడువ
 దిషారవంబుల నెల్ల దిక్కులను
 మోపింప సేయుచు గుర్రముల నడువ
 కొండల రీతినెక్కొన్న కోపమున
 దండల జెడివేతండముల్ నడువ
 కాల కింకర సమాకారంబులైన
 కాలు బలంబులుగ్రతమున్ను నడువ
 పటాహ షేరీ శంఖభయద నాదముల
 పటుతరనిస్సాణ భాంకారములను
 దిక్కులు మూర్ఖుల దివిపెల్లగిల్ల

చీక్కలు డుల్ల వాసుకి తల్లడిల్ల
 వచ్చి యా యార్లురు వనచర శేన
 జొచ్చి బాణంబుల సోనల్లె గురియ
 తడుదరులప్పడుదత శక్తి మించి
 తరుల భూధరముల తరచుగానైన
 కవులు దానవులకు లంకి యుద్ధంబు
 విపరీతముగ నేయ వీక్షించి యపుడు
 వాని శక్తియై వానినందనుడు
 శైలంబు దెచ్చి యుత్సాహంబుతోన
 వానరాంతకు ఘోర సలగి వేయగను
 దానపుండ్రుడు ధరణిపై గూలె
 నార్చిరి దేవతాభింబు నుండి
 యార్చిరి వనచరులవని స్థలమున
 ననుజుండు బడిన దేవార్థకుండపుడు
 ఘనమైన పరిఘంబు కడిమిదిప్పురును
 పదిరాగ కనుగొని వాయునందనుడు
 పిడికిట నడునెత్తి బిట్టుగా బొడిచె
 బొడిచిన యప్పుడు బొరిబొరివండ్లు
 కడుదుల్ల నెత్తురు గ్రక్కి భూస్థిని
 ద్రెల్లెదై యుండు గ్రడ్డు తిరుగవై చురును
 తల్లడిల్లగ దై త్యతతులు దారగను
 దేవార్థకుని పొట్టు త్రిశిరుండు జూచి
 వేవేగ నీలుపై నిశిఖంబులేయు
 నలిగి నీలుడు వాని యరధంబు నెత్తి
 తలగొని యూ మహావరు పైవైచె

వైచినప్పుడు వాడు వసుభద్రపై గూలే
 జూచి దేవతులెల్ల చోడ్యంబు నంద
 త్రిశిరుండప్పుడు పేర్చి తివిరి మాడుతిని
 నిశిత బాణంబుల నెడియ నొప్పింప
 ఆశని తుల్యాకృతి హనుమంతు డలిగి
 త్రిశిరిని శిరములు త్రెంచెవేయుటయు
 త్రిశిరుడు భూస్థలిత్రెల్లె త్రెస్కుటయు
 త్రిశిరుని పాటిల్లి ద్రిప్తించి యపుడు
 పటు రౌద్రమున మహాపార్శ్వండు కనలి
 పటుశున నిజగదారండము దాల్చి
 హనుమంతుపైవై ప హనుమంతుడలిగి
 పెనచి తాక్షను లొమ్ము పిడికిట బొడిచె
 బొడిచిన రక్తముల్ బొడబొడ గ్రక్కి-
 మిడిగుడ్లు ద్రిప్పుచు మిగుల రోదుచును
 పడితన్నుకొని మహాపాపాత్ముడా వేళ
 విడిచి ప్రాణంబులు విబుధులుప్పొంగ
 నా చందమున పౌరులందరు పడుట
 జూచిన లోషణ విస్ఫురణ శోభిల్ల
 మిత్రున లోకమ్ము మ్రింగుదుననుచు
 కడఁగిన గతి తిథ్రుకాయుండు చేర్చి
 నడరారు సింహనాదము చెలఁగింది
 పేరుజెప్పి వాడాగరిద్దం దిష్ట
 కరావంబు నీగుడ కాటాగ్నిరీతి
 రాష్ట్రంబు లద్దగింపు కవయు చరితమున
 కసి సేనపై మహోగ్రంబు కోపాన

కవులు రాక్షససునీ యాకారంబు జూచి
 పటు రౌద్రలీల సవృట్టా కుంభకర్ణుఁ
 డిటువచ్చెనో యని యంతయు జెడర
 పిడుగు మ్రెదాసిన హుడ్డి తెట్టిదంబుగాగ
 నడరి మ్రోయుచు వచ్చు సరదంబుమీద
 ఇంద్రచాపముతోడ కిసవచ్చునట్టి
 సాంద్ర ప్రభాయత దావమొప్పార
 పరిఘ సవాప్రాస పట్టసహుల
 పరశుతోమర భిండివాల చక్రాది
 చర దివ్యశస్త్ర నివహంబుతోడ
 నరుదైన సంహిసేయ ధ్వజంబొప్ప
 నలువొప్ప నార్చుచు నలుగురు నూడనవ
 ధులు దోల నొసవ యీతురగముల్ బూని
 మూడు కన్నులుగల మూర్తియు బోలె
 వేడిమి దిక్కులు వెదజల్లుకొనుచు
 కవులపైనేతెర కవులంత జూచి
 చవలులై తారనానైస్యంబులోన
 భండనోదగ్రుండు గవయుఁ గోము
 ఖండును శ్లోతిర్ముఖండు కుముదుండు
 మరుతాత్మజుండును మ్రేదుండు నకుండు
 శరభుండు నీలుండు శతవతి గజుండు
 సూదిగా గలుగు మహాయూధపతులు
 ప్రోదిగా వృక్షముల్ భూధరంబులను
 వడి నొగయొక్కి వడి వానికి నెదురు
 నడిసె వారలజూచి నల్లి దానవుఁడు

ఓ కప్పులార మీరూరక బడక
 తోకలు ముణుదు తొలక లంక
 యంచోధి నెఱునుండద్భుతంబుగను
 ఘంధీర సాయకాగ్రంబున నిలిపె
 నా మహాత్ముని జూపుండతనిపై గాని
 యాము కొన్నట్టి నా యస్త్రంబు విడువ
 నురమున నిండ బిత్తుండు గట్టినట్టి
 యురగ పాశమ్ముల నూడ్చుకొన్నట్టి
 యతఁడెవ్వండిట జూపుండతనిపైగాని
 యతి నీమమైన యా యస్త్రంబు విడువ
 రావణ పరిమార్తురణములో ననుచు
 పావిరి లంకను వచ్చియున్నట్టి
 యతఁడెవ్వండిట జూపుండతనిపైగాని
 యతి నీమమైన నా యస్త్రంబు విడువ
 యని పెక్కు గర్వము లాడుచునున్న
 దనుజాధి నాథుని తనయుని నిట్టి
 తరుచర ప్రముఖులుద్దండులై పేర్చి
 తరు గమఃకరధరముల తరుచుగా నేయ
 కడఁగి రూపులనతి కాయుండు ద్రుంది
 పడవైచి తోడనే స్థవగ సంఘముల
 రాముచేటి రయమున ముక్తి
 టామీని మణిని నేఁగై కొందు ననుచు
 చెచ్చెర కప్పులకు చెదరక తోలుచును
 వచ్చి నవ్వుచును భూవరున కిట్లనీయె
 ఘోరామ మా వైరమొప్పుచే నీకు

నీ రూపు నీలాపు నే నెరుంగుదును
 నీవు రాజని నేడు నేను వచ్చితిని
 నీ వొక్క రాజువె నిన్ను జూడగను
 దేవ సంఘములతో దృష్టించి జూడ
 నీ ఒక్కండవుగావు నిన్ను నే గెల్వ
 కులమును గుణమును గోత్రంబు కడిమి
 నిలుకడమానంబు నీకెందు గలదు
 పనువడిమునుల లోపల నుందునీవు
 జనమర్థిబోనాడ నా యీడు గావు
 తడయక వార్తిలో దాగిన గాని
 విడువక నిన్నునే వెదకి పట్టుదును
 కడుపులో తలబెట్టి కడువేడుకొన్న
 విడువను జూడు నా విక్రమ స్ఫూర్తి
 కడిమి నోటను తుంగ కవ్వినగాని
 విడువను జూడు నా విక్రమ స్ఫూర్తి
 విడిది తైదున పండ్లు వెసజావుచున్న
 విడువను జూడునా విక్రమస్ఫూర్తి
 వడి దిచ్చమెత్తెడి వాడున్న విడువజూడు
 పుడమి వెల్పుని జందెమునను జూపినను
 విడువమ జూడ తడయక నేనుండ తపసినేమన్న
 విడువను జూడు నా విక్రమ స్ఫూర్తి
 యని యిట్టులాడెడి యతి కాముజాది
 మన శౌర్యుడైన లక్ష్మణుండిట్టునియె
 ఓరి నీశాటనేనుండ రాఘవుని
 తోరణం బొనరింప దొరకునే నీకు

సమరంబులోనీంత చక్కగా నీయ్య
 నిమగ్నంబులో బట్టి నిన్ను వధియించు
 నన నతికాయుండత్యాగ్రహంబునను
 తనలుచు శితసాయకముల నేయగను
 శరముల ద్రుంచి లక్ష్మణుఁడు కోపించి
 నురసిద్ధసాధ్యులు జూచి భూషింప
 క్రూర బాణంబుల కుటిల రాక్షసుని
 సారెకునేయ జర్జరితాంగుడగుచు
 నతి కాయుడపుడు రామానుజు మీద
 ప్రతి శరంబులువైచి భర్జింపుచుండె
 నపుడు సౌమిత్రితోన నీలుఁడిట్లనియె
 విపరీత శౌర్యుండు వీఁడు దుర్జయుడు
 బ్రహ్మాస్త్రమున వీని పరిమార్చుమనిన
 బ్రహ్మాస్త్రమంత సద్భక్తి సంధించి
 సౌమిత్రి వాని లక్ష్మణుగా జూచి
 యా మహారాక్షసు నదరంటనేనె
 నేసిన బ్రహ్మాండమెల్ల కంపించె
 వాసవ ప్రముఖ గీర్వాణులు బెడది
 రాయస్త్రమును జూచి యతికాయుడపుడు
 పోయక తనరేణి బాణంబులేయ
 నదిలెక్క చేయక నా మహాస్త్రంబు
 వదలక ప్రళయగ్నివలె వచ్చివచ్చి
 మండిత కోటిర మండలితోడ
 కుండలంబులతోడ గూల్చె తచ్చిరము
 హత శేషముఖమున నతికాయు పాటు

పితృతంబుగా పీని పవనరై యంత
 రావణుడొత్మను రాము విప్రశుము
 ధావించి ధాపించి పలుమారు వగచి
 లంతఃపురంబున కరిగి యుక్కురుడు
 సంతరంగంబున సడలుచు సుంచె
 సప్తదు జనుచెంచి యా మఖసానుడి
 సప్తం దైతెందుకె ననియె నింపార
 వగపేలదేవభూ సృపవానదుల
 జగమెరుంగగ నేను సాధించివత్తు
 ననిపీడుకొని దివ్యమగు రథంబెక్కి
 దనుజేంద్ర దనయుడెంతయు సొంపుమీరి
 సప్తదుగ్రత చతురంగ సైన్యములు
 కప్పి దిక్కులు నాల్గు కపయును రాగ
 బహు భూషణవ్రవా పటలంబు వెలుగ
 సహజ వైభవ మహోజ్జ్వలు డింద్రజిత్తు
 రక్త వస్త్రంబులు రక్తమాల్యములు
 రక్త గంధంబుల రాజితుండగుచు
 ససలు ప్రతిష్ఠించి నాహుతిచెంది
 యుసలుని కరుణ బ్రహ్మాస్త్రంబు రథము
 ధనుస్సుతో కవచంబు తద్దయు ప్రితి
 ణోడియాద్యుచును కపిటాదులు బెదర
 రథరథ్యులెరు సొరగులతో నెగసి
 ప్రగిత వేగమున నంబరవిధి దాగి
 తరుచలీసేనల తాకి ప్రౌఢంత
 పరువడితో కూర బాణంబులేసె

నా దీపీనుండి దివ్యాస్త్రంబు లేయ
 నా దానవుని రెసనగచరు లెగసి
 సగములు వై పంగ నివెద్యంచి గుండె
 తగలించి పెక్కండ్ర నవనిపై గూల్చి
 నొక్కొక్క పురమున నొగి లష్మణుఁడు
 తక్కిన కవుల విచారించి వైచ
 హనుమంతు డాదిగా సకల యూధముల
 ఘన శరంబుల చాపములు గూర్చె
 వనచరులెల్లను వసుధపై పడిన
 కని లష్మణుఁడు రాఘవున కిట్లనియె
 దేవ బ్రహ్మాస్త్రంబు దీపింప నేరె
 రావణాత్మజుని నే రయమున ద్రుంతు
 ననుడు రాముఁడు వినికై జగంబులకు
 వొనరె భస్మముచేయు టుచితంబుగాడు
 మనకు ననుచుండ రావణ యా రాఘవులను
 కనుదేరవని మూర్ఛగా యినవంశజుల
 వన నిధిలో బడినట్లు పడిగ్రుంకె సూర్యుండు
 బలిమిసీలాగు దెబ్బది రెండువేల
 వలదాణ జలనిధి వలనొప్ప ముంచి
 జలంబు చాలించి యా యింద్రజిత్తు
 డాలంక లోపలి కరిగెనప్పుడును
 ఆ యుద్ధరంగ సారథి విభీషణుఁడు
 వాయుజుండును జాంబవంతుడు రణము
 వరికింపుచును వచ్చి భల్లూకపిఠుఁడు
 మారుతాత్మజు చూచి మారుతి సేవు

గొనిదెచ్చి మందుల పిండసి కప్పుల
 పసిజాంతికులును వడిప్రోవు మనుడు
 మానుమందుడవుడు సుధాంబుధి చేరి
 పనుపడి బెషధ పర్యతంబునకు
 పరువడి గొనిదెచ్చి బ్రరిడించి వారి
 మరలి గొంబోయి చుమ్మహినుంట గిరిసి
 లప్పుడాసందించి రభిల గీర్వాణు
 లప్పుడాసందించి రభిల వానదులు
 భానుజుండా రామభద్రుని కనియె
 దాసవాసీక మంతయు చచ్చుకతన
 రావణుడుని లింకరాడు శ్రీరామ
 కొప్పున యీ లంకెగాల్చి వానరుల
 బనిచెడసని యూధవతుల పొమ్మనిన
 దాసమండలము గృంకసిడించి కప్పులు
 గురుది యార్చుచు పెద్ద కొరువులుబట్టి
 కొనిలంక కోటపై కుప్పించి దాటి
 కడు జవంబున లంకకొల్చి పేర్చినను
 జడిసి రాక్షసులు నిచ్చలు మొదలుబెట్ట
 నీని రావణుడు క్రోధ వికృతాస్యఁడగుచు
 కనుగవ కోపొగ్ని కణములు దోరుగ
 భంభోళి తుల్య ద్రుతాత్తులై సట్టి
 కుంభనికుంఘుల హూర విక్రముల
 ననువవారలు శతాంగరూఢులగుచు
 చనుదెంచి వానర సైన్యంబు దాకి
 బదులు సూరువంధ పదివేలు లక్ష

కదిలక్షలొక్కొక్క బాణంబు చేత
 జడలై వర బయోధవతులై బార
 కడగి సుగ్రీవుండు భనశిలయై త్రి
 కుంభునిపై వైచి కోయని యార్వ
 కుంభుండవృడు గూలెకొండ చందమున
 కుంభునిపాయ నికండుడు చూచి
 దంభోశితుల్యాత్రు రతుల భానుజాని
 నొప్పింప వాయు తనూభవుండనిగి
 గుప్పన దృఢముచ్చి గొనిరొమ్ము బొడువ
 బడెను కుంభుండు కుల వర్వతులనగ
 బడిన వానిని జూచి హర్షించిరంత
 హత శేషులదినేర్చ నలిగి రావణుడు
 మతిలోన చింతించి మకరాక్షులనువ
 వాడు రథంబెక్కి వాలినశక్తి
 వేడిమి చూపుచు వీరవానరుల
 దాకిన పానరుల్ దరులను గిరుల
 దాటెఁగో గొనిదెచ్చివేయ వాడంత
 ఖండించి శరముల కపులను నరుల
 చండాంకుతులునంత నావంబు బూని
 మకరాక్షుండేసిన మార్గణంబులను
 వికలంబు గావించి విలుదులు బొగడ
 వాని జోతనలెల్లవడి ద్రుంచివైచి
 వాని నాగ్నేయాస్త్రవర్షించి గూల్చె
 బగదీకు బయము నిచ్చలు చూడవచ్చు
 పగుది పూర్ణాద్రై బాసుండు బ్రోవె

వీని మకరాక్షుని విధము రావణుడు
 బనిచెప్పుడుంచి మనులు నింద్రజిత్తు
 వాడు హేమముచేసి వడిరథంబెక్కి
 పోడిమి కృత్తితోన పొడవునదాగి
 సంధించి శరముల సంఖ్యంబునేయ
 సంధకారావృతంబయ్యె భూస్థలము
 నాయప్పసోసల నగచరుణ బడగ
 పాయక రాముడా బలిలె లక్ష్మణుడు
 పీని మాయలతోడ వీని వధింతు
 మాసనాధీశ్వర మన్నింపు మనుడు
 నిను బ్రహ్మవరముచేపిడసాధ్యుడు
 మన శస్త్రములు వీని మర్ధింప చాల
 పనుచుండ రాముతోన నీలుడిట్లనియె
 అనల సాయక మేము మనశీశ వీరు
 కనబడు బొమ్మలు ఖండింపుమనిన
 కాలరుద్రునిరీతి కనలి రాము
 దాలోన నాగి యమసురపైనేయ
 కృత్తియత్యద్భుత క్రియ నింద్రజిత్తు
 సత్యంత గతిదా! యరిగె నెందేని
 అంత భూమికివచ్చి యా యింద్రజిత్తు
 పంతంబుతోన బారంబు మ్రోయించి
 వివరీతముగ నుగ్రవిశిఖంబు లేయ
 కపివీరులటు తనుగారింప నార్చి
 యారింట మారుతి నారింటకుముదు
 నారింట సంగదు నారింట నీలు

గారింట పనసుని నారింట బాదు
 నారింట సుగ్రీవు నారింట వినతు
 అరువదింటను రామునల్లు లక్ష్మణుని
 శర శరంబున విధిషణు నేనియార్చి
 సౌమిత్రి కావంబు సర చతురుడై తునియ
 రావ చంద్రునితోడ రాక్షసుండనియె
 కంటివే రామ నా కాదుకప్రాని
 గుంటిపాలైరి యీ మర్కట ప్రముఖు
 లని యార్చి గర్విరడగుదు లందఱును
 చని తండ్రి తాతనటయమెల్ల చెప్ప
 విని రావణుండు పుత్రపీఠించి బలికె
 సదుల వానరుల ప్రాణముల తోడించి
 గుళము గిల్పితి నన్న దొరుకునే కీర్తి
 యేమిచ్చిరాశయ నేమిటి పోక
 నీ మహత్వంబేమి నీ కార్యమేమి
 గానువంశజుల నోవ్వవంశుల గూల్చి
 వీనుల కింపుగా వినుబంది తేని
 సింహ జూరుండని నేయెత్తుననిసి
 గావించి యంతయుబలుమారు బలుక
 దానునిమ్మని కోర్కె కడదేర్తుననుచు
 తాను తండ్రికి మ్రొక్కి తగనింద్రుణ్ణి
 నీత చందముగాగ చెలువొప్పనొక్క
 నాతి గాదన మాయ నమర గల్పించి
 అలయంద్రుణ్ణి హయానీతగొనుచు
 పలనొప్ప పగమటి వారిట వెడలి

అనికి నన్నద్దఁదై హనుమంతుడవుడు
 వనచర బలముతో వచ్చిన ననియె
 యీ సీతకొరకు మీరిందరు కూడి
 గాని చెందెదరిచేత భండింతు నీని
 ననుచు ముందర బట్టి హుంకృతినిడన్
 కనియింద్రజిత్తుతో కపి వీరుఁడనియె
 వోరి రామద్రోహి వోరి దురాత్మ
 యీదీతి పాపంబు తేల జొగ్గెదపు
 విడువు దున్ననువాఁడు విడువక కురులు
 కడగి శ్రీరఘరామ కావవే యనుచు
 తలకు మాయాసీత తలదువ్వనేనె
 గలికేగి పటుసింహనాదంబు చేనె
 హనుమంతు డవృదయ్యవనిజ పాటు
 గని మూర్ఖు లెంచి వేగమె మూర్ఖు వెలిసి
 వనచరపతులన వ్వాకిట నునిది
 చనె రామున కీ సమాచారంబు దెలుప
 తరనంతరంబు యా దశకంఠసుతుఁడు
 చని నికుంబుని బిలిచె తోచిన జ క్తితోన
 ననలుని రుధిరమాంసాదుల దనిపి
 హోమంబు చేయుచునుండె నవ్వలకు
 అమారుతాత్మజుండరిగి వేగమున
 శ్రీరాము తోడనా సీత చందంబు
 వారక దెల్పు భూవరుఁడు మూర్ఖులై
 అపనిపై బడియున్న యన్నను యెత్తి
 వివరుడై సొమ్మిత్రి వెనకొడ నుంచి

అక్కటరాదు నియబట్టి యు త్రమమున
 కిక్కు కంకములు నీతెయిచ్చి చూడ
 ధర్మమే జయమని తలఁచురు బుధులు
 ధర్మమావదలకు దగమూలమయ్యె
 ధనహీనులెన్నెడి తలఁపులు ధరను
 కొనసాగునెవట్టి కోర్కెలుగాని
 సరస మైనట్టి రాజ్యము బోయినపుచె
 పురుషార్థములు స్థితిబొందునేమనకు
 కలవారు బంధులు గలవారు సుమ్మి
 కలవారు తలఁచిన కాంక్షలీడెరు
 ధనికుడే కులజుఁడు ధనికుడే దాతా
 ధనికుడే పూజ్యుఁడు ధనికుడే బుధుడు
 ధనముచే వర్తించు వర్తించు ధర్మాదులెల్ల
 ధనమూలమీ ఆగ్రతయము చూడగను
 లేమి వచ్చిన యంతలేరు బాంధవులు
 లేమి వచ్చిన యంతలేదు పౌరుషము
 లేమి వచ్చిన యంత లేదు సౌఖ్యంబు
 లేమి వచ్చిన యంతలేదు బలంబు
 కాపున రాజ్యంబు కటకటావిడిచి
 వేవేగయామోర విపిన భూములకు
 వచ్చిసప్పుడె కూడ వచ్చెయీ వ్యతలు
 చెచ్చెర విధియంత చేసెనేమందు
 అని లక్ష్మణుఁడు పల్కెనా విభీషణుఁడు
 వినయోక్తి శ్రీరామ విభుని కిట్లనియె
 వేయాల రఘురామ వ్యస నింద్రుణిత్తు

మాయ యింతే కాని మహిమొందు కాదు
 దురితాత్ముడగు సురద్రోహి రావణుడు
 ధరణిజ చంపింప నలచెడెంతైన
 హనుమంతు పంచించి యానికుంభిలకు
 చనివాడు హోమంబు జలుపుచున్నాడు
 హోమంబు పూర్తిగా నొసరించె నేని
 రాక్షసాని జయింప రాదెవ్వరికిని
 కాపువ హోమ విఘ్నంబు గావించ
 వేవేగ నీ మహావీరులక్ష్మణుని
 పంపు మీ సౌమిత్రి పక్షిరావణుని
 చంపనేర్వడన్న జననాదుడలరి
 ఓగుము లక్ష్మణు నీవు వేగంబెయిడు
 చని యింద్రజిత్తును సమయించిరమ్ము
 యీ వాయుగదనుడి విభీషణుడు
 వానిరి తోడుగా వత్తురు నీకు
 జయమునీకీర్తురు సకల దేవతలు
 జయశాలివై రమ్ము చనుషుని కార్ము
 కాదుల దీవించి యగు జన్ము నొసంగ
 సాదరమ్మున కొని సౌమిత్రి పొంగి
 యన్నకు మ్రొక్కి యా హనుమంతు నెక్కి
 పన్నుగా వనచర ప్రముఖులు గొల్వ
 పెనుపొందగా నికుంభిల కేగుదేర
 దనుజతుంగ తురగదంతి శతాంగ
 నివహోన్నత స్థలి నెలకొని హోమ
 మునిరకంబుగ జేయు నా యింద్రజిత్తు

కని విభీషణుడు లక్ష్మణున కిట్టనియె
 సౌమిత్రి రాక్షస సైన్యముల కాచిముంచి
 హోమ విఘ్నము సేయు మొగి సేయకున్న
 పీడసాధ్యుండన విని లక్ష్మణుండు
 వాడిమి చూసి దురువార కోపండు
 ధరియె శరములుద్ధతిని సంధించి
 భూర రాక్షస కోటి గూల్చిన చూచి
 యా యింద్రజిత్తుఁడొక్కాహుతి దక్క-
 నాయన్నెలో కలుగు నాహుతు లెల్ల
 వేర్చి పూర్ణాహుతి విహిత మంత్రముల
 వేల్చక మున్నెయీ విఘ్నంబు పొడమే
 నని పేర్చి కాలాసలాకృతి పొడలి
 సమ్మభీషణ పారున్యం శసంబెక్కి
 సముద్రగ కార్ముక జ్యాని నాదముల
 బ్రహ్మాండ థాండంబు పగుల కోపించి
 సింహ నాదముజేసి గర్జించిటాడ
 బ్రహ్మాదులెల్లను భయమంది చూడ
 శరసరంపరలను సకల హసదుల
 పరిమార్చిరణ వీరభద్రుడై పచ్చు
 నా యింద్రజిత్తున కనియె లక్ష్మణుండు
 మాయబన్నక యింక మగవాడవైతె
 నిమిషంబు నా ముందు నిలిచితివేని
 సమర కాళికి నిన్ను చంపి బలియిత్తు
 ననిన లక్ష్మణుజూచి యా యింద్రజిత్తు
 కనులను కోపాగ్ని కణములు చొరుగ

బాలుండవై యుండి పంకంబు చేల
 యీ లీల నిలుపు మీ యిందుక తగువు
 లక్ష్మణ నిన్ను నాలంబున వీర
 లక్ష్మికి నెడబాపి లావెదలింతు
 నని బల్కి వెంబడి యీ విభీషణుని
 కనుకొని యింద్రాధి కలుషింని బలితె
 పినతండ్రివిటనీవు ప్రియమాతనేను
 తనయుండ నా కీడు తలవంగ తగునె
 విడిచి నాంధవులను విడిచి సోదరుల
 జడసి శాత్రువులను శరణు జొచ్చితివి
 యిది యొక్క కడిమియె యిదియొక్క బ్రతుకె
 తుది జూడ కులగుతు డ్రోహివినివు
 నా వుండు దశకంఠనండను జూచి
 యీ విభీషణునిట్టులనియె కోపమున
 నా వర్తనము పావనము సురద్రోహి
 మీ పర్తనమ్ముల మెచ్చరెవ్వరును
 దశకంఠునికి నీవు తనయుండు గాగ
 విశద ధర్మము నీకు విషమౌట యరుదె
 దురితాత్ముడై నట్టి తోబుట్టునైన
 పరిహరించుట యిది వరమ ధర్మంబు
 పరకామినీ ధనవరులైన మీకు
 విరక్తిరులాయువు చేకూడ గలదె
 యనుడు రావణు సుతుండ్రాహంబునను
 తనచేరు తొలించి తనపేరు బాడి
 సౌమిత్రిపై విభీషణుమీదనవుడు

గీమ కాండముల పల్లవైన
 సరకు గైకొనక లక్ష్మబుడు చోపించి
 శరవార్తిలోన రాక్షసు ముంచి వైచ
 చెలఁగి యా యుద్ధరు సింహనాదములు
 బలువిడి వరగించు పాదఘట్టనల
 పెలుపైన చలముల దుజ బలంబులను
 విలసిల్లు నార్పుల విక్రమోన్నతుల
 ననిశంబు వెలయు చంద్రార్కుల బోలి
 తనరు చతుర్థంత దంతుల బోలి
 కొమరాడు సింగంబు కొదమల బోలి
 కమనీయ శరజరారకులను బోలి
 యేపార వృత్రాసురేంద్రుల బోలి
 రూపింపగా రాలరుద్రుల బోలి
 బలివిడి జయకాండవరఁగి నొక్కొకరు
 నిలునిలు పోసీను నినుగూల్తు ననుచు
 పలుకుచు చెలరేగి పంతగింపుచును
 సరిసరిగా బాణసంఘ మేయుచును
 శరలఘవంబుల కడగి మెచ్చుచును
 బోలిలో నీరీతి పోరుచునుంచ
 నా రావణాత్మజుండధిక కోపమున
 నురగాస్త్ర మప్పుదయ్యగ్రత నేయ
 గరుడాస్త్రమునద్రుంచె కడగి సౌమిత్రి
 తగ కుజేరాస్త్రమ్ము దానవుండేయ
 సుగణితముగ ద్రుంచె నతఁడు మర్మమునే
 గమతేంద్ర వైరి పాయ్యవ్యాస్త్రమేయ

నమర నాతఁడుద్రుంప నై గ్నీయాస్త్రమునను
 దానపుండపుడు గాంధర్వాస్త్రమేయ
 దాని లక్ష్మణుఁడు రోద్రమున ద్రుంచె
 చలమున నిటులారు సమరంబు సేయ
 ప్రళయ కాలమునాటి పగిడియి తోచె
 సంత లక్ష్మణుఁడు నైయ్యంతకు కరణి
 సంతపంతకు సుగ్రునై యింద్రజిత్తు
 నటజూచి రామునికఱ్యాని నాదంబు
 పటుశక్తి నొసరించి బహురయంబునను
 పేర్చినైంద్రాస్త్రంబు పెనుపొంద తొడిగి
 ధర్మాత్ముఁడగునేని దశరథరాముఁ
 డగణిత విక్రముండతి సత్యసంధు
 డగునేని సాయక యమరారియైన
 రావణి తలద్రుంచు రయమున సనుచు
 గొవించి యేసిన ప్రళయ చందాంశు
 మండలోగ్ర ప్రభామండితంబగుచు
 చండవాత భీల సమవేగమగుచు
 గుండితారాతి దక్షమరీతి వచ్చి
 గుండలంబులతోన హుల్చె తద్విరము
 యనితో బడియున్న యా యింద్రజిత్తు
 కనుగొని విజయ శంఖంబు పూరించి
 లక్ష్మణుం దతులిత లక్ష్మణుఁడు జయ
 లక్ష్మిచే వెలిసె నాలంబుతో నపుడు
 కరమర్థి లక్ష్మణు కౌగిట జేర్చి
 మరుదొంది వినుతించె నవ్వీభీషణుఁడు

పసువడి కవులెల్ల ప్రణయించి రతన
 యసువించ సుతయించి రథుల దేవతలు
 సుఖ వృష్టులందంచ నోనలై గరిసె
 ధిమిధిమియని మ్రోగె దేవదుందుభులు
 వనచర సంఘమవ్వారిగా గొల్వ
 బనుడెంచి సోమిత్రి సచ్చక్రితోస
 రామునిని మ్రొక్క రాముడుప్పొంగి
 ప్రేమతో తమ్ముని దిగి శౌగిలించి
 గొనరాని శిరము మూర్ఖుని విభీషణుని
 కొనియాడుదును సుఖగోష్ఠి నందుండ
 లతలి రాక్షసులా యింద్రదిత్తు
 పృతాంతములు జెప్ప విని రావణుండు
 వెగలింపు మనపారు వెటలించిరంత
 వెడలి రాక్షసపేరు లల్లాచ్చునును
 వికృత వేషంబులు వికృత ఘోషములు
 వికృత నేత్రంబులు వికృత గాత్రములు
 కలిగి భయంకరాకారులైనారు
 స్థిలపీల దిశలెల్ల పిక్కటిల్లగను
 రిరిఘటా ఘంకార ఘటిరానేక
 తురగ ఘోషారావ దుందుభి శంభ
 పటహాళమామికా పణవాడి నాద్య
 పటు గీరరథవృత పటపటాత్కర
 తథినేమి శింజిణీరావ సంకులము
 టుధితార్ద్రవ ధ్వనిమాడ్కి శోభిల్ల
 కరమర్థి తెంఘాళి గగనంబు గట్ట

పరమ లంకాంబుధి బడబాగులసగ
 నేల యానినయట్లు నిలిడంబుగాగ
 నాలంబు వైవాహనా రూడులగుచు
 కాలమేనుమ్ముల కరణి నాగ్నికాగి
 బలిమెల్ల చెప్పిల్లి పరగు కోవమున
 భూమిజవతిదూచి పుత్రశోకంబు
 నామీద నేర్తునేనని నిశ్చయించి
 చంద్రహాసము బూని చనుదెంచు రాక్ష
 సేంద్రుని శడ్డమై యెలమి సుపాంశుడును
 సురేశయిది ధర్మహానితలవగను
 సరియని తలచుట సాటిగాదెపుడు
 ననఘాన కోవమా యర్క వంశజుల
 నైజూపవతెగాని బామిని ద్రుంచి
 వైచుట నీతియే వందని బుద్ధి చెప్పి
 రావణు డెచ్చి సింహాసనమున
 నెప్పటివలె నుంచె యేపు మీరగను
 తన మంత్రులను జూచి దశముఖుండనియె
 కనుగొంటి రే నేడు కాలకౌటిల్య
 మనువమ బలకాలి యగు నింద్రజిత్తు
 మనుజుఁ డొక్కడు గూల్చె మాటలింకేల
 వలనోప్పనొక బాధవచ్చిన వేళ
 తలఁకు దుందుట వీర ధర్మంబు గాదు
 నడుల వానరుల రణస్థలంబునను
 పరిమార్చుచును కాలద్రుని మోడ్కి
 కపులపై రాకిన కపులు కోపేంది

వీవకిత పర్వత వృక్షంబులత్తి
 చేరివా నైస్యంబుపై దట్టిందియాయ
 దనుజులు కపులనుద్ధతి తాకిరవుడు
 వాటుల వేటుల వడినిండునేందు
 పోటుల నేటుల పోరినినిందందు
 కరవాలములను భీకర వాలములను
 శరముల భీమము ధరములనైస
 తరుదురులావై సంగదజులువైవ
 దరణిపై పెను రక్తధారలు దొరుగ
 వనచరుల్ దనుజులపడి తాకితాకి
 కనుకను చేనున్నగిరుల గ్రుమ్మియును
 వీతె గోరమ్ముల విరుగ ద్రొక్కియును
 మోకాళ్ళ మోచేత ముష్టినుట్టనల
 తాకించి తలలు ద్రొక్కియును
 తోకల గొట్టి తుత్తుమురు జేసియును
 పొట్టలు చీరియు పోసీకజాట్టి
 చట్టలు వాపియు చదియవ్రేసియును
 కరదెయు విరిచియు కడకొళ్ళబట్టి
 జీరజీరగా త్రిప్పిచిమ్మి వైచియును
 పెళ పెళ నెమికలు పిండిసేయుచును
 భీభీయని భూతవంక్షులు పొగడ
 నీరు చేతులందును నిరువురి బట్టి
 పొరిపొరి తాకించి పోళ్ళు సేయుచును
 తరుచరులార్యంగ దనుజులు జూచి
 పరిగదా చక్రపట్ట సప్రాస

పరిశుభోమర ఓండివల త్రిశుల
 కరపత్ర దంతముద్గరముల బూని
 సరికియు నడచియు సులయమొందియును
 నురువడి కుమ్మియు నురగ చిమ్మియును
 చనుజులార్చి జూచి తరుచరుల్ బెడరి
 బసనాను మరుగుని చనిసి రాసువుడు
 నెమ్మితో దాసవ నికరంబు జూచి
 సమ్మోహనాస్త్రంబు సందించి యాచు
 నన్యోన్యమును రాములని రోషమునను
 జన్యంబు గావించి సకల రాక్షసులు
 భండిరావయవ నికాయులై యచని
 నిండాన మడిసిరి నిమిష మాత్రమున
 నా వార్తపని రాక్షసాంగన లంత
 రావణుపెను హజారముతీరి యందు
 మొనయ శోకముల కొమ్ముల మోడుకొనగ
 వినె రావణుడు కోప వివరుడై యపుడు
 సకలాయుధావృత సంపూర్ణ రత్ని
 దళచక్ర ద్ముత్యము తస్యందనంబెక్కి
 దివ్య భూషణములు దివ్యాంబరములు
 దివ్య మాల్యంబులు తేజరిల్లగను
 దానవ వ్రథులిరుదండల గొల్వ
 నానా ద్భుతంగ నీరాదముల్ మోరయ
 తడయక నుత్తర బ్యారంబునందు
 వెడలి యుద్ధోన్మర్త వెనవిరూపాక్ష
 కనిబెక్కి మీదనీ కపినైన్య తతుల

ససలాశ్చ భజీయింపుడంతలో నను
 మనుజుల రామలక్ష్మణుల శ్రీంతు
 అని బల్క దానపులార్చును వెకలి
 వనచర బలముల వడితాకి తాకి
 ముసలతోమర దాముద్గర స్రవ
 వీసరముల్ వైతు పీఠ పెట్టెది
 యంకు శకుంత శూలాదుల బొడుతు
 రంకించి నేయుదురాధీల గదల
 సడిదముల్ ఝళిపించి నలుకనంగముల
 కడిబండలుగనేసి కడిమి చూపుదురు
 కపులును కుపిలీల తై కడిమి పాటించి
 రిపుల శైలంబుల వృక్షజాలముల
 వడదంత సఖుల హాశహస్తముల
 సదములై యా రాక్షసావళినెల్ల
 శిరములు సరములు బడులు మూతు
 లురుములు బాణాపులా ప్రకంఠములు
 త్రైచియు దంచియు వీరవై భరిని
 చించియు నొంచియు చిదిమియు సదిమి
 తరుచరావళులను వసుణలంతరమ
 పరుపడి యా విరూపాక్షం దర్శింజాని
 శరముల నొప్పింప బలజూత్తనుతుడు
 రరమర్థి వాని వక్షస్థలంబునను
 పిడుగుతు సుతయైన పిడికిట బొడువ
 వడగూటి నొ విరూపాక్షు దంతటను
 వడిన విరూపాక్షు పాదెల్లజూచె

యడలి యుదోన్నతుండర్కజా మీద
 కనలుచు సెడువ సంగదుడు తోపించి
 కినుకతోడుత గొప్ప గిరియై తై వై వ
 తునియ సంగములు నెత్తురులు గ్రగ్కుచును
 దనుజుండు మిదుకుచు ధరణిపై గూలె
 సంత రావణుడు కాలాంతట వగిది
 పంతంబుతోన రావంబుచే బుని
 కాల సుజంగ సంకాశ దాణముల
 కీలించి కపులను గిట్టినెట్టెయ
 గదగద కంపించి కపులు దిక్కులను
 జడిసి పారగ రామసౌమిత్రిలపుడు
 శరణుల సుజముల సంధించి గొట్టె
 పరువడి పోదండ పాణులై నిలువ
 రశముఖుండలుకను దశదిశ దాక
 దశరథ రాముపై తన తేరు బరువ
 సౌమిత్రి యెదురుగా శరములు నేయ
 సౌమిత్రి శరముల సరకుగా గొనక
 రావణుడేతెంచి రాము మార్కొనియె
 రావణుడాతె నా రఘువీరుడలిగి
 రామ రావణులు సౌరభమ్ము లెసంగ
 గీము పొర్ముత గుణాభరణాదముల
 శరణులు కలగంగ జగములు పణుట
 పరువడి సన్మోన్య దాణసంతతులు
 భూనభౌంతరముల పొలుపారసిరిదె
 దాసవాధిపుడేసె శతామి ప్రశరము

భువమైస చీకట్లు గ్రమ్మినా తిమిర
 మనల జాణమ్మున నదచె రామస్తుడు
 వాసిగానంత రావణుడు కోపించి
 యా సురాస్త్రం జేయ నందున దెక్కు
 ముఖములు శూర్ధాల ముఖములనువ్ర
 ముఖములు సూరర ముఖముల మకర
 ముఖములగరి వైరి ముఖముల పంజ
 ముఖముల శుగ్రధ ముఖముల మృగ
 భువనీత ముఖములై కడు నెక్కు నిగుట
 గని వాని భువనలుగాజేసి మృగ
 జననాడుదాణ్డేయ శరమేయ పహ్ని
 దినకర ముఖములై దిశలందు బయవ
 సన్మోన్య మిట్లు త్రత్యస్త్రముల్ వేసి
 జన్యంబు గావించు సమయంబునందు
 నెడజొచ్చి లక్ష్మణుండేడు దాణముల
 నడి గేహరధిని రావము ద్రుంచివైచె
 నా విభీషణుండంత హయములు గూల్చి
 రావణుండొక శక్తి రయమున బూని
 తమ్మునిపైవైవ చశరథ రాము
 తమ్ముడా శక్తినుద్ధతి ద్రుంచివైచె
 నడరి రావణుడపుడామయు శక్తి
 వడిగ విభీషణు మీదవైన హుంకింప
 శరణు జొచ్చిన విభీషణుని పిమ్మటను
 సరగున నిడుకొని సౌమిత్రి నిలువ
 తగలెరి శక్తిని దశముఖుండపుడు

ఘన శౌర్యుడైన లక్ష్మణు మీదవైచె
 వైచిన శక్తి డుర్భార దర్శిత
 రోచిత జిహ్వసముగ్రమై వచ్చి
 యా లక్ష్మణుని వక్షమందు జొచ్చినను
 తోలెనా సౌమిత్రి దురము లోపలను
 సౌమిత్రి వడియున్న గండంబు చూచి
 రాముడు శోకాంబురాశితో మునిగి
 పలపల కంటను బాష్పముల్ గొరుగ
 వలనొప్ప శక్తియవ్వల తీసివైచి
 కవులను జూచి యా రాఘవుడిట్టులనియె
 కవులార మీరు లక్ష్మణు కాచియుండు
 దనితోసనెందు దశాశ్వుపధియుండు
 అని బల్కి శోకంబునటు కట్టిబెట్టియా
 దండ ధర భీకరాయతంబైన కో
 దండమప్పుడు గొనఁచు మెక్కించి
 అరుణారవిందాఘృదై రాఘవుండు
 శరవరంపర నిట సంధించి యార్చి
 రావణుపై నేయ రావణుండలిగి
 కావరంబున భీమ కాండంబు లేయ
 చందాశుకులుండు రాక్షసుని కాండముల
 గుండించి కాలాగ్ని కైవడి కనలి
 నొకట కార్ముకమున నొకఁజ్ఞాను
 తులయంగ నేసి పుష్కరులు జేసి
 మసకాల భుజగ భీకర సాయకముల
 పడిబేర్చి రావణును వక్షంబులనేయ

జడిసి బాణముల జ్వరది తాంగుడగుచు
 అర క్త దారల సంగంబులదర
 లేరుపై నూర్చిల్లె తెవిరి రావణుడు
 భయమంది సారథి బవరంబు విడిచి
 తయమున గొనిపోయె రథము దప్పులను
 గొనిపోవటాచి రాకున్డ పంశజుడు
 మనమున మన్నించి మగుడి నేగంబె
 చేరి చింతాక్రాంత చిత్తుడై రాము
 డారవితన యాంగదాదుల తనియె
 నా జీవమైనట్టి నా కూర్మితమ్ము
 డీ విధంబుననుండ నికనేది బ్రతుకు
 తనలేల శౌర్యంబు తనలేల రణము
 తనలేల మానంబు తనలేల నీక
 యితనితోడిదె లోకమింతియె గార
 నితర చింతనము లింతెటికి తనకు
 నాకూర్మి నిలరడ నా వట్టుకొమ్ము
 నాకన్న పెన్నిధి నా నోముఫలము
 నా తమ్ముడిటువలె నున్న పంచింది
 భూతలంబున నిద్రబోవుచునుండ
 యెటువలె చేగించునెట్లు సహించు
 కటకటాయగుచు జోకంబున పొగిలి
 చింతింపుచుండ నుషేణుడు పచ్చి
 యంతరంగమున సనియె రామునికి
 వలవని శోకంబు వలదు శ్రీరామ
 కలుగునే హాని లక్షణ దేవునికిని

నిండుచందురు గోమునెమ్మొము వికచ
 పుండరీకెంజాయ పొలుచు నేత్రములు
 విలసిల్లుచున్నది వేరొండు లేదు
 కల దుపాయమువేగ కరువడి సుతుని
 పనిచిమందుల కిందపరగ దెప్పింపు
 మన రామచంద్రుండు హనుమంతు బనువ
 నావాయు నందనుండనిల వేగమున
 ఆవేశ చనిదెచ్చి నొషదగిరిని
 కరిమర్థి యౌషధామ్రాణంబు వలన
 మరలె జీవములు లక్ష్మణుని కంతటను
 నిదురబోయిన రీతినెరియ మేల్కొంది
 సదయుండు సౌమిత్రి సదృశితోన
 రామచంద్రుని పాద రాజీవములకు
 ప్రేమతో మ్రొక్క సంప్రీతి రాఘవుండు
 రమ్ము నా పెన్నిధి రమ్ము రమ్మునుచు
 తమ్ముని కౌగిట దయతోడ జేర్చి
 శిరము మూర్కొని చిన్ని చెక్కిలినొక్కి
 కరమర్థి సంతోష కలితుడైయుండి
 యా విధంబున లేచి యభిల వానరులు
 భూవరునికి మ్రొక్కి పొలిపొందిరంత
 నప్రవనాత్మజుడవుషద శైల
 మెప్పటితావున నిడివచ్చెనవుడు
 తూణీర కలితనిస్తుర బాహుమూల
 దాణ బాణాసనపాణులై రామ
 సౌమిత్రులప్పుడు సమరాంగణమున

సోమసౌఖ్యల రీతి శోభిల్లిచూడ
 రప్పజా రావణుడా మూర్చదెలిసి
 తప్పక సారది తగజాచి బలితె
 కలుషించి రిపుడుండ కడిమి నా రథము
 తొలగించినప్పడే ద్రోహి వీపనుడు
 సారధిబలితె రాక్షసనాథ సధికు
 బారణంబున కొంత యలసిన యంత
 సడలించవలె తేరుసమయంబు దెలిసి
 సడిపించవలె నిది న్యాయమ్ము సుమ్మి
 దేవర మూర్సిల్లి త్రిప్పితి రథము
 కావున నీకేగ కాదని దెల్పు
 విని రావణుడు వాని వినుతించి మంచి
 తన భూషణమ్ము లాచనికిచ్చి మెచ్చి
 నేడు లక్ష్మణ సమన్వితుని రాఘవుని
 పోడిమితో పోరిగొండు ననుచు
 కాలదండార కార్ముక జ్వాలర
 హిలోల చండ భీమార్చటల్ మొరయ
 వడి మహాటావుల దుర్వారత జేర్చి
 రదగి యుగ్రతకాల్చు కార్చియ్య మార్చి
 నగణిత న్నుటవహ్నలా శుగమ్ములను
 నిగుడించి శ్రోతల నీరు జేయుచును
 రాముని రక్షింబి రాముని ఖాను
 ధాముని సంగకోద్ధాముని దాత
 దేవేంద్రు ననుమతి తెరగొప్పవచ్చి
 యావేళ మాతలియనియె రామునికి

శరణాగతత్రాణ జయధామ రామ
 పురుషుడుఁడె నీకు పుల్లించె రథము
 కాకున్ద యీ వజ్ర కవచంబు బూని
 శ్రీకర రథమెక్కి శిక్షించు వీని
 యనవిని చూ మునియవ్వి భీషణుని
 యనుమతితోడూర నా రథంబెక్కి
 నదల నొక్కట పర్వతజయధ్వనులు
 పొదివి శాబామృగంబులు సంతసిల్ల
 సురువడి కడలాపుడుదయాద్రి నెక్కు
 రరణియా రథమెక్కి కమలా వ్రకులుఁడు
 శరద్రథ సంధ్యాభ్రచయ సమానములు
 గరుడోరగా మర గణ విమానములు
 నడిజూచు సురలు భేదరులుఁగిన్నరులు
 పరువడి జగములు భయమందనపుడు
 వనని యుగము పాతకయుగంబు
 ఘనగిరి ద్వంద్వంబు గగన యుగ్మంబు
 కదిసి పోరాడె దినకరణి శౌర్యంబు
 వదలక రామరావణులు పేర్చుచును
 దినకరానల కల్ప దీప్త నిర్హత
 సునిసితాస్త్రంబులు సొరటిమేనులను
 కరముల భుజముల కర్ణమూలముల
 నురముల ముఖముల నూరు కాండముల
 నెక్కి నొప్పింపురు నిద్రరు కడిమి
 మిత్రాసులై దొరళి విత్రాసులై మెరకి
 యార్చుకయ్యము కాయ యవ్వణొండొరులు

సీంపు పెంపును త్రెంపు చూపుదు పోర
 నలినవ్యధమురారి నారి సంధించి
 తలకొన్నదేవ గంధర్వ బాణముల
 పరువడి వేయంగ వ్రతిబాణములను
 మురియలుగా చేసె మొససి రాఘవుడు
 అనలాస్త్రమేసె లంకాధిపుండవుడు
 జనవతి వారణాస్త్రంబు ననణచె
 ఆరసి రావణుడురగాస్త్రంబు యేయుటయు
 గరుడాస్త్రమున ద్రుంచె కాకున్మకులుడు
 కనలి రావణుడు రాక్షస బాణమేసె
 వనజాక్షుడది ద్రుంచె వాయుస్యాస్త్రమున
 సురవైరి కోపించి కూలంబు వైచె
 దురమున శక్తిచేదునిమె రాఘవుడు
 పది ముఖంబుల వాడు పంతంబుతోన
 పది విండ్లుచేబూని పది దిక్కులదర
 శరవృష్టి ముంచిన సురనాగుడవుడు
 సురపక్షగాదులు ఘోద్యంబునండ
 తానేక కోదండ చారియైయుండి
 వాని కస్తము లెల్లవడి ద్రుంచి వైచె
 రావణుండలుక తారఘరాము మీద
 వావిరి నమ్మల వానలు గురిసె
 గుదికొన్న కోపంబు కొలది మీరగసు
 పదియింట హతలి పదియింట హరుల
 వికల సత్తుల చేసి విషమాస్త్రమేసి
 వ్రకటంబుగా ద్రుంచె పటు కేరసంబు

విఘ్నల చింతాభార వివశుడైచిభుఁడు
 రపియింపుచుండ సత్తరియగన్యుండు
 చనుదెంచి ఆరామచంద్రునీక్షించి
 మనుజేశయిది శౌర్య మంత్రంబుసార
 మనువంద పతియించి అరిని నిష్ఠింప
 మని కుంభసంభవుండరిగిన పిదప
 ఆదిత్య కులవాగుండతి ధర్మిణి
 ఆదిత్య హృదయ మంత్రావర్తిచి
 ఘోరావలోక నాగ్నులు ప్రణ్వరిల్ల
 భూరి ధూమ్రాయత భృకుటి నిట్టింప
 చండలేజముస ప్రచండకాండముల
 నిండార సురపై నిగుడించి చూచి
 ఖనకాత తర్తరి క్రకచ భల్లంబు
 యినవంశ వల్లభుఁడే సగ సందించి
 నరుడంచ రాంచె నద్దశాసనుడి
 శిరములు బదియును చేతులిర్వదియు
 కరములిర్వదియును ఘన కిరీటముల
 శిరములు బదియును చెచ్చెర మొలిచె
 మొలచిన కోపించి మొనద్రుంచె పొగుడ
 తలలును చేతులు తద్దయు మొలిచె
 తలలును చేతులెంతయు ద్రుంచిద్రుంచి
 అలసి రాఘవుఁడుండ నవ్వినీషణుఁడు
 దేవ రాఘవవీఁడు తెగఁడెందు చిత
 వావిరి సుధనాభివడినుండజేసి
 అనల భాణంబేసి అమృత మింకించి

మునుకొని బ్రహ్మత్రయము సశయించి చంపు
మనపుడు రఘురాముడొగ్నేయ బాణ
మనుచుదనేయ సయ్యమృతంబుగ్రోతె
ఒక చలతో కరయుగ్మంబు తోన
ప్రకటించి నిలిచిన, పంక్తికంధరుడు
అక్షయ బలశౌర్యుడగు రామచంద్రు
రక్షయ బ్రహ్మత్రయపుదు సంధించి
దేవారి యరముపై ద్రుష్టించి యేయ
నావేళ బ్రహ్మాండమగల దిక్పతులు
భీతిల్ల లోకముల్ బెదిరి కంపింప
పాతాళవాసులు భయమందియురక
వచ్చియా రావణు వక్షస్థలంబు
క్రమ్మర చనుదెంచి రాక్షసులుని
అమ్మల పొదచొచ్చెనద్భుతంబుగను
అమ్మల పొదచొచ్చె నద్భుతంబుగను
పరమేష్ఠి మనుమని పంక్తికంధరుని
దురమున చొరిగొన్న బోషంబుతోలగ
పాతాళ గంగలోపల గండివచ్చి
సీతాదీపతిమాట చేతెనో యనగ
తలదును కూతె నద్దశకంతుడపుడు
క్షూది సాహసీని బద్ధకొంద చందముగ
సంతరిసీతెను దేవ సంతసుమ్మలపుడు
సంతరిసీతెను కపి సైన్యంబులెల్ల
దీవినిండ మ్రోగెను దేవ దురుడులు
క్షువినిండ గురిసెను పుష్పవర్షంబు

రావీరి చెలరేగి యవ్వరత్త్రీలు
 పాడిరి గంధర్వవతు లుత్సహించి
 రాముడూ లోకాధిరాముడై ఏజయ
 బాముడై నవసుగా ధాముడై యొప్పె
 సంత విధిషణుడన్నను జూచి
 సంతపింపుచు నుండె సమర మధ్యమున
 సపుడు మండోదరి యాదిగా గల్గు
 చవల లోచనులెల్ల సడల భూషణము
 నడుగులు తడబడ హారముల్ చదర
 తొడబడి కన్నీరుతోవలై తొరుగ
 పచ్చి యా సంగరవసుధ నీక్షించి
 రచ్చట మిన్నుండి యాడు భూతములు
 దయతోడ తమ బంధుతరులను బిలిచి
 ప్రేయముతోడుత విందుబెట్టు భూతంబు
 నా రక్షధారల నందంద గ్రోలి
 శ్రీరాము సన్నుతి సేయు భూతములు .
 శిరముల మెడడులు చిగురు మాంసములు
 పరువడి భక్షించు బ్రహ్మరాక్షసులు
 'ఘోర కాకపిశాచ' ఘోరవేతాళ
 శాడినీ భీకర సమరాంగణంబు
 ఊర్చి ముందరను నిస్తుల బాణశయ్య
 పచ్చి నెత్తురుతో పడియున్న వాని
 వీర లక్ష్మీకుస విరహాగ్ని వలన
 తారి నిద్దురబోవు దశకంఠ జూచి
 తరుచుగా విలపింపదనుజ కామినులు

పరగ మందోదరివలిమీద వ్రాలి
 హా రాక్షసేశ్వర హా మహావీర
 హా రణలంకాపురహానాథ యసుచు
 వలుమారు లంకాధిపతి వరాక్రమము
 తలచి శోకింపుచు ధరణిపైవ్రాలె
 అంప రాముడు రావణానుజ బూచి
 చించింప పలవచు శీఘ్రమే నీవు
 పరగ రావణునికి వరతోక విధులు
 కరమర్థి యము కరుణతోబోయి
 యనుడు విభీషణుడొగాక యసుచు
 చనరంగ సటువలె తగనాచరించి
 పరిభుద్ధుడై వచ్చి ధానువంశజుని
 చరణాంబుజములకు సాగిలి మ్రొక్క
 జసవిభుడా విభీషణుని మన్నించి
 చనవు రెట్టించగ సౌమిత్రి కనియె
 మొనసి మందోదరి మొదలైన దనుజ
 వనితల మన్నించి వారి దోడ్కొనుచు
 నీవింక లంకలోనికి బోయి పుణ్య
 గౌరవిభీషణు పట్టంబుగట్టి
 రమ్మ పొమ్మనపుడు రామునానుజుడు
 నెమ్మితో లంకలోనికి బోయి యపుడు
 తడయక తరుచో త్రములను బనిచి
 కడగి సముద్రోదకముల దెప్పించి
 పారి పురోహితవరులతో గూడి
 వారి సుమంత్రుల వరుస రప్పించి

భూరి మంగళ తూర్యములు మ్రోయనతనీ
 యా రూఢ నియతితో నభిషిక్తుజేసి
 కరమొప్ప యతని లంకా రాజ్యమునకు
 పరమ సమ్మతమున పట్టంబుగట్టి
 జలనిధులును సూర్యచంద్రులెందాక
 కులగిరులును తార కోటు లెందాక
 జగతి యందాక దిక్పయము లెందాక
 జగదేక రామ చరిత మెందాక
 నందాక నీవు లంకాధి పత్యంబు
 చెంది వర్తిల్లుము శ్రీరాము కరుణా
 నను విభీషణుడ బల రాజ్యంబు
 గొనిమంచి తొడపులు కొంచు సౌమిత్రి
 కొలచి వెంబడివచ్చి కులవలయాధిపుని
 కలరుచు మ్రొక్కి దివ్యాభరణములు
 గెలువొంద నిచ్చిన డేకొని రాము
 డెలమితో మాతలికిచ్చి వీడ్కొలుప
 మాతలి రథమెక్కి మహనీయ మహిమ
 నాతత రథ వేగుడై బోయె దివికి
 తడనంతరంబున ధరణివల్లదుడు
 మదిని విరాడించి మారుతి జూచి
 జనక పుత్రికి మనజయము నేమంటు
 వీనుపింప లంకకు చేగపొమ్మనుడు
 చని హనుమంతుడు జనక నందనను
 కని మ్రొక్కి నీలిదీ యొకల్యాణ రామ
 ధరణీశ్వరుడు వచ్చి దశముఖ గూల్చి

పరమ సంతోష సంభరితుడైనాడు
 పరగ సౌమిత్రి సద్భక్తి కొల్వగను
 తరుచరావణు లెల్ల తను భజింపగను
 మున్నునే జెప్పిన ముఖ్య యక్షణము
 లన్నియు నిజమయ్యెనని విన్నవించ
 దేవి సంతోషాబ్ధి తెలిమారుతినీ
 భావించి దీవించి పలుమారు పొగడ
 హనుమంతుడందున యసుర కామినుల
 కని తల్లియును నీకు కాని యీపట్ల
 ఘన ముష్టినిహతుల కడదేర్చి బుత్తు
 ననుచుండ జానకి హనుమంతు జూచి
 యేసినవాడుండ నిమిషలేమిజేయు
 దాసీవధంబెందు తగదు చింతింప
 పొమ్ము నాయెడ ప్రేమ పౌడమెయ్యట్ల
 నెమ్మితో బలుకుము సృవవద్యు వనిన
 విని మ్రొక్కి మారుతి వేగంబె బోయి
 జననాథునికి సమాచారంబు జెప్పె
 జననాథుడా విభీషణుచార దిలిచి
 జనకజ మంగళ స్నానంబు సేయ
 బనచి దివ్యాంబరాగురణ మాల్యముల
 పనువడి జేయించి పరగతో దైమ్ము
 మనుడు విభీషణుడంగనా మణుల
 పనువహరులు బోయి పరగలై జేసి
 యసమాన మహిమల ససుర రామిణులు
 పసిడి పల్లకియందు పణతుక నునిచి

దేచ్చి దూరంబున దేనిని దివిత
 వచ్చి రాఘవునిరావారలు దెల్పు
 పిలిచి తెమ్మనుడు విభీషణుండలిగి
 కేవల భక్తితో కీర్తించుకొనుచు
 దేవి జానకితో దైత్యుచో కదిసి
 ఘనవేత్ర హస్తలై కపులు రాక్షసుతో
 కనుగొని సందడి కడకుతోడుగను
 నామహా కలకలంబప్పు జాలించి
 రాముండు రాక్షసరాజు నీక్షించి
 నింప వారెవ్వరు పీఠితో మసరు
 యింత నొప్పించురె యిభ్యంగి కడఁగి
 వాలింప వలవదు వచ్చియందరసు
 గారవమ్మున సీత గనుగొని నిమ్ము
 ననుఁడు విభీషణుఁడా రామునాజ్ఞ
 కసకాంగితో దెచ్చె గతిమె తోడుతను
 కోమలి నేత్ర చకోరయుగ్మంబు
 రామ చంద్రానన రాకేందు కళల
 గ్రోలి వియోగాగ్ని గుప్తున నణనె
 నాలోన సంప్రాప్తమై సీత నిలువ
 మూనిని జూచి యమ్మునుజేసుఁడనియె
 మూసంబు రక్షింప మర్థించి దివుని
 తివిస నిన్ను సాధిందితిగాని
 యువిద సీయద ప్రీతి యొక్కొంతలేదు
 పగవాని కొంపలోవలయున్న నిన్ను
 తగిలి సుఖించుట ధర్మమే తనకు

ననవుండు జానకి యాత్మలోపుగిలి
 కనుల బాష్పములు గ్రమ్మ నిట్లనియె
 యెరుగవే నీవు నా హృదయంబు రామ
 పరకాంతవలె నిన్ను పలుకుట తగవె
 నీ సంకయము ఆనించిన యపుడె
 జోకతో నగ్నిలో జొచ్చెదననుడు
 జననాథ కనునన్న సౌమిలి దెలిసి
 పెనుపొందనట సొద ఫేర్చెనంతటను
 మడిరాతి ప్రణమిల్లి మదిలోన రాము
 కడియించి సొదచుట్టు గరిమెతో తిరిగి
 వనజాయతాక్షి కేవల భక్తితోన
 ననల దేవునికిని హస్తముల్ మొగిచి
 సకల ధర్మములార చంద్రార్కులార
 ప్రకటించునిపుడు నా భావంబు పెనుడు
 సున మనోహర్యాయ కర్మములందు
 జననాథుడగు రామచంద్రుడు దక్క
 పరుఢవిందితినేని ప్రళయాగ్ని నన్ను
 పొరిగొనుకాక నిపుడె చూడుడనుచు
 జలజాక్షి సంతత జ్వాలాకళాశ
 కలితాగ్నిలో జొచ్చి కదలక నిలిచి
 యా వీభీషణు లష్టచార్కజ ప్రముఖు
 లావేళ శోకార్దులై యుండిరంత
 సర్వలోకంబులు చెలియింపసాగి
 నిర్వణుడై యుండ స్పృహదంతలోన
 పరమేశ్వరుడు వద్మథపుడు దేవేంద్ర

గరుడ గంధర్వాది భవర వల్లభులు
 వర విమానస్తులై వచ్చి యందరును
 పరగ ప్రత్యుస్థాపవరుడైన రాము
 పని సురింప జగత్కారణ మీవె
 సనివడిగా పరబ్రహ్మంబు నీవే
 నీవె పేదంబులు నీవె శాస్త్రములు
 నీవె తోకంబులు నీవె నీ రథులు
 నీవె యక్షరములు నీవె మోక్షంబు
 నీవె సాక్షివి రామ నిత్యుడు నీవె
 సరనాథ నీవారి నారాయణుండ
 వరసి జూడగ నీత యయ్యాది లక్ష్మి
 నిన్నొలలు తెలియపు నిష్కర వనీ
 సున్న నీతను జూచురుండుట తగదె
 జనరజ చేకొమ్ము జగదేకనాథ
 యని పెక్కు భంగుల నాడుచుండగను
 వీశ్వమంతయు జూచి విస్మయంతొండ
 వైశ్యానదుండంత పదలని ప్రేమ
 కోమలి తగనెత్తుగాని వచ్చి వేగ
 రామునితోడనుండి రాముతోననియె
 సరసగుణ ప్రాత జగదేక మూత
 పరమ పతివ్రత పావని నీత
 యీ కాలత యెడ పాపమీదాకన్నైన
 దేకొని రక్షించు శ్రీరామయసుడు
 వసుధీభద్రుడు దేవతుల కిట్లనియె
 భుసుమ కోమలి నీత క్రొత్తయే తనకు

మలయు ధాత్రిపుత్రి మనసు మర్మంబు
 తెలివిడి తనకన్ని తెలిసిగగాని
 యరసి నేనిపుడు లోకాపవాదంబు
 పరిహరించుటకై వద్దు జేసితిని
 యగు సంద్ర శేఖరుండ తని కిట్లనియె
 దనదగ మీ తండ్రి దశరథాధీశుడ
 దేవి మారాదుడై యున్నవాడు
 కదసి పూజలు సీపు గాపెంపు మనిన
 నను ఆస్మతో రాముడతి బక్తిచేగి
 తన తండ్రి నీక్షించి తద్దయు మ్రొక్క
 చిత్తము రంజిల్ల శ్రీరామచంద్రు
 నెత్తి తొగిట జేర్చి యనవంతుడనియె
 నా కూర్మి నందన నా రామచంద్ర
 కై శేయి మాటలై కటకటా నిన్ను
 జాసితి సుఖమింత బడయలేనైతి
 గాసితి లోనైతి కడు వెర్రినైతి
 పరువడి నిను నేడు చూచిన వలన
 సురలోక సౌఖ్యంబు శోభించదయ్యె
 నీ పయోధ్యకు బోయి నిఖిల ధర్మములు
 భావించి రాజ్యంబు పాలించు మనుచు
 ప్రేమతోడుత పల్కి ప్రియ సుతుండైన
 సౌమిత్రి కనుగొని సౌమిత్రి నీవు
 మెలకువ నిటుమీగ మీయన్న మనసు
 సలగకుండగ నీవు నడుపుమీ యనుచు
 తన కర్థితో మ్రొక్కి తలపంచి యున్న

జనక నందన జూచి జననాథుడనియె
 వరమ వత్తివలూ గురజంబు సీతు
 సరి యెవ్వరు ర్తమ సాధ్యివి నీవు
 నిను రాముఁడాడిన నిష్ఠురొత్తులను
 మనమున నెంచక మది నొప్పబోక
 ఘన కీర్తియుతుల రాఘవుబోలు సుతుల
 కనుము ధర్మంబులు లై కొను మనుచు
 దీవించి చెలఁగి ధాత్రీవతి సుతుల
 భావించి సంతోషభరితుఁడై యుండె
 సురవతి రఘురాము జూచి నీకిర్తు
 వరములు కొమిన్న పసుధీశుఁడనియె
 నా కార్యమునకు రణంబుతో నెదిరి
 యీ కపుల్ ప్రాణమ్ము లిచ్చియున్నారు
 వీరుల బ్రతికింపవే దేవయనుఁడు
 వారుల బ్రతికించె వాసవుండవుడు
 వనచరు లెల్లను వర్జిష్టులగుచు
 కినిసి రామునికి మ్రొక్కిరి ముచంబునను
 దేవ సంఘమ్ములు తివిరి రాఘవుని
 దీవించి వేవేగ దివి కేఁగిరంత
 నా విభీషణుఁడు దివ్యాంబరమ్ములు
 జీవరత్నంబులు చిత్ర పస్తువులు
 తెచ్చి రాఘవులకు దేవి భూపుత్ర
 కిచ్చి వీడికి బిల్వసంపుడనియె
 కడఁగి యుద్ధోగముల్ కడు పెక్కు గలవు
 తడయక చూచయోధ్యుడు బోపలయు

విను విభీషణ కపుల్ వీరు లంకేంద్ర
 ఘన సర్వ ఘోరాండ్రకార భాస్కరులు
 దీని పూజింపుము చేగంటె యనుడు
 వారికి తోడపులవ్వారిగా నిచ్చి
 నానా పణిస్తంత నవరత్న చిత్ర
 నానాంబరోవృతోన్నత పురనాంక
 పుష్పగంధార్చిత స్ఫుటి రాజరాజ
 పుష్పకంబుపూజాప్సగ చెప్పియుం
 జనకజా లక్ష్మణ సహితుడై రామ
 జననానుడంత పుష్పకము పూజించి
 తగ ప్రదక్షిణముగా భసభ పుష్పకము
 బగదీకుడెక్కి యుర్వాహంబుతోన
 కడగి నుగ్రీవాది కపులను జూచి
 కడగండ్లకోర్చి యా కార్యముల్ జేసి
 యలసియున్నారు మికాత్మగేహముల
 కెలమి బోండ్లనుడు వారానించి రాము
 సమరంగ నీడు పట్టాభిషేకోత్స
 వము జూడవలె సన్నవారి మున్నించి
 పరువడితోన పుష్పక మెట్టుమన్న
 పరమ పావనులు పుష్పక మెక్కిరంత
 దనుజాంగసలు హహితసయకు మ్రొక్కి
 చనిరంత నిజ నివాసములను నెలమి
 ఘన భక్తితోతన కరములు మోడ్చి
 జనపతి కా విభీషణుం డిట్టులనియె
 యెలమి యీ పుష్పక మెండలెక్కిగను

విలసిల్లి యొక మూల వేలితియ్యెయుండు
 ననరాము బసుపున సుఖిల స్థనంగు
 లనుపమాయత పుష్పకారుండులైరి
 సామర గంధర్వ సంచరితు తలిత
 హేమాద్రియన మింటిరెగసి పుష్పకము
 పున మనోవేగంబు గైరానినోప
 జనకజతో రామచంద్రు డిట్లనియె
 యాలంక జానకి యాక్షింపు దీని
 యేలజాలక భోగమెల్లను మాని
 సుదయితుండై వచ్చి మార్కొని నన్ను
 పది ముఖమ్ములవాడు బడియె నిచ్చటను
 కడఁగి యిచ్చట కుంభకర్ణుఁడు గూలె
 పదె ప్రహస్తుండిందు సద్మాయతాక్షి
 యిచ్చటధూమాక్షు డిచ్చట కుంభు
 డిచ్చట నతికాయుఁడిచట నికుంభు
 డిచ్చట మకరాక్షుఁడిచటను పార్శ్వఁ
 డిచ్చట పడిగూలె నింద్రజిత్తుండు
 బతిగావసధిపై భాసిల్లు పుణ్య
 హేతు సేతువు జూడు మిందీవరాక్షి
 యిదె సదాశివ సమాహిత నివాసంబు
 మదిరాక్షి సేనించు మనసు రంజిల్లు
 యిదె గంధమాధవమిదె దర్భశయన
 మదెవారి పాలితమైన కిష్కింధా
 యన రాము గనుగొని యాసీత బలిరె
 సునుజేశ సుగ్రీవు మగువలతోన

మన పురంబునకేగమరి కోర్కెబుట్టె
 ననవుండు పుష్పకంబై యడనిన్ని
 బారాది కాంతల దనరగప్పింప
 బారు సీతకుమ్రొక్కి వలనొప్ప పుష్ప
 కాదాడులై నంత నరిగె పుష్పకము
 శ్రీరాముఁడాడుతోడనే సీతను జూచి
 ముగిదె ముందర ఋశ్యమూరంబు జూడు
 చిగురు చోడాఁజూడు వెలఁగునీ పంపా
 నలల బాంధవ తనూతాత సఖ్యంబు
 కలిగె మాతెక్కడ కమలాయ తాత్తి
 యిదె పంచవటి జూడుమిదె పర్వతాల
 యిదె రావణుఁడువచ్చి యెలయించి నిన్ను
 కొని చన్నతాపు గక్కుస జూడుమబల
 మునియగస్త్రాశ్రమమును జూడు మింతి
 మిదె శతభంగుని యాశ్రమంబల
 మిదె యత్రియాశ్రమ మిదె చిత్రకూట
 మిదె భరద్వాజుల యాశ్రమంబనుచు
 పొదలి సీతకును జూపుచురాగ నంత
 పదునాలుగవ యేడు పరిపూర్ణముగను
 పదవడి వర్తించు పంచమినాడు
 సత్రాంత శుభలేఖుఁడగు భరద్వాజు
 కాశ్రమో పరివీధిన వివేచనంబు
 పాయక నిల్చి సదృశితో డిగ్గి
 యా యాశ్రమంబున కరిగెనేలెంచి
 యమ్మునికిని మ్రొక్కి యతఁడు దీవింప

సమ్మతి రామచంద్రు డిట్లనియె
 కలదుగదా మీకు కందమూలములు
 ఫలములు జలములు పాయంబులేక
 నెరవేరుచున్నదే నిత్య కర్మములు
 చిరుగుభంబులె మీకు శిష్యులకెల్ల
 ననవుడు మునినాథాడా రాము జూచి
 వినయ వాక్యమ్ములు వినినంతసిల్లి
 నిఖిలలోకారాధ్య నీవు ఆన్మించి
 నిఖిల లోకంబులు నిష్టపాలింప
 కలదె సంకటములు కలనై నగాని
 చెలువొప్పగా నీవుజేసిన సాహసంబు
 తెలిసెను సుజ్ఞాన దృష్టిచే మాకు
 నిలిపి పాడు కలదు నిఖిల రాజ్యంబు
 భరతుడు మునివృత్తి భక్తితో బూని
 గురుగొని నీరాక గోరుచున్నాడు
 నీవు నీ తమ్ముని వినయంబు దలచి
 వేవేగబోవ భావింపగ వలయు
 వనవాసము నడసి వచ్చిన వాడ
 వనఘమాయాశ్రమ మందునేడుండి
 బోవుదునని విందు పొలుపొందనందు
 గావింప రఘుతి కపులతో గూడి
 పనువడి భుజియించి పరితృప్తిబొంది
 హనుమంతు జూచి నీ వరిగి వేదంబె
 మొససినంది గ్రామమున నున్న భరతు
 కైనయంగమారాన నెరిగింపు మనుడు

కరములు మొగిడించి కపికులో త్తముడు
 భరతు చెంతకుబోవ భరతుఁడొ వేళ
 రాఁదాయనింకమా రామచంద్రుండు
 కీడేమి బుద్ధెనో తెదలి రాఘవుల
 కని తల్లడిల్లుచు సటుసౌద బేర్చి
 చనియనే జొరజూచు సమయంబు జూచి
 వలదు హోహోయని వాఁచించు కొనుచు
 వలనొప్ప వచ్చి యా వాయుసందనుఁడు
 భరతుని కవుడు భక్తితో మ్రొక్క
 నరలోక పాల మిన్నాకముదంబునను
 తానక లక్ష్మణ సహితుఁడై రామ
 భూనాథుఁడిదేవచ్చె పొందుగా సనవుఁ
 దామాటలంపుతంబై పొడసోక
 తామేను మరచి చిత్తబోలి యుండి
 పులకలు నెమ్మన బొడమనేత్రముల
 వలుమారు నాసంద దాష్టముదగ్రమ్మ
 కడుకూర్చి హనుమంతుఁ గొగిట జేర్చి
 తడయక కపికులో త్తమ శిఖామణికి
 కరి తురంగ శతాంగ లాంచనా భరణ
 నరసాంబ కాదుల సంప్రీతి నొసఁగి
 హనుమంతు చేత సప్పదా రామకథలు
 వినికూర్చి తమ్ముని వీక్షించి సేపు
 సాశేతపురమెల్ల సంతసంబునను
 శిఖరంబుగను తైలసేయించు మిపుడు
 గొనగొని శ్రీరాము లొలుపు హుటమున

ఘనసేతు భంధాది కథలు వ్రాయెంపు
 నవరత్నమకరతోరణము లెత్తించు
 నవరణ వీధుల చక్కబెట్టించు
 యలిరోది మృగనాథినంగళయందు
 వెలచేని వస్తువుల్ వేయించు సుచట
 కోట వాకిండ్లును కొమరొప్ప నీవు
 హాటక రంధాదులమర శీలించు
 శ్రీరామ విభుఁడు వేంచేసినాడనుచు
 వారివారికి బంధువర్గమ్ములకును
 తీరుగా వ్రాసి పత్రికల సంపించు
 దారుచే సీమ దాటింపుమనుచు
 భావించి శ్రీరామభద్రుని నగరు
 నీవు సన్నిధినుండి నెరియకై సేయు
 మనవిని శత్రుఘ్నుఁడొగాక యసుచు
 చసయట్లు గావించి సరగన వచ్చె
 సరస వసిష్ఠాది సంయమిశ్వరులు
 పురినున్న జనములు భూసురోత్తములు
 తల్లులు చుండ్రులు తగిన లాంఛవులు
 పల్లవింపుచు రాగ భరతుఁడు కదలి
 రాముని తెదురుగా రయమున రాగ
 నా మారుతాత్మజుండనియెనాతనికి
 గలదెబోఁడు రాఘవుఁడా భరద్వాజా
 సదనంబునందుండి చనుదెంచు రవము
 లదె జాడు పుష్పకంబుదె జూడు రాము
 నదెజూడు సౌమిత్రి నదెజూడు సీత

సదెజాడు సుగ్రీవుడదె విధిషణునీ
 సదెజాడు పంగడు నదెజాడు నీలుఁ
 దన విని భరతేశుడవిష్మాసంబు
 కనుగొని దాసుడొగ టిశరంతువగుచు
 కనత దవ్వుల కడుదత్తి మ్రొక్కి
 యన్నను సొష్టాంగమమరంగ బేసె
 యంతనా పుష్పకంబవనిడి నింది
 యంతయు హర్షించి యిసటలేశ్వరుడు
 దండిగ దత్తితో తల్లులకెల్ల
 దండ ప్రణాముల్ తగనాచరించె
 పరువడివారులు పరంగ దీవించి
 పరిరంభణముల సంభావించిరపుడు
 భరత శత్రుఘ్నులు ప్రణమిల్లి రంత
 పరివృద్ధుడగు రామభద్రుని తెలమి
 యత్తరి భూపుత్ర యధిక సంప్రీతి
 యత్తల కెల్లను యతిభక్తి మ్రొక్కి
 మ్రొక్కిన కోడలిమొగి కౌగిలింది
 యొక్కట దీవించి యుండిరందరును
 సరగున రామలక్ష్మణుల సద్భక్తి
 గురువసీష్ఠునికిని కౌమతోప్ప మ్రొక్క
 యూరింగనముజేయ యతడు దీవించె
 నాలోన భరతేశుడర్కపుత్రాది
 కప్పల నందిరి తన కౌగిల జేర్చి
 వీపుల నమ్మదమున వినుతించె నతఁ
 తన ణాంధపులతోన తల్లులతోన

దీన నాథమలుఁడు నంది గ్రామమునందు
 వచ్చెనా భరతుండు వడిని పాదుకల
 నిచ్చి సాజహ్యమైయ్యెడ నొప్పగించె
 తమ్ములతో గూడదనర రాఘవుఁడు
 నెమ్మి తోదను గూడి నిడుద తెంజడలు
 సడరించి వడిశుభ స్నానముల్ జేసి
 కడువడి మునివృత్తి కానల కనచి
 దివ్య భూషణముల దివ్యాంబరముల
 దివ్యగంధమ్ముల దివ్య మాల్యముల
 కరమర్థి ధరియించె కాకుండ్లకులుఁడు
 ధరణి తనూబకు దశరథాంగనలు
 కరము ప్రియంబుగ కై జేసిరంత
 గరిమె రాముడు పుష్పకమున పూడించి
 పనిచె కుభేరుని భవనంబునకును
 గొనకొని మారుతి గుహుని తో దైర
 ఘన జటావల్కల కలితుడై గుహుఁడు
 చనుదెంచి శ్రీరామచంద్రుని చరగ
 నతని తొగిటజేర్చి హర్షించి రాముఁ
 డతని వల్కలజటలపుడు తీయించి
 కనకాంబరాదుల కై సేయ బనిచె
 పనిచిన శృంగార భరితుడై గుహుఁడు
 ఘన ఖడ్గితో రాఘవుగొల్చి యుండె
 తన పారితోడుత దశరథాత్మజుఁడు
 కనక రత్నప్రథా కలిత శతాంగ
 ముననెక్కి వనచర ముఖులు గొల్గె

పంచ మహాకావ్య వటునాడయినగ
 సంచితంబుగ భేదులా పరద మొరయ
 శ్రీకర సకల లక్ష్మి గామమైన
 సాకేతపురి రాగ జననాథపథుడు
 తకుడు బంగారు సౌదముల రాజిల్లి
 చెలియలు ముత్యాల శాసలు జల్లి
 స్వస్తి వాచనముల సకల భూసురులు
 ప్రస్తుత పూర్ణకుంభము లొప్పతెగ
 జగములుప్పొంగ నిర్దరులు సుతింప
 నగరు ప్రవేశించె సరనాథుడంత
 భరతుడు శ్రీరాము పంపున నవుడు
 సరసాన్న కలభక్ష్య సదృస్తువులను
 వరితృపులను జేసి ప్లవగ వల్లరుల
 సొరడి సుగ్రీవుని జూచి యిట్లనియె
 శ్రీరాము పట్టాభిషేకంబునకును
 భూరిని కదినట పుణ్యతీర్థములు
 తెప్పింపమనవుడు దిననాథ సుతుడు
 తెప్పించె కవులచే తీర్థమ్ములన్ని
 యంత వశిష్ఠ సంయమి మహామునుల
 నుతతసంబున గూడి సమ్మహార్తమున
 కనకరత్న ప్రభాకలిత పీఠమున
 జలకజతో రామచంద్రుని నునిది
 డనరసామాదివేదములు ఘోషింప
 మునులు మహామంత్రములు వచింపగను
 కనువడి తీర్థ సంభరితంబులైన

కనక కుండములు కరముల బూనీ
 శ్రీరామునకు నభిషేకంబు సేయ
 వారి పూరంబుల వ్యాధిగా నిండె
 చిరకాంతి నుదట బాసిల్ల పట్టమున
 పరగెను శశికళా తరుణుని మాడ్కి
 కిన్నర గంధర్వ గీర్వాణ యక్ష
 పన్నగోరగ సిద్ధ పతులుత్సహింప
 కురిసె పువ్వులవాస గుప్తున నవ్వు
 తెరగొప్ప ప్రేమగెను దేవదుందుబులు
 పాడిరి గంధర్వ పతులు రంబాదు
 లాడిరి వీచె మందానిలంబంత
 సురపతి మందార సూనమాలికలు
 కరమర్ది సంపింప గైకొని రాము
 ధారూఢి సింహాసనా రూఢుడయ్య
 భూరిన స్వాదుల పొలనె భూదేవి
 పలసుమంబులతోన బాసిల్లె తరులు
 విలసిల్లె దిక్కులు వెలిసె లోకమ్ముల
 లాలోన రఘరాముడర్థ రాసులను
 వేలారు కోటల విప్రుల కొనఁగి
 లక్ష గుర్రముల లక్ష యేనుగుల
 లక్ష దేనువులను లలి నొప్పనిచ్చెఁ
 కొంచిన సుమమాలికా భూషణంబు
 లంచితంబుగ నిచ్చి నటభూసుజానికి
 కనకాంతురమ్ము లంగడునికి నొసంగి
 హనుమంతునికి కంకణాదుల నొసఁగి

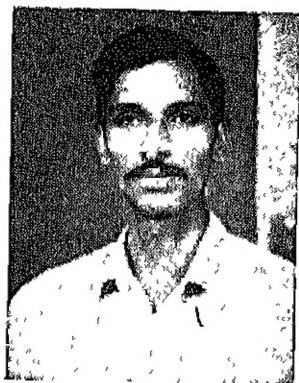
హరిశ్చంద్రుని దివ్యబలములను
 సారముగా విధిషణునికి నొసఁగె
 భవయోధునిచ్చి బొక్కనముగా నీలునునికి
 సువరత్న పతకములు నలునికి నొసఁగె
 ధరణి తనూకు దయతలర్చగను
 భుజువుగా నిచ్చెను ముత్యాలదండ
 శ్రీరాముననుపతి సీత సంప్రీతి
 హరిహరించె నై యాంజనేయునికి
 హరిరము ధరియించి యనిల బాంధావ్వు
 శారదాబ్రాహ్మణి నైలంబు మాడ్కి
 భుంతు పసిష్ఠుని యనుమతి రాముఁ
 దంతాపురమున కరిగి సంప్రీతి
 తన తల్లులకు మ్రొక్క దయమీరవారు
 దనర దీవించిరి ధరణితనూకు
 యంతలకు మ్రొక్క యపసీతనూకు
 నెత్తిచేగిట జేర్చి యెలమి దీవించి
 రపుడు రఘురాముడభిల నాంధపుల
 గప్పించి వానర రాక్షసాధిపుల
 నహవ త్తనిడుకొని సరసాస్త్వములను
 కొమకొప్ప భుజియించి భాగవంతునను
 బలముల నొగివార్చి సంభ్రమంబునను
 లలిత సుగంధమాల్యము లొప్పముడిచి
 కలితాను రాగులై కడఁగిరందడును
 శ్రీరాముఁడప్పుడు చెలఁగి సింహాస
 నా రూపుఁడై సభసంగరి తెలమి

క'పురపు పీడెముల్ కనకాంబరాదు
 బువచార ఘోరకమొసగి పీడ్కొలువ
 యా విభీషణ ధానుశాదులు మ్రొక్కి
 వావిరి తమతమ నివాసంబులకును
 జనిరి శ్రీరాముడొత్సవ కేశిదేలి
 వసువడి యువరాజ్య వదమున భరిత
 మనుభవింపుడు రాముడపనిజతోన
 సౌమిద్రులను నిల్చి సాస్మాన్య సౌఖ్య
 మామహిజను గూడి యనుభవింపుచును
 రాజిల్లి రాముడు రహి సశ్శమేధ
 వాజిపేయాదుల వరుస జేయుచును
 ధర్మంబు నీతియు తప్పక ప్రజల
 కూర్చిబ్రోచుడు వడకుండు వేలేండ్లు
 పాలించె రాజ్యంబు ప్రజల ధర్మాత్ము
 లై లక్షణాధ్యులై అమరీరపుడు
 తూలె దుర్భిక్షముల్ తొలగె పాపములు
 తాలిమియును సత్యధర్మముల్ బోల్చె
 పరిహితా చారుతత్పరులైరి మనుల
 ఆరుదుగా సంపదలధివృద్ధి పొందె
 అనిభోసలాబ్ధి సుధాంశుడు త్రముడు
 ధననాథతుల్యుడు దార విక్రముడు
 సరస సాహిత్య లక్షణ చక్రపర్తి
 కరుణా సముద్రుడు కవి కల్పకంబు
 విలసిల్లు తుళుజ భూవిదుకుమారకుడు
 పాలుపొందు మేకోటి భూమిపాలకుడు

తన తండ్రి తుళజేంద్ర ధరణీశుపేర
 పెనుపొంద శుకరంద నిరుదాంతుపేర
 రమణీయమైన యీ రామాయణమున
 కమనీయమైన యుద్ధవాండంబు తెప్పె
 నిదిరుళజేంద్రుల కిడునెప్పడిలను
 పొదలు సంపదలును పూర్ణశక్తులును
 సకల దీర్ఘాయుష్య సంతానములును
 సకల రాజ్యంబుల సకల భోగముల
 సమర బయంబుల సకల కీర్తి
 లమరంగ నొసగు మహారామ చరిత
 మిది మహాపుణ్యద మిది వేదసార
 మిది ముత్తినోపాస మిది శుభోదర్శ
 మివ్వసుంధర భక్తి నెలమితో దీని
 నెవ్వరు చదివిన నెవరు వినిన
 నెవరు వ్రాయించిన నెవరు వ్రాసినను
 కువిలోన వారికి పుత్ర సంపదలు
 ఘనమైన కీర్తులు కరితురంగములు
 మనసు రంజిలజేయు మానినీ మణులు
 పరగ దీర్ఘాయుష్య భాగ్యంబు లొసగు
 ధరణీతో నాచంద్ర తార్కారముగను

—: శ్రీరామ చంద్రాయనమః :—

డా॥ ఎం. బాగయ్య

జన్మస్థలము : గ్రా॥ మొరంగపల్లి, తా॥ మర్పల్లి, టి॥ రంగారెడ్డి.

విద్యార్హతలు : M.A; M.Phil; Ph.D; P G. Diploma in Applied Linguistics

ఉద్యోగము : తెలుగు లెక్చరర్, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ మహిళా కళాశాల, కోఠి, హైదరాబాదు

అధిదుచులు : తెలుగు భాషాసాహిత్యముల అధ్యాపనము, అభినయము, వ్యాసరచనాధిలాష

ప్రచురణలు : 1. సింహాచల మాహాత్మ్యము - ఒకపరిశీలన, M.Phil.

2. ఏకోజీ విఘ్నేశ్వర పరిణయము - పరిష్కరణ

3. ఏకోజీ రామాయణము - ద్వితీయ - పరిష్కరణ - సంపాదకత్వం

4. రూపిమంచి రిమ్మకవి జీవితము-సాహిత్యము, Ph.D.

5. చిరవిభవ శతకము - పరిష్కరణ - సంపాదకత్వం

6. బాగ్యరేఖ - కవితాసంపుటి